

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

8

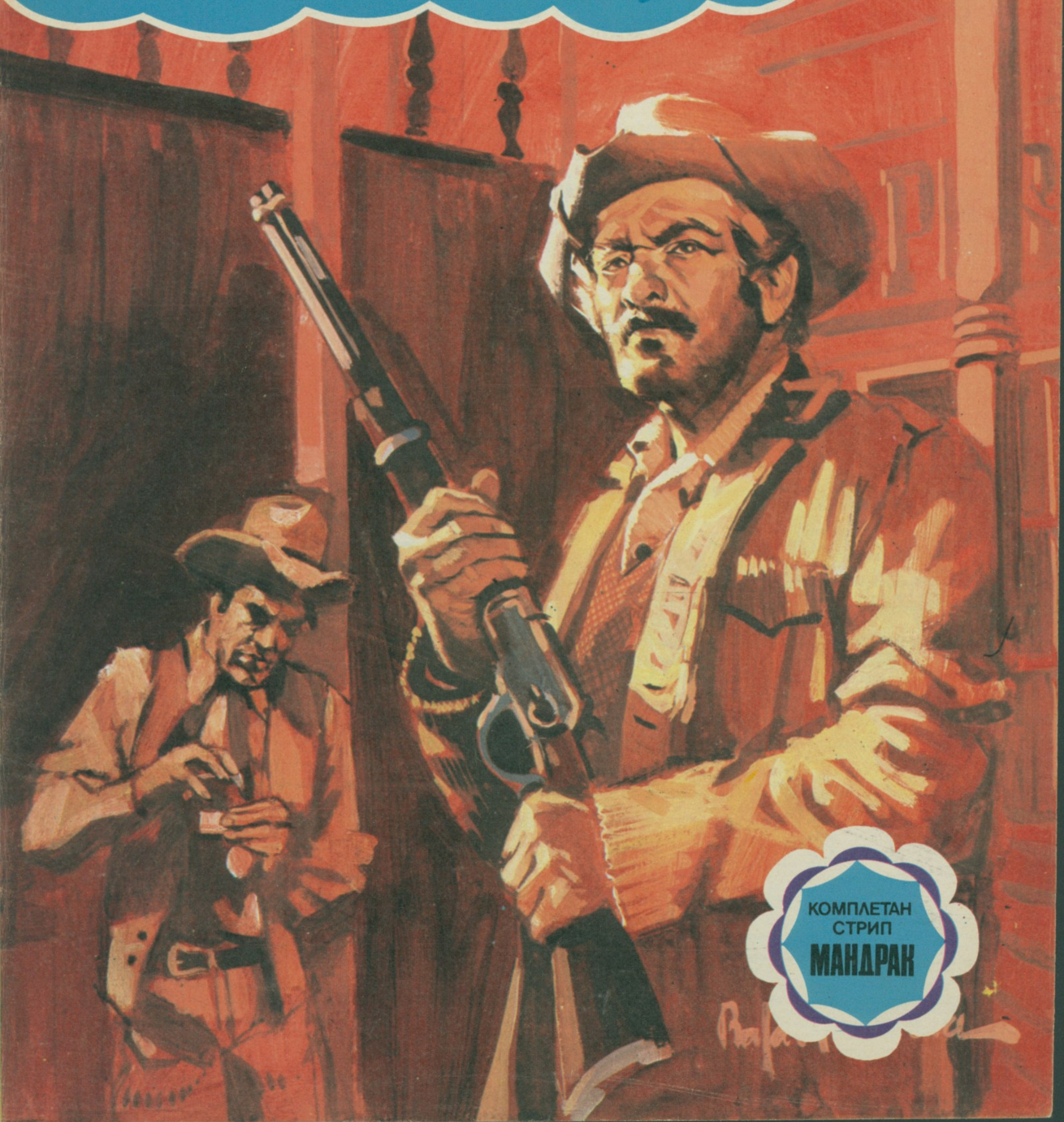
динара

БРОЈ

1428

11.5.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП

МАНДРАК

Ripley

Веровати или не!

МИТРИДАТ

КРАЉ ПОНТА (114-83. ПРЕ НОВЕ ЕРЕ) ДА БИ СТЕКАО ИМУНИТЕТ РЕДОВНО ЈЕ УЗИМАО МАЛЕ ДОЗЕ ОТРОВА.

ПОВЕЉЕН ОД РИМЉАНА ПОКУШАО ЈЕ 83. ГОДИНЕ ДА ТРОВАЊЕМ ИЗВРШИ САМОУБИСТВО, АЛИ МУ ТО НИЈЕ ПОШЛО ЗА РУКОМ ПА ЈЕ НАРЕДИО ЈЕДНОМ СЛУ ИДАГА УБИЈЕ МАЦЕМ.

ПРВИ ЛЕТ ПРЕКО АМЕРИЧКОГ КОНТИНЕНТА

КОЛБРЕЈТ РОЧЕРС ПРЕЛЕТЕО ЈЕ ОД ЊУЈОРКА ДО ЛОНГ БИЧА, РАСТОЈАЊЕ ОД ОКО 6.700 КИЛОМЕТАРА, ЗА 49 ДАНА (17. IX - 10. XII 1911). У ВАЗДУХУ ЈЕ У СТВАРИ ПРОВЕО 3 ДАНА, 10 ЧАСОВА И 4 МИНУТА.

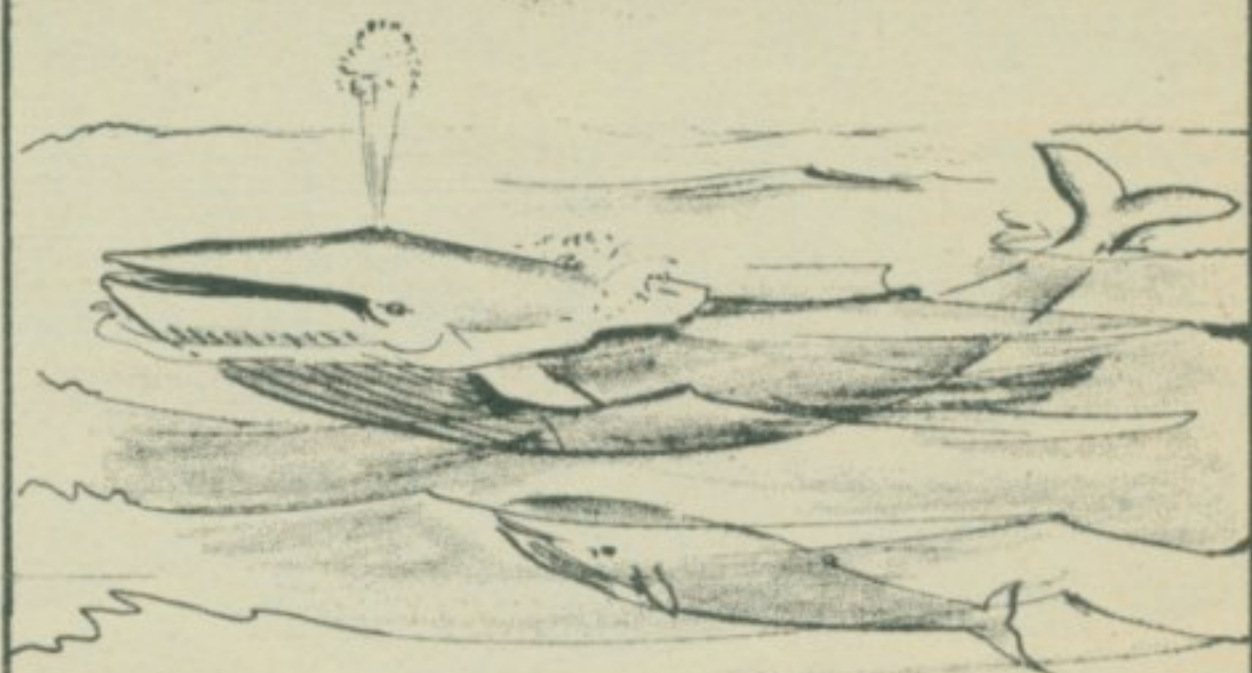
ПРИПАДНИЦИ ПЛЕМЕНА МАЛАНТА

СА СОЛОМОНСКИХ ОСТРВА НОСИЛИ СУ НЕКАД ЧУВЕКЕ ЗАДЕНУТО У РУПЕ ИЗБУШЕНЕ НА УШИМА И ВРХУ НОСА.

РИБА БЛАУТА

ДОБИЛА ЈЕ ТО ИМЕ ЗБОГ ОБЛИКА СВОЈИХ УСТА.

МЛАДУНЧЕ

ПЛАВОГ КИТА ДОЛАЗИ НА СВЕТ ДУГАЧКО ОКО 7 МЕТАРА. У ТОКУ ПРВИХ 6 МЕСЕЦИ ОНО ПОСИСА ДНЕВНО ПО ПОЛА ТОНЕ МЛЕКА И УГОЈИ СЕ ПО 90 КИЛОГРАМА.

ТРОПРСТИ МРАВОЈЕД (TAMANDUA)

ВЕКИ ДЕО ЖИВОТА ПРОВЕАЕ НА ДРВЕКУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЧ ЧУЛИ ДА...

● барон Минхаузен, чувени лажљивац из литературе, заиста је постојао. Право име му је Карл Фридрих Хиеронимус.

Био је немачки официр који је служио у руској војсци за време рата против Турака у 18. веку.

● године 1298. Венецијанац Марко Поло нашао се као заробљеник у Ђенови, која је била у рату са републиком Св. Марка. Ту је срео Рустика де

Филипа који је већ био познат као састављач више списа на француском о краљу Артуру и витезовима округлог стола. Њему је Поло издиктирао своје успомене са путовања тако да је дело првог Европљанина који је описао Кину и земље Далеког истока, прво написано на француском језику.

● највећи мекушац пронађен је на обалама Индонезије. Била је то острига дугачка преко једног метра и тешка око две стотине килограма.

● под утицајем медицинске школе у Салерну (Италија) почевши од 13. века отварају се апотеке и у нашим крајевима, посебно у приморским. Прве податке о апотекама имамо из Трогира, и то из 1271. године.

● птица кројачица припада породици грмуша и живи у Индији. Приликом изградње гнезда користи кљун као иглу:

њиме пробада широко лишће, затим кроз те рупе провлачи памучасте нити и тако „пришива“ ивице листова правећи левкасте судове за гнездо.

● сребро је један од првих метала које је човек пронашао: може се наћи у гробницама које потичу из 4000. године старе ере.

● најгушће насељена држава на свету је Кнежевина Монако. На површини од једног и по квадратног километра живи око двадесет три хиљаде становника — више од петнаест хиљада на једном квадратном километру.

● кључеви које су користили стари Римљани могли су да се носе и као прстење, а истовремено су служили и као лични печат.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

**СУСРЕТ
ПОСЛЕ
40
ГОДИНА**

ЦИПЕЛИШЕ ПО ЖЕЉИ

Дан после објављивања резултата конкурса за име новом, данас већ четрдесетогодишњем листу, „Политика“ је 26. јануара 1939. објавила велику репортажу из пера њеног новинара Моме Јојића под насловом „Како је кумица Политикиног забавника сазнала да је она добила награду од 5 000 динара“.

Недавно је Антонија Савић, удата Кочиш, данас књиговођа у новосадском грађевинском предузећу „Неимар“, поводом четрдесетог рођендана свог кумчета, посетила редакцију „Политикиног забавника“.

КОВЕРАТ СА УСПОМЕНАМА

Захваљујући свом оцу Радовану, који је редовно читао „Политику“, Антонија је још као девојчица заволела стрипове, нарочито Дизнијеве, и њихове јунаке Микија, Шилу, Пају. Та љубав према животињама из стрипова одлучила је да Антонија увек у кући држи мачку или пса и да је данас активан члан новосадског Друштва за заштиту животиња. И док из ташне вади плаву коверту са новинским исечцима о њој, на којој читким, уредним рукописом пише „Успомене из 1939. године“, Антонија са осмехом прича:

АНТОНИЈА САВИЋ, ДАНАС КОЧИШ, ДОБИЛА ЈЕ 1939. ГОДИНЕ, КАД ЈЕ »ПОЛИТИКА« ПОКРЕНУЛА »ЗАБАВНИК«, ПРВУ НАГРАДУ НА КОНКУРСУ ЗА ИМЕ НОВОМ ЛИСТУ. МЕЂУТИМ, ДОШАО ЈЕ РАТ...

ПРВА КУМА

Последњег дана децембра 1938. године „Политика“ је објавила велики наградни конкурс за име њеном новом листу који ће да доноси стрипове, романе у наставцима, приче и други забавни материјал.

Међу 34998 одговора на овај конкурс било је разних предлога: Шаљива недеља, Смех, Народни борац, Спортски романи, Путописи, Женски лист, Природа и наука и сл. Али, готово једна петина или тачније, 18 одсто учесника предлагало је исто име Политикин забавник. Тако је наш лист и добио име, а предлагали су га ученици и лекари, радници и чиновници, домаћице, трговци, геометри, ратари, капетани...

Две стотине деведесет и седам награда, у укупној вредности од 35 хиљада тадашњих динара, подељене су жребом оним учесницима који су желели да се нови лист зове „Политикин забавник“. Прву награду од 5000 динара добила је Антонија Савић, гада деветогодишња ученица другог разреда основне школе у Новом Саду. То је, дакле, прва „Забавникова кума“.

— Иако је од тада прошло ево четрдесет година, иако већ имам унуку, свега се сећам врло јасно, као да је било прошле године. Када је тог јануарског дана 1939. године у нашу кућу у Дударској улици број 24 ушао млади „Политикин“ новинар и саопштио ми да сам добила прву награду, била сам

збуњена и — пресрећна.

Али, мала Антонија није била пресрећна само због 5 000 динара, што је тада представљало и те како значајну своту новца. Била је радосна што је она предложила име новом листу које је прихваћено, што је учествовала у тако великој игри, што ће сада у једним новинама на оку-

пу наћи Шилу и Белку, Микија и Попаја, узбудљиве путоловне романе, поуку и забаву. То је написала и у пријави за конкурс.

Од тада до данас лист којем је она кумовала редован је, радо чека и поштован гост у кући Антоније Савић-Кочиш, из генерације у генерацију. Уз „Политикин забавник“ је одрасла она, затим њен двадесет деветогодишњи син, а како сама каже, уз њега ће, вероватно, да научи слова, када за то дође време, и сада шестомесечна унука.

— Шта сам урадила са новцем од награде? Желела сам само да себи купим ципеле, да почастим другарице и другове и да помогнем незбринутим деци. Ето, можда је и на те моје жеље утицала племенитост Дизнијевих ликова из стрипова: бити пријатељ, помоћи оним који су у невољи. И мада су то биле велике паре, ја сам мами и тати предлагала да чак сву награду поклонимо сиромашној деци без родитеља.

У СУСЕДСТВУ ОПУСТОШЕНЕ »ПОЛИТИКЕ«

Мајка Марија, графички радник, а отац Радован, возач, били су такође радосни због награде коју је добила њихова кћерка, али

на један други начин, другачији од дечијег радовања. Купили су Антонији ципеле, девојчица је са друговима и другарицама поделила много слаткиша, а један део новца покљоњен је фонду за незбринуту децу. Од остатка тих 5 000 динара Савићи су купили земљиште с намером да на њему изграде нову кућу. Међутим, тај план разорио је почетак рата.

Нови Сад су 1941. године окупирани фашисти, настали су погроми и прогони. Савићи из Дударске 24 морали су у Требиње, родно место оца мале Антоније. Затим су дошли у Београд, где су у Цетињској 3 становали само десетак метара од полуразрушене зграде „Политике“.

— С тугом сам гледала опустошену „Политику“ и мислила о фашистичкој гадости — сећа се „Забавникова“ прва кума. — Међу београдским рушевинама, у време кад је и комад хлеба био велико богатство и кад се гледало како спасти голи живот, ја сам опет, са сузама у очима, мислила на мог Шилу, Пају, Микија, на моје маце које су остале у Новом Саду.

ОСТАО ЈЕ МЛАД

Кад је рат прошао, Антонија се са родитељима опет вратила у породичну кућу у Новом Саду. Али, „Забавник“ није излазио. Педесетих година, у врло тешко време за нашу земљу, удала се за Мишу Кочиша. Смеје се данас:

— Ето, мој омиљени мачак из времена кад сам кумовала „Забавнику“ звао се Миша, а доцније мој муж исто тако.

Мајка јој је била графички радник и захваљујући њој одувек је заљубљена у онај опојни, карактеристични мирис штампарске боје и „тазе“ новина. Мада доста зна о штампарству, Антонија Кочиш са дивљењем гледа огромне „Политикине“ погоне где се, процесом савим другачијим него 1939. године, штампа њен „Забавник“.

— Па, ово је права фабрика! Овај дан је један од најлепших у мом животу... Тешко ми је да опишем моју радост кад се 5. јануара 1952. године опет појавио „Политикин забавник“. Данас, видим са ускићењем, моје кумче има и сопствену децу: Дениса, Микијев забавник, Здравко и да ускоро покреће нова издања... Међутим, „Забавник“ је увек млад, а радује ме што у њему раде млади новинари, цртачи, уредници, преводиоци. Лепо је бити прва кума, али имати ту срећу и задовољство да се кумује неком као што је „Забавник“ и његова породица није обично кумство, зар не? Па нека вам је са срећом!

И. Лончар

ИДЕЈА СА ЕКРАНА

ОШТРИЦА НОЖА ЗАБИЛА СЕ У ПАРКЕТ, УЗ САМО СТОПАЛО СТАРОГ ДИКА МАЈНА. БИЛА ЈЕ ТО ДОБРО ИЗРЕЖИРАНА ИГРА НЕРВИМА.

Такав страх осетио сам само два или три пута у животу, али никако нисам могао да га упоредим са тренуцима које сам управо преживљавао. Овога пута и живот моје жене Барбаре Кели, са којом сам већ 20 година био у браку, налазио се у опасности. Док сам слушао њено тихо јечање на бетонском поду подрума, мемљивог и хладног, без иједног прозора, тако да нисам могао да јој видим лице, знао сам да је опет добила напад астме, од које је годинама патила, и да ће је гушење потпуно скрхати ако ускоро не позовем лекара.

А горе, у нашем малом стану, телефон је непрестано звонио. Знао сам да се то јавља наша кћерка Ким која је такође становала у Лондону, али у сасвим другом крају града. Био је то наш стари договор: Ким нам је телефонирала сваке вечери око 7 часова, да би проверила да ли је с нама све у реду. Вероватно је већ забринута, размишљао сам, свакако ће одмах доћи овамо јер је добро знала да у то доба не излазимо из куће. А када уђе у откључан, празан стан, у неред, вероватно ће се сетити да сиђе у подрум где смо моја жена и ја лежали, увезани конопцима и са прљавим крпама у устима.

ПОКАЖИ СЕФ!

Тога дана, 25. априла 1976. године, Барбара и ја смо, по обичају, седели у малој дневној соби, играли карте и гледали телевизијски програм. Изненада, неко је зазвонио на вратима. Не остављајући карте, Барбара је устала и пошла да отвори врата. Тренутак касније чуо сам њен врисак, а затим преплашен позив:

— Дик, па шта је ово!

Ништа не схватајући, пошао сам у ходник и застао запањен. Тројица младића, од којих је један зграбио Барбару за раме, стајали су у ходнику: сви су имали преко лица навучене најлон-чарапе и пиштоље у рукама. Један од њих, онај највиши и најкрупнији, уперио је пиштољ у мене:

— Што нас тако запањено гледаш? — рече промуклим гласом.

— Дошли смо по твој новац. Хајде, покажи нам где ти је сеф.

Пљачка! Колико сам пута читао

у новинама о сличним стварима, видео чак и фотографије. Наоружани бандити у таквим тренуцима нису презали ни од чега: један погрешан покрет и оде глава.

— Забунили сте се — покушао сам да ми глас смирено звучи. — Моју пензију потрошимо зачас и немамо никакве уштећевине. То је грешка.

— Знаш, знам — почео је да се смеје бандит. — Уосталом, чикице, дај нам најпре да нешто попијемо, а претрес ћемо извршити касније.

НЕЋЕМО ДА ПУЦАМО

Барбара се тресла од страха, јасно сам видео како јој руке дрхте, а лице постаје самртнички бледо. Послужила је незване госте пићем. Али, тек после тога тројица младића почели су да дивљају, као да им је алкохол дао нову снагу и идеје за малтретирање.

Најпре су Барбари везали руке на леђа, а онда и мени. Један од њих наредио ми је да станем на сред собе.

— Знаш шта, буразеру — рекао ми је — нећемо да пуцамо јер то може да привуче комшије. Али, знамо одличан начин како да нам кажеш где кријеш новац. Ко ће први да гађа? — запитао је другове.

У руци једног од њих блеснуо је „скакавац“. Маскирани бандит стао је метар до два испред мене, а онда хитнуо нож према мојим стопалима. Оштрица се забила у паркет тик уз моје ноге. Други је учинио то исто. Плашећи се да ме не погоди, нисам смео ни да се померим. Била је то добро изрежана игра с нервима. Када је и трећи бандит замахнуо ножем, повикао сам:

— Престаните! Ено, тамо у кухињи, у орманчићу, налази се једна чинија. У њој је 100 фунти, сва наша уштећевина.

— Само то — подсмешљиво рече маскирани. — Са тим новцем не можемо да стигнемо ни до првог квартала, а камоли... Уосталом, дај!

Затим су почели да претресају стан. Душеци, јастуци, столице, теписи... за тили час све је било испретурано. Ништа нису нашли.

Нису ни могли, јер, заиста, никакав новац или накит нисмо имали.

— У реду — бесно је рекао онај крупни, маскирани бандит. — Осветићемо вам се због овог. Имате ли подрум?

— Да, ено онуда — рекао сам.

— Најпре морамо да вас удеси-мо за излазак из собе — рекао је. Узео је крпе за брисање пода, ставио нам их у уста, а затим нас, с рукама везаним на леђа, повео у подрум. Бацили су нас на под, увезали нам и ноге, а онда су отишли снажно залупивши вратима.

Иако је шездесет осмогодишњи Дик Мајно претпостављао да ће се њихова кћерка Кели забринути што их нема у стану, јер не по-дижу телефонску слушалицу, пре-

варио се. Читаву ноћ провео је у влажном подруму, немоћан да помогне Барбари чији су тешки уздаси постајали све тиши и слабији. То као да је старом Дик-у дало нову снагу. Некако је успео да ослободи већ помодреле руке, а онда пришао Барбари: била је топла.

Позвао је полицију и тек тада сазнао да су он и његова жена читаво 23 часа били заточени у подруму. Три маскирана криминалца који су, иначе, побегли уз једног казнено-поправног дома, ухваћена су дан касније. На питање инспектора зашто су мучили ове старце, одговорили су:

— Сличан догађај гледали смо у једној телевизијској серији која нам је дала идеју.

Б. Ј.

НА ТЕМЕЉИМА ПОРУШЕНОГ — На месту некадашње римске колоније која је, по неким подацима, имала 24 хиљаде војника, развило се временом средњовековно утврђење. О њему се само зна да је

имало задатак да штити мост преко Драве и да је негде у 11. веку било потпуно уништено. На темељима срушеног, салцбуршки надбискуп Конрад I почео је 1125. године да диже нови град.

ЗБОГ ВЛАГЕ И СОЛИ — Ходнике два дограђена крила Лесли је украсио ренесансним аркадама и широким степеништем. Али, његови наследници нису сматрали да је то довољно па су ходнике исликали својим грбовима. Наравно, ни унутрашњост нису запоставили: неке од соба украсили су гобленима. Посебну пажњу привлаче четири скупочена фламанска гоблена с краја 17. века. Један од њих је својевремено поклоњен Брионима, али кад су влага и со почели да га нагризају, гоблен је враћен у Птуј.

ЗА ХЛЕБ И — ВИНО! — Како се у 16. веку све више осећала опасност од Турака, Хабсбуршка Монархија, која је у то време држала и неке крајеве наше земље, чинила је све како би се обезбедила. Један од начина било је и успостављање такозване Војне крајине, заправо обнављање и подизање читаве мреже добро утврђених градова. Како је Птуј био готово у центру подравске Војне крајине, то су његови господари морали да се побрину не само око бедема већ и подизања велике житнице. У њој је, сем огромних количина жита смештених на горњим спратовима, било и довољно вина да се издржи дужа опсада Турака.

приче о замковима

ПТУЈСКИ ГРАД

На северном рубу Дравског поља, на ивици реке, уздиже се бренич. А на њему, сместио се град, утврђен зидинама, омеђен кулама. Име је, као и насеље под њим, добио по великој римској колонији Ulpia Traiana Poetovio која се некад ту налазила. У њему је стовао салцбуршки надбискуп Конрад и припремала се буна против мађарског краља. У граду над Дравом своје уточиште и дом нашао је и шкотски племић Лесли који је, нају, грдан иметак стекао у време тридесетогодишњег рата (1618 — 1648) чинећи услуге немачком цару. Захваљујући њима, стекао је орден «Златног руна» али и немилост свог владара Џемса I. Спасевајући главу и имање, предузимљиви Лесли склонио се на континент. Дуго је трагао за новим пребивалиштем све дон се једног дана није зауставио под обронцима Словенских горица и решио да ту заувек остане.

Текст: О. Вукадиновић
Снимци: Н. Стевановић

ДА САЧУВА ГЛАВУ И ИМАЊЕ

ЛЕСЛИ ШИРОКЕ РУКЕ — Када је неколико векова касније Лесли, за не баш малу гомилу златника, купио Птујски град, он, по Шкотланђаниновом мишљењу, није био ни довољно велик ни „репрезентативан“. Зато је нови власник одлучио да одреши кесу и подигне, поред осталог, два нова крила за становање. Собе у њима богато су уређене: сем ручно рађеног намештаја, ту су и венецијанска огледала и лустери са обавезном куглом — симболом ћутања. Пре 250 година неке од соба добиле су тапете рађене на платну биљним бојама. За разлику од данашњих, ови тапети нису лепљени директно на зид већ су од њега одмакнути 5—6 сантиметара. Разлог је — непознавање изолационог материјала.

КЕПЕЦИ ИЗ ДОРНАВЕ — Садашњи парк старог града украшен је негованим ружичњаком и необичним каменним фигурама. То су, заправо, статуе кепеца које су овде пренешене из замка Дорнаве. Овим малим „чудовиштима“ некад је била оивичена једна дугачка алеја у Дорнави.

ОД ЗАМКА ДО ЗАМКА — Да се становници замка на врху брега нису ослањали само на своје добро утврђене зидине и куле, на нашој слици је она коју називају Запорном, све дочи и низ подземних ходника изграђених ради безбедности. За један од њих кажу да је служио као тајни пролаз у случају опасности и да је водио до замка Вурберга, удаљеног читавих 12 километара! Да ли је то тачно, још није поуздано утврђено.

ВЕНАЦ ОД КАМЕНА — Кад се каменом поплочаном широком стазом посетилац попне до заравни испред бршљаном обрасле зграде, прво на шта ће наићи је стари бунар украшен каменним венцем. Он је, неми сведок свих збивања и промена у замку, почев од гашења лозе Леслија и прелажења замка најпре у руке породице Дитрихштајн, а затим и Херберштајн у чијем је власништву остао све до 1945. године.

СМРТОНОСНИ ЗАМАХ

ГОТОВО НЕВЕРОВАТАН
СЛУЧАЈ: МИЛИСАВ
МИЛУТИНОВИЋ ДАНАС

Августовска жега полако је замирала. Тридесет двогодишњем Милисаву Милутиновићу, чувару пружног прелаза између железничких станица Груже и Губереваца, чинило се да је током целог тог дана 1963. године врућина била неоснона.

Погледао је на сат. Седамнаест и тридесет. Ускоро треба да прође теретњак, тргао се и склопио новине које је дотле читао. Био је задовољан службом. За дете са села надомак Кнића кога родитељи скромних могућности не могу да школују или оспособе за неки занат и који се лати посла пружног радника у нужди, премештај на место чувара пружног прелаза је прави добитак, тврдио је он жени свакодневно.

На посао је одлазио углавном пешке: тринаест километара до чуварске кућице и тринаест километара назад, лети, зими, свеједно. А кућица скромна да не може бити скромнија: сто, столица, пећ, праскалице за упозорење на опасност, сигнална средстава... једва да се три душе унутра честито окрену.

ТЕРЕТЊАК НАИЛАЗИ

Милисављева радна шикта износила је дванаест часова. Затим се двадесет четири одмарао, па радио дванаест, онда опет четрдесет осам часова одмора и тако стално. Кад би му допало да ради дању, испраћао је и по петнаестак возова што из Крагујевца према Краљеву, што из Краљева према Крагујевцу.

Посао му није био тежак, али је зато био одговоран. Из Груже или Губереваца јављали су му о доласку и проласку воза кроз станицу, а његово је било да спусти рампу и заустави друмски саобраћај.

Поново је погледао на сат: 17.57. Теретњак из Краљева требало је да прође за један минут, а за три је истичало Милисављево радно време.

Звучни сигнал и телефонску најаву да је воз напустио Губеревац, добио је на време. Изашао је напоље да се прихвати чекрка и уз пут промрсио нешто на рачун вршине.

Рампа, односно округли браник од дрвета била је једним крајем усађена у дебели бетонски стуб четвртастог облика, док је другим, покретним, почивала (када је спуштена) на раклима, а ракле на танкој гвозденој шипки пободеној у земљу. Пропис је налагао чувару

да стоји испред рампе, негде на средини за све време док воз пролази. Од композиције га је делило око шест метара.

Воз се појавио уз писак локомотиве. Композицију је сачињавало четрдесетак теретних вагона. Када је локомотива прошла поред чувара, тутњава се измешала са комешањем ваздуха који је парна прдосија стварала, силовито грабећи напред.

ОДИГРАЛО СЕ МУЊЕВИТО

И баш тада Милисаву се учинило да му иза леђа бруји аутомобилски мотор. У први мах томе није придавао важност. Мислио је да се неко возило зауставља пред рампом. Међутим, брујање се чуло све ближе. После секунда, два, чувар се окренуо и... ужаснуо: право на рампу и њега јурио је огроман камион с приколицом натоварен сандуцима пива!

Милисав је као опчињен гледао у грдосију неспособан да се покрене. Најзад је смогао снаге да промуца:

— Мајко моја, то није могуће!

Као подивљала неман која се отела господару, камиончина је гутала метре. Милисав је видео очајно лице возача. Затим се зачуо тресак и неколико тона лима, метала и флаша сручило се на рампу!

Воз је и даље тутњао: поред чувара је управо пролазио седми или осми вагон.

Све се одиграло муњевито. Камион је ударио чувара и баacio га на композицију! Прво га је дрвена рампа, изваљена из лежишта и као из катапулта избачена, ударила, а онда је на трен у Милисав-

ДОК ЈЕ ВОЗ ТУТЊАО ПОРЕД ЧУВАРА ПРУЖНОГ ПРЕЛАЗА, ОН ЈЕ, КАО ШТО ТО УВЕК ЧИНИ, МИРНО СТАЈАО ИСПРЕД СПУШТЕНЕ РАМПЕ. У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ СЕ ОКРЕНУО И ... УЖАСНУО.

левој свести настао мрак. Срећом, следећег тренутка дошао је себи. Камион га није баacio увис: летео је према композицији чврсто газећи ногама по земљи! Истина, кретао се неконтролисано, у цикл-цак, као пијан, погурено због силне ударца.

Шест метара који су га делили од захуктале композиције нису били довољан простор да се ухвати укошпац са јачином замаха који га је вукао у смрт, али му се, за дивно чудо, баш тада вратила присебност. „Има наде да се зауставим ако се бацим на земљу и наставим да се котрљам“, пролетело му је кроз главу. Додуше, нада је била мала, али вредело је покушати... „Овако ми нема спаса, ударићу телом о вагоне, смрскаће ме...“

ИСПОД ВАГОНА

Чудно је да се у таквим тренуцима може говорити о размишљању, закључивању, одлучивању... све се одиграва неочекивано брзо, времена за разумну реакцију нема. Ипак, Милисав тврди да се баш тако понашао и да је баш то одлучио. Да није тога било и... среће, луде среће...

Котрљао се и зауставио само неколико сантиметара од шина. Како су вагони шири од распона осовина на точковима и „штрче“ изван пруге, Милисав се нашао под тим делом. Точкови су клопарали тик

уз његово лице, а вагони се вукли изнад њега. И опет срећа: ни испод једног вагона није висила кука, ланац, било шта... Да јесте, главу би му разнело. Нису га закачиле ни степенице!

Опружен да би био што „тањи“ и припијен уз земљу, Милисав је тешко дисао, слушао клопарање вагона изнад себе и чекао. Кад је прошао последњи вагон, устао је, отресао прашину са униформе и кренуо у службену кућицу. Возач камиона стајао је широм отворених уста и буљио у њега. Није га прегazio и ударио камионом у воз јер је у задњем часу скренуо грдосију према бетонском лежишту рампе, пресекао га као сир, исто учинио са још једним стубом и задржао се на трећем.

Схвативши да су возачу отказале кочнице на камиону, чувар Милисав благо га је погледао и рекао:

— Не брини друже, остао сам жив!

У дневник догађаја унео је само неколико реченица.

* * *

Милисав Милутиновић је прошао са само неколико огреботина. Данас ради као скретничар на железничкој станици у Книћу. У том прадићу подигао је нову кућу. Нешто кредит, нешто његове руке. Није је завршио, али има времена — нек' је само живота.

М. Тодоровић

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

НЕПОЗНАТЕ
СТРАНИЦЕ
ИСТОРИЈЕ
РАТОВА

ПАКАО

КОД ГАЛИПОЉА

МЛАДИ МОРНАР АНТОНЕЛО
ДА МЕСИНА ПОВЕО ЈЕ ГРУПУ
ДИВЕРЗАНТА У САМУ БАЗУ
ФЛОТЕ МЕХМЕДА II ОСВАЈА-
ЧА. ПОЗНАВАО ЈЕ И РАСПО-
РЕД СТРАЖАРСКИХ МЕСТА И
НАЧИН ЖИВОТА У БРОДОГРА-
ДИЛИШТУ ИЗ КОЈЕГ ЈЕ ПРЕ
НЕКОЛИКО ГОДИНА УСПЕО
ДА ПОБЕГНЕ.

У освит септембарског дана 1472. године у Дарданеле је приспела велика турска галија. С прамчане катарке стражар је у даљини приметио чамац чудног облика како се све више удаљава према улазу у Азовско море. Галија се одмах упутила према чамцу и убрзо му дала знак да се заустави.

Чамац је био сав и скрипљен, једва се држао на површини. До врха је био натоварен лубеницама, јабукама, поморанџама, поврћем, овчијим сиром. У њему је било неколико оваца и зечева. Посаду су сачињавала седморица младића увијених у понавје. Прљави и брадати једва су се држали на ногама. Било је јасно да се већ дуго боре с узбурканим морем. Више покретима руку него речима, објашњавали су да су трговци и да путују у Цариград да би продали своју робу. Турској морнари су претражили чамац, испревертали робу, али су то, очигледно, радили површно.

Када су трговци команданту галије поклонили неколико сандука јабука и мешину вина, овај се одобровољно и наредио да се прекине претрес, допутивши им да наставе пут. Чамац и галија су се одвојили и кренули у два супротна правца.

ЕКСПЛОЗИВНИ ТОВАР

Да су Турци могли да разумеју разговоре ових „сељака-трговаца“ сигурно би се покајали. Испод „робе“ налазило се педесетак чаура напуњених сумпором и карбидом, затим фитиљи и барут, читав мали арсенал запаљивих и експлозивних средстава.

Тих дана, пуних напетости и ишчекивања, адмиралу Моћенигу се јавио млади морнар Антонело да Месина с предлогом да нападне турску флоту. По њему је група храбрих морнара, маскираних у сељаке-трговце, требало да се увуче у непријатељеву базу и изврши диверзију. У изношењу својих планова морнар је био толико убедљив, да је адмирал на крају пристао.

Антонело да Месина је заснивао свој план на по-
дробном познавању стра-
жарских места и услова

под којима се живело и радило у бродоградилишту код Галипоља, јер је тамо, као турски заробљеник, провео неколико година пре него што је успео да побегне.

ДАН УСРЕД НОЋИ

Била је дубока ноћ када су седморица морнара неопажено упловила у бродоградилиште. Страже су спавале, док су они бесшумно пристали уз мостић

који је спајао обалу с дугим низом међусобно повезаних галија. Велики број запаљивих пуњења пажљиво су сместили на најпогоднија места на бродовима, тако да када се запале, буду на удару ветра. Пуњења барута, сумпора и карбида поставили су код улазних врата магацина на обали где се налазила конопља, као и на велику оближњу пољану, где је била дрвена грађа и струготина.

Када је све било спремно, Антонело је први запа-

лио фитиљ и осталима дао знак да учине исто. Ускоро је пламен сукнуо на све стране. Чули су се преплашени гласови, звона су позивала на узбуну. Преплашени робови су кидали ланце и из бродских утроба бежали на палубе. Цело бродоградилиште убрзо се претворило у пламен и личило на огромну ломачу која је, као да је дан, осветљавала луку и околину. Људи из бродоградилишта трчали су према својим кућерцима испред пламена који се, ношен ветром, брзо ширио. Стигли су војници и официри.

Није било помоћи, ништа се више није могло да учини. Бродоградилиште, магацине и стотину опремљених галија гутао је пламен. Пожар је био угушен тек после десет дана...

ПОКУШАЈ БЕКСТВА

Док се пожар није разбуктао, диверзанти су се крили у мраку, спремни на нову акцију ако било шта у њиховом плану затаји. Касније су се помешали с

избезумљеним народом. Нису журили да се врате свом чамцу. Али, пожар је већ био прогутао мостић, а пламени језици допирали су до чамца у којем су се још налазиле резерве експлозива. Диверзанти су онда покушали да на брзину истоваре „терет“ на обалу, али нису успели. Једино што им је преостало било је да скоче у море и, пливајући, покушају да изађу из луке.

Пливали су неко време, међутим, упали су међу галије чије су посаде покушавале да маневром отргну бродове од ватре која се неумољиво приближавала. Вратили су се натраг на обалу. Ту су их јаничари брзо открили и ухватили. Један од њих је покушао да пружи отпор, али је одмах убијен. Остали су везани и увучени у

ЗА ПРЕВЛАСТ НА МОРУ

Млетачка Република и Турско Царство почели су оштрије да се сукобљавају кад је Мехмед II Освајач, загосподаривши већином балканских земаља, почео да проширује границе свог царства ка њиховим обалама.

У млетачко-турском рату (1463—1479), захваљујући свом престижу на мору засниваном на знатно већем броју бродова, Млечани су са успехом ратовали против Турака који су тек почињали да изграђују своју морнарицу.

Млетачки адмирал Пијеро Моћениго био је спреман да поведе своју флоту у Дарданеле и нападне турску морнарицу, која још није била довољно спремна да исплови на отворено море. Због тога је прикупио своју флоту у водама источног Пелопонеза, припремајући је за велики окршај.

У међувремену, и Турци су вршили последње припреме и ужурбано градили нове бродове. Већ су располагали са стотинак нових галија, удвостручивши тако своју флоту. Тада је дошло до велике диверзије којом је руководио Антонело да Месина, док су имена осталих морнара учесника у овом походу остала непозната.

бурад, а затим, уз јаку пратњу, одведени на сигурно место ван града.

ОЧИ У ОЧИ СА СУЛТАНОМ

Сутрадан су доведени пред султана. Моћник је хтео да својим очима види ову шаку људи који су му уништили бродоградилиште и флоту и онемогућили да оствари план — да у поморској бици уништи млетачку флоту. Без тога, то је добро знао, није му се могао испунити сан — да своје царство прошири на запад.

Антонело да Месина и његови другови нису били преплашени. Султан их је дуго посматрао продорним погледом, а онда их је једним покретом руке послао на последњи пут.

На једној чистини, одакле се пружао поглед на бродоградилиште и луку која је догоревала у диму и пламену, окупило се мноштво. Маса је урпала када су јаничари доводили шесторицу морнара осуђених на страшну смрт. Испред повеће клупе чекали су их целати с дугим тестерама. Један по један је положен на клупу и чврсто везан. А затим би им, под оштрим зупцима тестере, тело било преполовљено на два једнака дела. То је био крај ових храбрих, безимених морнара, поморских диверзаната пре нешто више од пет стотина година.

А. Роси

откриће * * * * *

ПРАЧОВЕК ЈЕ ЖИВ!

— БОЛУЈЕ ОД ИСТИХ БОЛЕСТИ КАО И ЧОВЕК, МОЋЕ ДА БУДЕ КРАТКОВИДА ИЛИ ДАЛЕКОВИДА, ПАТИ ОД ЗУБОБОЉЕ, А ГЕНЕТСКИ ЈЕ СЛИЧНА ЉУДИМА — ТВРДИ НАУЧНИК КОЈИ ЈЕ ИЗУЧАВАО НЕОБИЧНУ ВРСТУ НАСТАЊЕНУ У ЗАИРУ.

Прошло је више од сто година како је објављена Дарвинова теорија о пореклу људи: човек је настао од мајмуна. А научници се данас углавном слажу да горице, шимпанзе и човек имају заједничког претка.

Али, ко је био тај човеков предак и како је он уопште изгледао? Када је дошло до судбоносног преокрета и зашто је неке његове потомке еволуција одвела на мајмунски пут, а од других створила човека?

На основу проучавања фосила првих антропоида, старих више милиона година, научници углавном верују да је тај предак могао бити омања мајмунолика животиња названа *droripites*. Такође се претпоставља да зачетак врсте *homo sapiens* датира од пре десетак милиона година.

Генетски часовник

Међутим, све више научника сматра да је раздвајање наступило знатно касније. Своју тврдњу они не заснивају на изучавању праисторичких налаза, већ на нечему што је Винсент Кларк, са Калифорнијског универзитета, назвао „генетским часовником“.

Наиме, то одређивање почива на упоредним изучавањима, започетим шездесетих година, а циљ му је проучавање састава крви, одбрамбених способности организма, али и генетског састава ћелија, посебно ДНА, човека и различитих врста мајмуна. Пошто су та истраживања омогућила да се измери степен генетичког сродства између различитих врста, утврђено је, на пример, да се гени човека и коња разликују за око 20 одсто, а човека и мајмуна за само један одсто.

Полазећи управо од генетске сличности мајмуна и човека, истраживачи Сарич и Кронин, саставили су хронологију стварања одређених антропоидних врста, понудивши до сада непознате биохемијске доказе за већ ста-

ру идеју: да су се гибони и орангутани раније издвојили из заједничког еволутивног процеса. Истовремено, они тврде да се раздвајање између човека и горице десило тек пре 4 до 6 милиона година!

Ретни примерци

Ове њихове тврдње ће, по свему судећи, изазвати многе полемике и поремећаје у досадашњим теоријама. Како је, уопште, могуће да се створи тако компликовано биће, као што је човек, у тако кратком временском периоду, од 4 до 6 милиона година — питају се они који сумњају у ову теорију.

Млађи антрополози са универзитета у Калифорнији и Санта Крузу додају такође уље на ватру. Адриан Цилман не само што подржава теорију Сарича и Кронина, већ одређује и изглед прачовека „који је по много чему личио на савременог *Ran paniscus*, популарно званог пигмеј-шимпанза“.

Ово није сасвим ново твђење, јер је још 1933. године Харолд Колиц, са

Харварда, тврдио да су пигмеј-шимпанзе, највероватније, далеки човекови преци.

Ran paniscus изразом лица веома подсећа на човека. Има краће руке него остали мајмуни, зуби су му различитог квалитета и дужине, болује од каријеса, баш као и људи, чуло вида им подлеже различитим одступањима, па могу да буду далековиди или кратковиди, а пате и од различитих болести, као што су грип, кијавица или туберкулоза. Ипак, о њима се мало зна, јер живе само на узаном простору у Заиру, малобројни су и плашљиви, а ловци их ретко хватају.

Страх је пресудио

Ипак, после пажљивих анализа свих расположивих скелета ових мајмуна и дужег посматрања понашања пигмеј-шимпанза, у Истраживачком центру у Атланти, Адриан Цилман је дошао до закључка да управо *Ran paniscus* испуњава постојећу празнину у еволутивном стаблу.

Сем невероватне генетске сличности са човеком, он је приметио да се овај мајмун подједнако

лако креће по дрвећу и земљи и да хода усправније од осталих мајмуна.

Ако је пигмеј-мајмун заиста човеков предак, поставља се питање зашто су они, који сада живе у шумама Заира, остали непромењени и зашто нису и они постали људи?

— На Земљи су се мењали услови живота, али сви мајмуни нису могли да им се прилагоде — каже Цилман. — Они који нису смели да сиђу са дрвећа, страхујући од непријатеља, нису током времена ни могли да се преобразе у човека. А њихови храбрији саплеменници морали су да смишљају начине како да опстану у непознатој средини, развијајући на тај начин свој централни нервни систем. У тренутку када су, захваљујући процесу мишљења, почели да проналазе начине како да опстану, прешавши са биљне исхране на животињску, правећи склониште од топлоте или хладноће, већ су се генетски толико били изменили да више нису могли да припадају мајмунима, већ само новој породици — људима.

Б. Јеремић 11

УДАР НА ТО

ДРВЕНА МАРИЈА — Париски музеј Факултета ликовних и примењених уметности има веома богату збирку аутомата. Међу њима се налази и овај дрвени верглаш из 18. века који, када се навије, окреће ручицу свог инструмента. Том приликом чује се мелодија, а два пара играча на верглу — окрећу се у такту. Међутим, највреднији експонат овог музеја је „Тимпанисткиња“, лутка са ликом Марије Антоанете, дело чувеног конструктора аутомата Давида Рендгена. Ова дрвена краљица свира осам мелодија!

МАЈМУНСКА МОДА — Крајем 18. века у моду су ушли — мајмуни. Они су, на окретање кључића, јели и пили, намитивали, клањали се и скидали шешире, пре свега свирали у разне инструменте, као овај „виолиниста“. Ремек-дело мајмунских свирача представља један оркестар од девет чланова који се налази у париској галерији Шарпантје.

Људи су одувек настојали да оживе играчке. Још су се у старој Теби и Мемфису деца забављала лутницама којима су се удови могли мицати, а у фараонском Египту о празнику бога Озириса проношене су статуице које су кретале главом тамо-амо. По легенди, у пророчиштву у Делфима, поред осталих чуда, налазио се и огроман аутомат који се састојао од мноштва девојана прекривених златним лишћем. Оне су могле да се окрећу и певају! А пред градском напјом Тебе уздизао се циновски нип Мемнона који би, нада га обасјају први сунчеви зраци, почињао да тули чудним, али дивним звуком.

ЦВРКУТ ИЗ ЧЕШЉА — „Девојчица са канаринцем“ припада колекцији Жилијет Греко — иначе љубитељке аутомата. Ова птичица у кавезу скакуће и цвркуће, готово као права. Имитирање птичије песме дуго је мучило творце аутомата, пошто им никако није успевало да га усаврше. Иначе, вештачке птице увесељавале су људе још од давнст 12. века, када су вешти арапски конструктори њима увесељавали багдадске калифе. У њиховим вртovima кључало је и клапарало металним крилима на стотине великих и малих птица — додуше неумушних. Арапи су вештину прављења хидрауличних птица пренели најпре у Шпанију, па на Сицилију. Међутим, тек је на самом крају 18. века швајцарском конструктору Фавреу успело да помоћу металног „чешља“ обдари канаринце и славује на опругу — гласом који је одиста личио на природни...

И СВЕТ АУТОМАТА

ДАЧИ ЧУКИБ

Први историјски записи о аутоматима потичу из 1. века: познати историчар Херон из Александрије правио је и сакупљао механичке играчке. Неним његовим знањима инспирисали су се конструктори који су после усавршили ту вештину.

У 13. веку појавили су се први гвоздени цинови који су чекићима ударасти у звона на сатним кулама. На поненим звонцима постоје чак читаве скупине фигура које наизменично звоне и чине различите покрете. Али, највећи аутомат по броју фигура не налази се ни на највишем звонку, већ у аустријском месту Хелбруну крај Салцбурга. То је велика сцена са 256 особа од којих се 156 мичу!

М. Крстуловић

УДВАРАЧ И ЦУЦЛА — Часовници-аутомати одувек су били изузетно занимљиви и тражени. Још је чувени султан Харун-Ал-Рашид у 9. веку покљонио франачком владару Карлу Великом један примерак. Наравно, у то време није још било правих часовника, али, овај је тачно у подне свакога дана отварао 12 прозора на којима се појављивало 12 витезова! У 18. веку часовници-аутомати постали су, тако рећи, манија у Немачкој и Швајцарској. Из тог времена је и овај, са удварачем који у парку намотује лепој дадиљи и пружа јој букетић цвећа, а она, збуњена, измиче цуцлу беби која клима главом.

ПОРОЦИ ЗА ГЛЕДАЊЕ — Пушачи, као и уживаоци црне кафе, спадају у омиљене „теме“ конструктора аутомата. Овај елегантни црнац — највреднији примерак у колекцији Жилијет Греко — приноси цигару да му се припали, затим увлачи дим, испушта га, па мало гледа кроз монокл, онда опет пуши!

КАКВА РАДОСТ! — Овај пушач наргила тек што је изашао из радионице брачног пара Фаркас. Ово двоје Парижана спадају у последње Мохиканце заната који изумиру, прављења аутомата. Јер, у доба кибернетике и летења у свемир, бића која се крећу помоћу опруга занимају још само ретке (и богате) колекционаре. Међутим, Жан Фаркас, који се ужасава батерија и свсје аутомате прави по узору на старе мајсторе, тврди да нема већег узбуђења и радости од оних које конструктор осети када, после даноноћног цртања и склапања, окрене гључић да би, први пут, посматрао неког дрвеног човечуљка или пилићану животињу, како „живи“ док се опруга не одмота сасвим. Иначе, аутомате које Жан Фаркас дарује покретима, а његова жена Анст одећом, одмах се могу препознати по јединственом стилу и изразима лица.

ДАЉЕ ОД ПЛАМЕНА

У једном руднику угља у Француској, од експлозије која се догодила 1906. године, изгубило је живот око 1100 људи, а код нас је, у сличној несрећи, која је задесила рудник Какањ 1965. године, страдало 128 рудара. Сви су изгубили животе или при самој експлозији, или после ње, услед рушења и других последица изазваних експлозијом у унутрашњости земље, у просторијама рудника.

Експлозије које се одигравају у дубини земље, по ходницима и другим просторијама рудника, врло често, поред пустоши које изазивају под земљом, доводе до тешких последица и на површини, далеко од места где су избиле. Експлозија, у једном чешком руднику 1924. године, на дубини од око 300 метара, поред тешких последица под земљом, изазвала је и ударни талас који се пренео кроз главно окно и проузроковао рушење главног извозног торња. Срушени су и многи други објекти удаљени и више стотина метара.

Узрок свих ових и многих других експлозија, у већини случајева, био је гас метан. Он може да се појави и у неким другим рудницима, али опасности од њега у првом реду прете рудницима угља.

ПРАШИНА КАО ДИНАМИТ

Метан је најједноставније хемијско једињење угљеника и водоника. Без боје је и мириса. Настаје на местима где органске материје труну, распадају се, без приступа ваздуха. Често се може видети како се кроз воду неке мочваре или баре дижу мехурићи; то је метан, па се он често назива мочварним или барским гасом. Како се јавља и по рудницима, назива се и руднички гас.

Онај који се јавља у рудницима угља настао је у процесу стварања угља. У угљеним слојевима, под земљом, метан врло често испуњава разне шупљине и поре. Када се при копању угља доспе у близину оваквог „складишта“

ПОСЛЕ НИЗА НЕСРЕЋА У РУДНИЦИМА УГЉА ШИРОМ ЕНГЛЕСКЕ, РУДАРСКА ЛАМПА ПОСТАЛА ЈЕ НАЦИОНАЛНИ ПРОБЛЕМ. ПОМОЋ ЈЕ ЗАТРАЖЕНА ОД ПОЗНАТОГ НАУЧНИКА.

метана, услед високог притиска којим је на оваквим местима метан изложен, он снажно продире у просторије рудника и овде се меша са ваздухом. Ако таква гасовита смеша дође у додир са пламеном, или неким другим извором паљења, долази до експлозије.

До најснажнијих експлозија ове врсте долази када је смеша састављена тако да се на један део метана налази девет делова ваздуха. При оваквим експлозијама развијају се, за кратко време, врло високе температуре (и до 2500°C).

Поред метана и ваздуха, у овим смешама могу да се јаве и друге супстанце; неке од њих повећавају опасност од експлозија, док друге делују на смањивање опасности. Са повећањем

процента угљен-диоксида у смеси, смањује се опасност од експлозије, а повећава је присуство угљене прашице. Прашина од финих честица угља може и сама, са ваздухом, да буде експлозивна. Опасна је не само она прашина која лебди у ваздуху, већ и она која се налази наталожена на разним местима рудничких просторија. Када дође до експлозије из било којих разлога, наталожена прашина лако се ускиовитла и гради нови експлозивни систем. Ова прашина је разлог што се експлозије по рудницима врло често догађају у серијама, односно што се одмах после прве експлозије јавља друга, трећа...

Рудари су врло рано схватили да се од ових опасности могу заштитити једино ако предузму мере да се спречи присуство

метана и да се избегне коришћење било којег извора паљења.

И ПТИЦЕ ПОМАЊУ

Проветравање у рудницима, због овога, није само од значаја за обезбеђење нормалних услова за рад, већ је то и значајна превентивна мера. Данас се за проветравање користе такви уређаји који не само што отклањају поменуте опасности, већ омогућавају да се одстране метан из рудника корисно употреби.

Раније су рударске лампе биле чест узрок експлозија метана. Проналаском Дејвијеве сигурносне лампе и њеним усавршавањем несреће су у великој мери смањене. Данас се за осветљавање рудника у првом реду користе електричне лампе које, при правилној употреби, не носе са собом никакве опасности.

Док у рудницима нису почели да се користе специјални сигурносни експлозивни, и минерски радови, а нарочито активирање експлозива, такође су често доводили до несрећа. Данас се за активирање сигурносних експлозива користе електрични уређаји.

Присуство метана, у првом реду због тога што нема сопствени укус и мирис, није једноставно открити. Човек га својим чулима осети тек када се он налази у концентрацијама које представљају непосредну опасност од експлозије. Некада су рудари у подземне просторије носили птице у кавезу и по њиховом понашању оцењивали да ли постоје опасности од експлозије метана. Данас се за ово користе различити уређаји који не само што брзо откривају присуство метана, него на постојећу опасност благовремено упозоравају звучним, светлосним и другим сигнаlima.

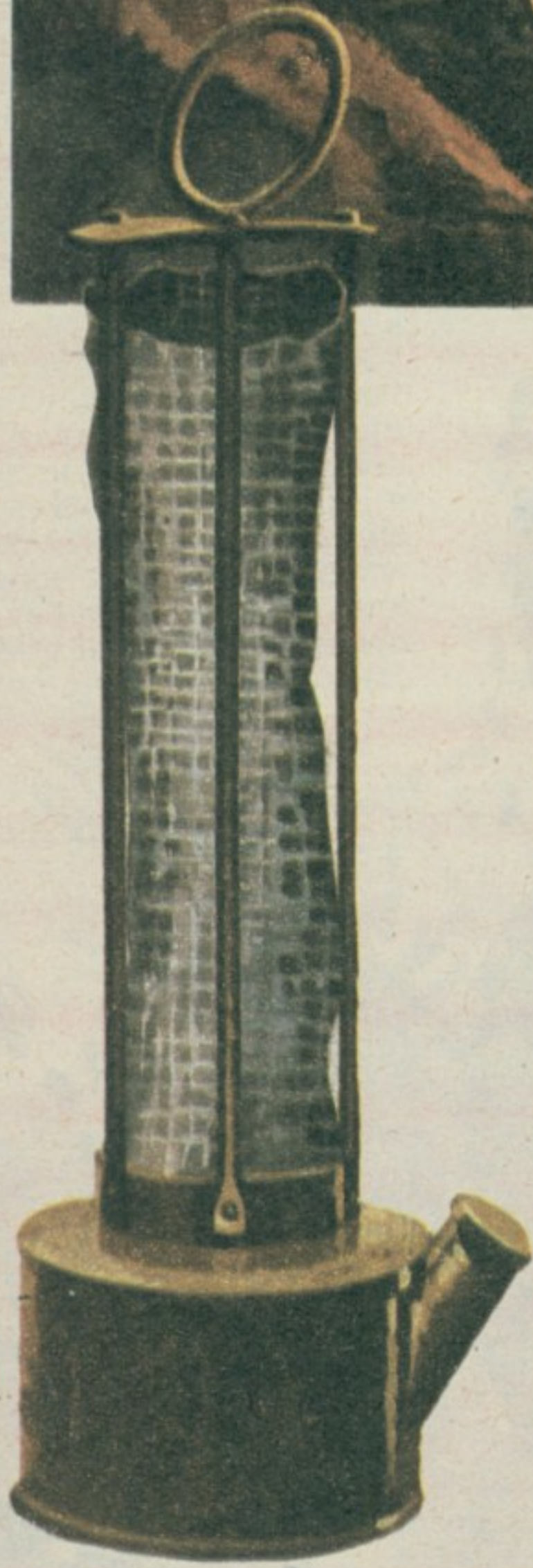
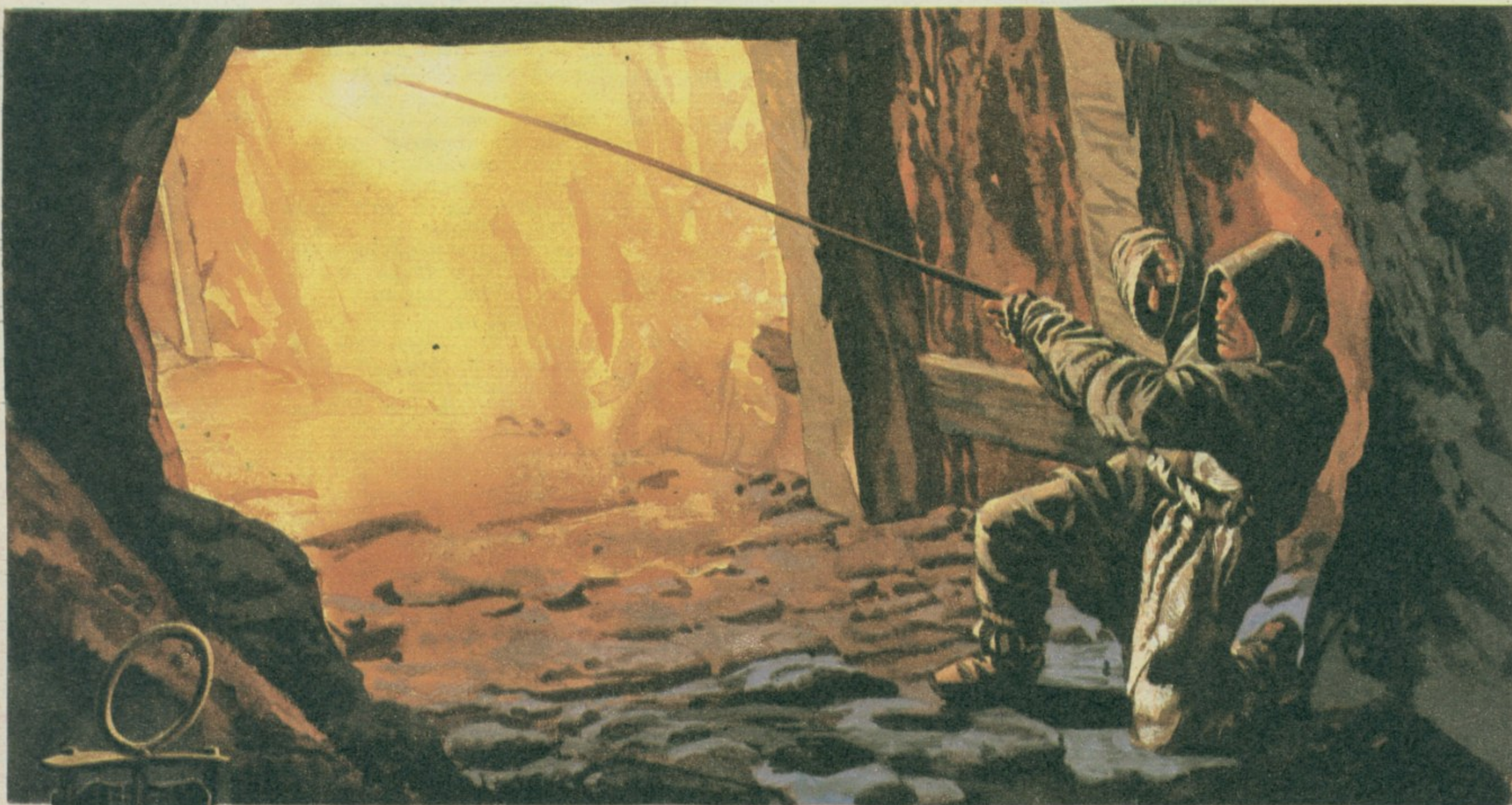
В. К.

ЕКСПЛОЗИЈЕ У РУДНИЦИМА

ЖИВОТИ ЗА УГАЉ — Статистичари су израчунали да се раније, док рудници нису били опремљени заштитним уређајима, на сваких хиљаду тона ископаног угља губио један људски живот. Узрок највећем броју несрећа по рудницима угља био је гас метан и угљена прашина. Ако се у некој јамској просторији створи гасовита смеша метана и ваздуха (најмање око 50% метана) и ако ова смеша дође у додир са извором паљења, неминуно долази до експлозије. Слично је и са прашином састављеном од финих честица угља. Да би се заштитио од ових опасности, да би смањио број несрећа, човек се довијао на разне

начине. Један од начина како су рудари проверавали да ли се у некој јамској просторији налазе експлозивни гасови приказан је на доњој слици. Рудар, обучен у заштитно одело, носио је на дугачком штапу запаљену свећу. Уносио је у просторију коју је испитивао. Ако је ваздух био чист, свећа је и даље нормално горела. У супротном, долазило је до експлозије. Какве су биле ове „пробне експлозије“, зависило је у првом реду од концентрације метана. Овакав начин испитивања био је врло опасан. Данас се за ово користе специјални уређаји који, без опасности по живот рудара, омогућавају да се дође до жељених података.

ДЕЈВИЈЕВА ЛАМПА — У енглеском руднику угља у Дарлему дошло је једнога дана 1812. године до експлозије метана. Животе су изгубила 92 рудара. До експлозије је дошло на тај начин што је пламен рударске лампе активирао експлозивну гасовиту смешу. Како је ово била једна од бројних несрећа (за краће време) које су се одиграле на исти начин, рударска лампа је постала „национални проблем“. У Дарлему је основано друштво за заштиту рудника. Један од његових главних задатака био је да се дође до рударске лампе која неће изазивати експлозије по рудницима. Друштво се обратило за помоћ познатом научнику Хамфрију Дејвију (1778—1829) који је, иако самоук, у својој двадесет четвртој години постао професор хемије на Краљевском институту у Лондону. Дејви је уложио велики напор да дође до жељених резултата. Проучавао је састав јамског гаса, проверавао услове под којима се догађају најснажније експлозије, спуштао се у рудничке јаме, проучавао искуства рудара и друге услове. Он је, поред осталог, установио да до поменутих експлозија не долази ако је смеша у цеви чији пречник не прелази три милиметра. На основу овог, и других запажања, конструисао је четири типа рударске лампе. Као најпогоднија, показала се лампа код које је пламен окружен жичаном мрежом (мрежа је имала око 120 рупица по квадратном сантиметру). На слици лево приказана је једна од првих сигурносних рударских лампи.

ВИШЕ СВЕТЛОСТИ — Дејвијева лампа била је од огромног значаја. Међутим, имала је озбиљан недостатак — није давала довољно светлости. Нови типови, који су брзо уследили, омогућавали су већу видљивост по рудницима. На слици се види како дечак са једном оваквом лампом осветљава рудару место на којем он копа.

У Америци се једна врста сладоледа зове „12. новембар 1908“.

Тога дана су двадесет и четири шефа мафијашких породица на тајном састанку у једном сицилијанском ресторану у Њујорку, под председништвом Салватора Маранцана, ударили темељ „Коза ностре“ на америчком континенту. После саветовања од неколико часова Маранцано је позвао шефове „Часног друштва“ да потпишу споразум.

Баш у часу кад су мафијашки вођи потписивали споразум кувар Џо Чипола, који је тридесетак година касније објавио своје мемоаре, изнео је пред господаре подземља сладолед. Маранцано га је, у част рођења „Коза ностре“, крстио именом „12. новембар 1908“.

Полицијски поручник Џо Петросино, из италијанске секције њујоршке полиције, један од најпопуларнијих полицајаца САД и „непријатељ број 1“ њујоршког подземља, први је повео енергичну борбу против новог злочиначког удружења, предосећајући какве све опасности оно доноси. При том није бирао средства. Антонију Пасанантеу, једном од „сикариа“ (убица по поручбини) на саслушању је песницом у коју је стегао кључ, избио неколико зуба, настојећи да пробије мафијашки „зид ћутања“ који се у САД у оно време још звао „Зид св. Розалије“, по заштитници Палерма. Уцењивача Енрика Алфана, у подземљу званог Ерико-не, испребијао је дршком „смит-весона“ и оставио га окрвављеног на сред тротоара у 52. улици.

— Свет у којем се борим је свет насиља, злочина, свет ножа, револвера и бомбе! — рекао је шефу њујоршке полиције Теодору Бингему који га је упозорио да буде умеренији, јер се многи које је саслушавео преко адвоката жале на његову суровост. — Тај свет оправдава свако средство! Силу могу да победим само силом!

У ОСИЊЕМ ГНЕЗДУ

Првих дана 1909. шеф њујоршке полиције Теодор Бингем позвао је на разговор Џоа Петросина.

— Као што видиш, Џо, све што смо предузимали није дало резултате какве смо очекивали! — рече Бингем. — „Коза ностра“ царује! Покушали смо да спречимо илегално усељавање криминалаца, да присилно репатрирамо гангстере разних врста. Само смо делимично успели, у првом реду захваљујући теби. Ти си лично, Џо, заслужан што смо у ових последњих пет година у Италију протерали пет сто-

тина најгорих мафијаша.

— И ону гвнду Ерикона, шефе! — Петросино се задовољно промешкољио. — И оног Вита Касија Фера! Ипак, мислим, да би боље било да сам их заувек средим! Они су, шефе, опасни и из Италије!

— Тај Фери је једини мафијашки бос кога смо протерали, Џо! — намрштено рече шеф полиције. — Остали су још увек у сенци, анонимни наредбодавци који увек имају сигурне алибије док плаћене убице, „људи-дугмад“, извршавају њихове наредбе. Те господаре подземља не можемо протерати, јер их не можемо ухватити на делу, а не можемо их изагнати као људе за којима трага италијанска полиција, јер су се сицилијанска мафија и напולי-танска „камора“ потрудили да њихови досијеи овамо стигну „опрани“. Да би се ослободили тог корова, морамо мало прекопати башту у којој је поникао, твоју Јужну Италију, Џо!

— Куда ти то циљаш,

шефе! — побуни се Петросино. — Не мислиш, ваљда, да ја...

— Баш то мислим, Џо! Бингем се наже према најспособнијем полицајцу „италијанске секције“ и потапша га по колену. — Неко треба да оде у Италију, у Напуљ, Калабрију, на Сицилију! Тај неко треба да прочепрка по италијанским полицијским архивама, да пронађе истину о људима које не желимо овде у Америци! Ти си с југа Италије. Само ти можеш да откријеш прошлост овдашњих мафијашких шефова и везу између италијанске и овдашње мафије!

УБИСТВО У ПАРКУ

— Знаш ли шта тражиш од мене, Тео? — мимо обилазећи Петросино је шефа ословио по имену.

— Знам! — мирно рече

Бингем. — Зар се плашиш? Петросино се намршти.

— Кад треба да кренем? — запита дигавши се.

Девог фебруара на прекоокеански брод „Волвода од Бенове“ укрцао се и дебелишаста трговац Симоне Велетри. Низак, с полупилиндром, наочарима и кишобраном у једној и акт-ташном у другој руци никоме није упадао у очи. Тако је бар веровао.

Пазећи да их Велетри, у ствари Џо Петросино, не примети, на брод су се укрцали и двојица из „Коза ностре“: Палаццо и Кампило.

После двадесет дана трговац Велетри се искрцао у Бенови и првим возом наставио за Рим. У Риму је „непријатељ бр. 1“ америчке мафије дуго разговарао са сенатором Де Мартином, познатим борцем против „часног друштва“, и шефом полиције Леонардом. О чему су разговарали јавност никада

није сазнала, али је извесно да је Петросино тражио његову помоћ.

Из Рима је отпутовао у Напуљ. Неколико ноћи и дана чепао је по досијеима о злочинима „каморе“ и на скровитим местима се састајао са људима за чији се идентитет никада није сазнало. Затим је сео на брод и отпутовао у Палермо, на Сицилији, најважнију тачку свог пута.

У Палерму је Петросино неколико дана разговарао са шефом полиције квестром Чеолом и америчким конзулом Бишопом, а остатак времена је проводио у судским и полицијским архивама. Неколико пута је отишао у Ену, Трапани, Марсалу и Калтанисету, а једном се у неком шумарку поред Кастеламара састао и са неким старијим човеком.

Двадесетог марта вечером је у ресторану „Орето“ у Палерму и онда неко време разговарао са човеком који му се придружио за столом. Око десет часова је изашао из ресторана и са запаљеном цигаретом полако кренуо према хотелу.

Код улаза у Парк Гарибалди, кад је пролазио испод фењера, угледао га је неки морнар који је журио у луку. Истовремено је видео како из сенке једног жбуна излазе два човека и крећу према усамљеном пролазнику. Одмах затим одјекнула су три револ-

РАМИУ

верска пуцња. Човек с полуцилиндром се сручио, а нападачи су нестали у мраку.

Морнар је притрчао човеку на земљи. Петросино је био мртав. Један метак прострелио му је раме, други грло, а трећи му је разнео слепоочницу.

ЗИД СВЕТЕ РОЗАЛИЈЕ

Убиство чувеног америчког полицајца одјекнуло је као гром у италијанској јавности. Амерички конзул у Палерму и амбасадор у Риму су у специјалним нотама италијанској влади захтевали енергичну истрагу и кажњавање криваца. Квестор Чеола је изјавио да ће сицилијанска антимафијашка полиција учинити све што је у њеној моћи.

И Америка се узбуркала. Италијански емигранти су доживљавали тешке тренутке. За староседеоце је сваки Италијан био саучесник у убиству популарног полицајца.

Италијанска полиција је ухапсити Палацота и Кампила, али су они имали чврсте алибије. Свима је, и у Италији и у САД, било јасно да је Петросина ликвидирала мафија, али се само нагађало ко би могао да буде наредбодавац.

Ариго Петако, који је објавио најопширнију и најдокументованију биографију Џоа Петросина, тврди да је наручилац убиства у Парку Гарибалди био дон Вито Касио Феро, шеф мафије у Корлеону, по коме је Марио Пузо створио „Кума“, у роману и филму. Док је Феро живео у Њујорку, Џо Петросино му није давао мира, вечито му је био за петам, вребајући прилику да му смрси конце. Само захваљујући Петросиновим прогонима, дон Вито Касио Феро се вратио у Италију.

Чињеница је да је полиција ухапсила Фера одмах после убиства америчког полицајца, али је он, што никога није зачудило, имао необориви алиби, „зид свете Розалије“ је затварао сва уста. Феро је тек много година касније одговарао пре судом због једног другог злочина и био је осуђен на робију у Учардону где је умро у осамдесет првој години.

Никада се, званично, није сазнало ко је у ствари издао наређење за убиство Џоа Петросина, легендарног борца против мафија из прве деценије овог века, и ко је то наређење извршио.

А. Р.

Тог распуста 1976. године одлучио сам да летујем на селу код деде и бабе. Док сам био у возу размишљао сам о томе шта ћу да радим тих месец дана. У селу није било мојих вршњака, тако да сам се најчешће досађивао.

Једног поподнева деда је отишао у лов, бака у град, а ја сам остао сам. Размишљао сам како да скратим време тог досадног поподнева. Одједном ми је синнула генијална идеја. Отишао сам у оближњу шуму и донео једно савитљиво дрво. Ушао сам у кућу и тамо уз помоћ алата припремио оружје. Кад сам изашао био сам наоружан једним великим луком и неколико стрела које су на врху имале ексер. Кренуо сам до једног дрвета и на њему нацртао мету. Убрзо ми је и то досадило. Шта сад? Онда сам почео да гађам живе мете. Биле су то кокошке.

Почео је велики „сафари“ на кокошке. Сакрио сам се иза бунара и чекао кокошке које су мирно кључале по дворишту. Високо уздигнуте главе, наишао је један петао. Нанишанио сам и пустио стрелу. Међутим, промашио сам. Тако је било и други пут. Био сам упоран и нисам хтео да одустанем. Када сам опалио трећи пут, петао је добио стрелу у врат. Једно време се тетурала, а онда, после минут-два, пао. Тек тада сам се освестио и видео шта сам урадио.

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ САФАРИ НА КОКОШКЕ

ПРОМАШИО САМ ПРВИ, ПА ДРУГИ ПУТ. МЕЂУТИМ, НИСАМ ОДУСТАЈАО. ТАКО ЈЕ ТРЕЋА СТРЕЛА НАШЛА СВОЈ ЦИЉ.

Не размишљајући, узео сам петла и сакрио иза куће. Кад су се деда и баба вратили, нису ништа приметили. Прошао је један дан, а мене је савест све више пекла. Деди то није промакло. Видео је моју узнемиреност и упи-тао ме је шта ми је. После дужег натезања све сам му признао. Дедо је скинуо каиш и...

Касније нисам смео ни да питам шта имамо за вечеру. Наравно, био је печени петао. Нисам га ни окусио. Та вечера ми је и те како пресела и увек ћу је памтити.

Зоран Ковачевић,
Народних хероја 34
11070 Нови Београд
(хонорар 300 дин.)

ТЕЛЕФОНСКИ БРОЈ ВИЦА

Да, којим случајем, живите у Њујорку и да вам, опет неким случајем, сан никако не долази на очи, могли бисте лепо да окренете један телефонски број. Јавила би вам се „тета Успавања“, односно жена пријатног гласа коју плаћају само зато да би до ваших ушију допрло њено умилно шапутање, слатке бесмислице, све и свашта са једним јединим циљем — да вас, ноћобди-ју, успава.

„Тета Успавања“ зна да даје и савете. Углавном препоручује да слушате неку лаку (и тиху) музику, да се истуширате топлем водом, а можда ће вам препоручити да нађете неког ко ће вам измасирати мишиће врата.

Тако је то у Њујорку. Широм света има још много телефонских служби које пружају најразличитије врсте услуга.

У Данској, на пример, виц има свој телефонски број. Деси ли вам се да вам је до вица, а немате никога ко би могао да вам

га исприча — само окрените неколико бројева и чућете шалу.

У Вашингтону, опет, не

морате да одете у неки ресторан да бисте сазнали шта се тамо једе и колико то кошта. Пре него што

изведете пријатеље, позваћете телефонску службу којој је једини задатак да вас благовремено обавести о менију, винској карти и ценама.

У Токију бисте могли да окренете службу која би се, у нешто слободнијем преводу, звала „окрени — број — за — пијаначки — зајам“. У животу (углавном ноћном и токијском) то изгледа овако: налазите се у бару у коме сте већ одавно испили чашу за коју сте имали пара. Ви онда окренете одређени број и у бару се ускоро појављује отмено одевен службеник који вам доноси зајам у готовом. Претходно вам, наравно, узме личне податке.

Становници Стокхолма могли су, као и њихови скандинавски суседи, да наруче виц, само што је овде телефонска служба била уско специјализована за — „масне“ вицове. Служба је тако добро пословала да је на крају због преоптерећења морала да се — расформира.

М. И.

**БИМ
И
БУМ**

СМИСЛИО САМ МАЛУ, НЕВИНУ ШАЛУ... ДАЋУ ТИ ШЕСТ ЛИ-ЛИХИПА АКО МИ ПОМОГ-НЕШ!

ШЕСТ? ВАЖИ? ЗАМОЛИБУ ПА?

СМИСЛИО САМ МАЛУ, НЕВИНУ ШАЛУ... ДАЋУ ТИ ШЕСТ ЛИ-ЛИХИПА АКО МИ ПОМОГ-НЕШ!

ШЕСТ? ВАЖИ? ЗАМОЛИБУ ПА?

ИНСПЕКТОРЕ, БАМ И ЈА
ЖЕЛИМО ДА НАМ НЕШТО
ОДСВИРАТЕ НА СВОЈОЈ
НОВОЈ КАРФИ!

УСИЈАКУ
ЖИЦЕ...
ПА КЕ КРИ-
ВИЦА ДА
ПАДНЕ НА
ОНУ ДВО-
ЈИЦУ?

СА ЗАДО-
ВОЉСТВОМ,
ЛЕНО!

ИНСПЕКТОРЕ, БАМ И ЈА
ЖЕЛИМО ДА НАМ НЕШТО
ОДСВИРАТЕ НА СВОЈОЈ
НОВОЈ КАРФИ!

УСИЈАКУ
ЖИЦЕ...
ПА КЕ КРИ-
ВИЦА ДА
ПАДНЕ НА
ОНУ ДВО-
ЈИЦУ?

СА ЗАДО-
ВОЉСТВОМ,
ЛЕНО!

ИНСПЕКТОРЕ, БАМ И ЈА
ЖЕЛИМО ДА НАМ НЕШТО
ОДСВИРАТЕ НА СВОЈОЈ
НОВОЈ КАРФИ!

УСИЈАКУ
ЖИЦЕ...
ПА КЕ КРИ-
ВИЦА ДА
ПАДНЕ НА
ОНУ ДВО-
ЈИЦУ?

СА ЗАДО-
ВОЉСТВОМ,
ЛЕНО!

НЕ! ТРЕБА
БИТИ ПРЕДО-
СТРОЖАН! МОЖДА
СУ СЕ ОНЕ ХИЈЕ-
НЕ МУВАЛЕ
ОКО ХАР-
ФЕ!

?!

ЕВО
И НАС...
ДА СЛУ-
ШАМО
МУЗИ-
КУ!

НЕ! ТРЕБА
БИТИ ПРЕДО-
СТРОЖАН! МОЖДА
СУ СЕ ОНЕ ХИЈЕ-
НЕ МУВАЛЕ
ОКО ХАР-
ФЕ!

?!

ЕВО
И НАС...
ДА СЛУ-
ШАМО
МУЗИ-
КУ!

ОПРЕЗ-НОСТ ЈЕ МАЈКА СИГУРНО-СТИ!

ШТА?

ШТА?

ОПРЕЗ-НОСТ ЈЕ МАЈКА СИГУРНО-СТИ!

ШТА?

ШТА?

ОПРЕЗ-НОСТ ЈЕ МАЈКА СИГУРНО-СТИ!

ШТА?

ШТА?

ТАКО! СПА -
САО САМ ВАШЕ
УМЕТНИЧКЕ
ПРСТЕ ОД
ОПЕКОТИНА!

ХММММ...

ОХ...

ТАКО! СПА -
САО САМ ВАШЕ
УМЕТНИЧКЕ
ПРСТЕ ОД
ОПЕКОТИНА!

ХММММ...

ОХ...

ТАКО! СПА -
САО САМ ВАШЕ
УМЕТНИЧКЕ
ПРСТЕ ОД
ОПЕКОТИНА!

ХММММ...

ОХ...

ЈАСНО ЈЕ
КО ЈЕ ТО МО-
Г'О ДА УРА-
ДИ! ПРРР!

ХЕЈ!
НИСМО МИ
НИШТА...
ЧАСНА
РЕЧ!

© King Features Syndicate, Inc., 1979. World rights reserved.

ЈАСНО ЈЕ
КО ЈЕ ТО МО-
Г'О ДА УРА-
ДИ! ПРРР!

ХЕЈ!
НИСМО МИ
НИШТА...
ЧАСНА
РЕЧ!

© King Features Syndicate, Inc., 1979. World rights reserved.

ПОБЕГЛИ СУ ?
САД МОГУ НА
МИРУ ДА ИЗРАЗИМ
СВОЈУ УМЕТНИ-
ЧКУ ДУШУ ?

УРАДИЛА
СИ ТО
?

СИЛНА
СИ ТИ
ЏУРА ?

ПОБЕГЛИ СУ ?
САД МОГУ НА
МИРУ ДА ИЗРАЗИМ
СВОЈУ УМЕТНИ-
ЧКУ ДУШУ ?

УРАДИЛА
СИ ТО
?

СИЛНА
СИ ТИ
ЏУРА ?

ПОБЕГЛИ СУ ?
САД МОГУ НА
МИРУ ДА ИЗРАЗИМ
СВОЈУ УМЕТНИ-
ЧКУ ДУШУ ?

УРАДИЛА
СИ ТО
?

СИЛНА
СИ ТИ
ЏУРА ?

ИИИИЈУФ!
ЛЕПАК! УВЕК
ТАЈ ПРОКЛЕТИ
ЛЕПАК! ЧЕКАЈТЕ
САМО!

ЈАДНИ
ИНСПЕК-
ТОР!
ОПЕТ
ИМА
ОКАПАЊА
СА ХАР-
ФОМ!

MIKE
SENICH
1-7

ИИИИЈУФ!
ЛЕПАК! УВЕК
ТАЈ ПРОКЛЕТИ
ЛЕПАК! ЧЕКАЈТЕ
САМО!

ЈАДНИ
ИНСПЕК-
ТОР!
ОПЕТ
ИМА
ОКАПАЊА
СА ХАР-
ФОМ!

MIKE
SENICH
1-7

ЈАСНО ЈЕ
КО ЈЕ ТО МО-
Г'О ДА УРА-
ДИ! ПРРР!

ХЕЈ!
НИСМО МИ
НИШТА...
ЧАСНА
РЕЧ!

© King Features Syndicate, Inc., 1979. World rights reserved.

ИИИИЈУФ!
ЛЕПАК! УВЕК
ТАЈ ПРОКЛЕТИ
ЛЕПАК! ЧЕКАЈТЕ
САМО!

ЈАДНИ
ИНСПЕК-
ТОР!
ОПЕТ
ИМА
ОКАПАЊА
СА ХАР-
ФОМ!

MIKE
SENICH
1-7

BABALU стрип

BABALU стрип

И ТАКО СЕ ПРИНЦ, ЗА-
ЉУБИО У СНЕЖАНУ...

И ТАКО СЕ ПРИНЦ, ЗА-
ЉУБИО У СНЕЖАНУ...

...КАО ЖАУ...

БАЈКЕ

...KOLOY'S
ЖВАКАКУ ПУМУ ?

...KOLOY'S
ЖВАКАКУ ПУМУ ?

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАЈИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАЂИОНИЧАРА

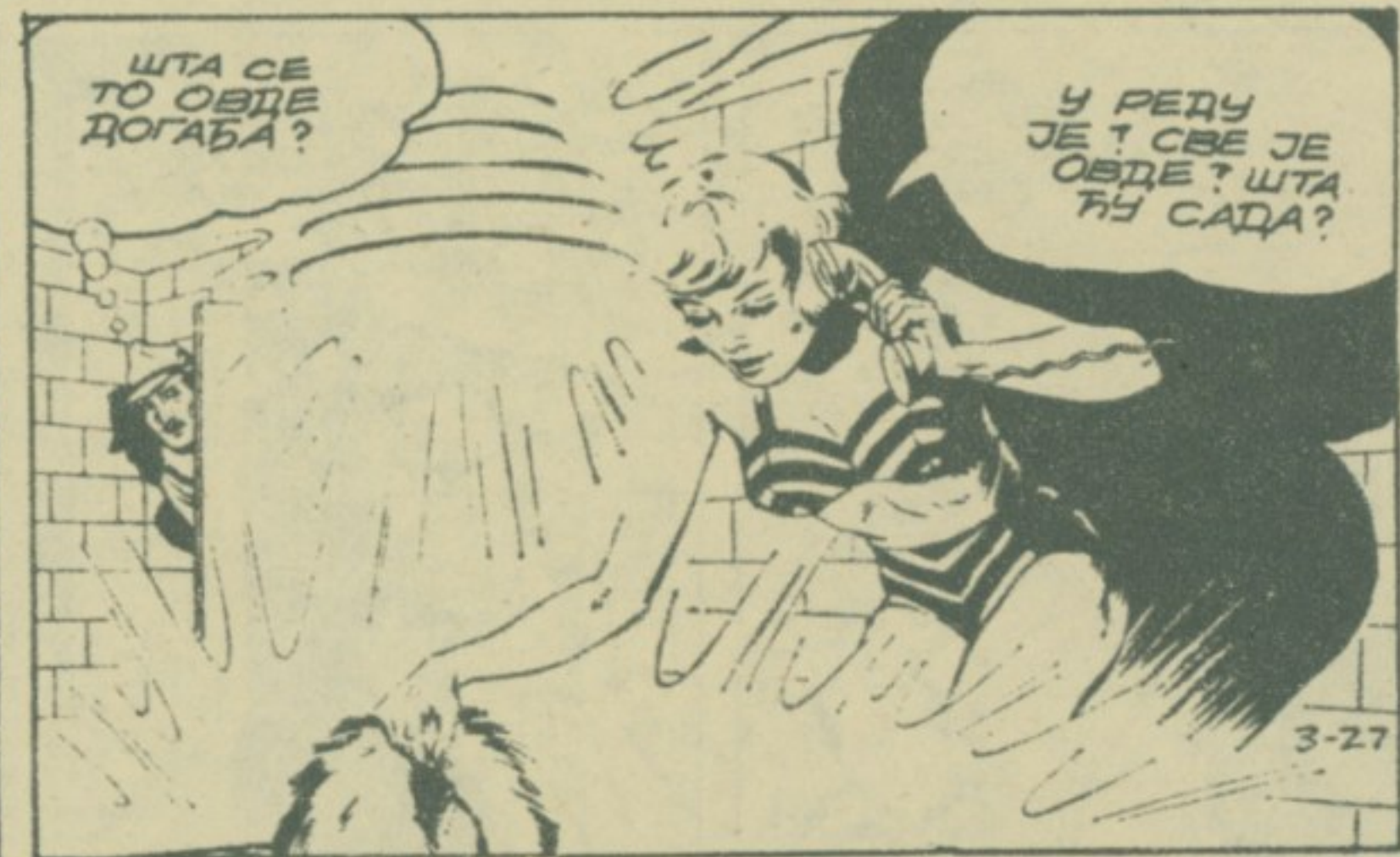
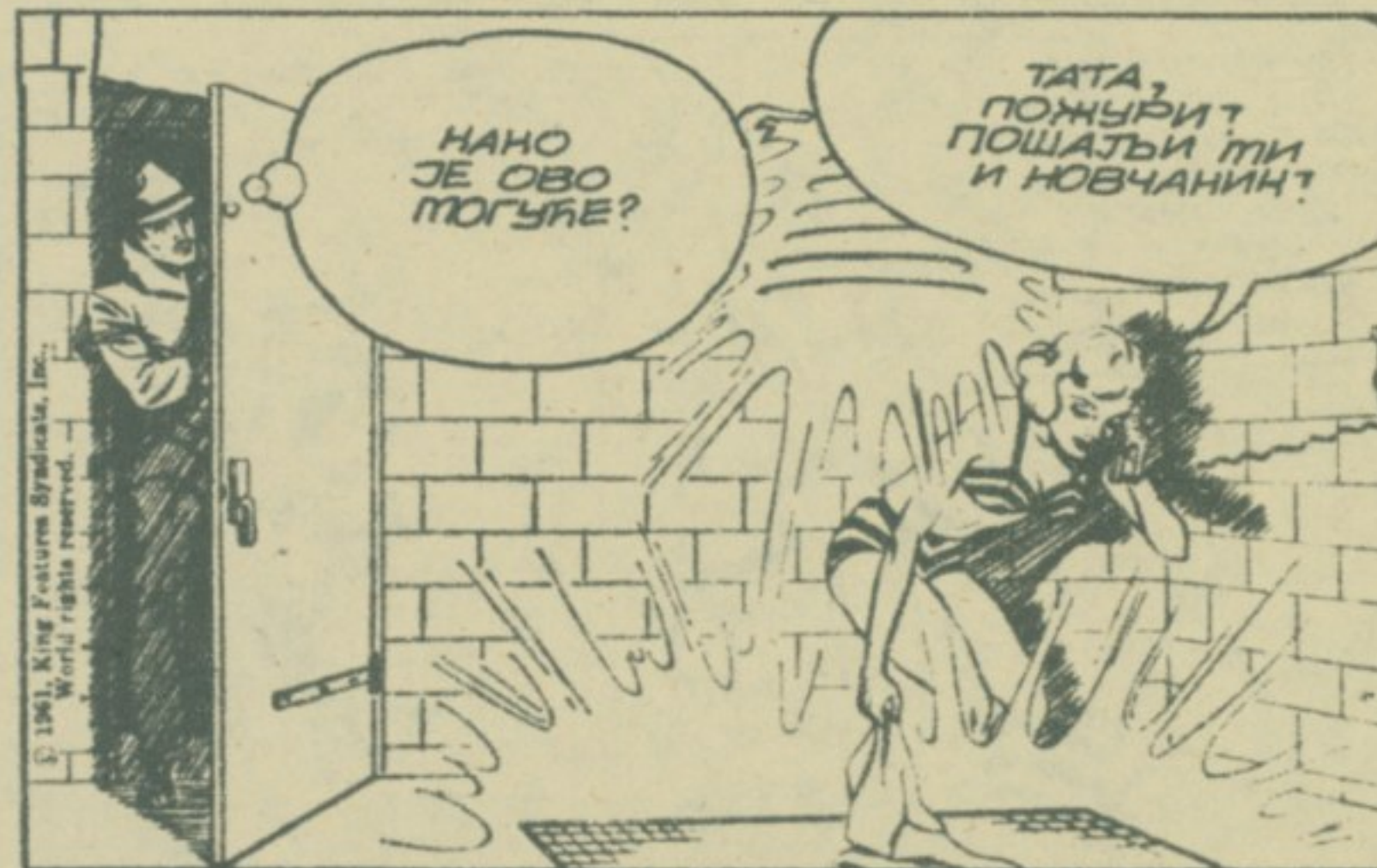
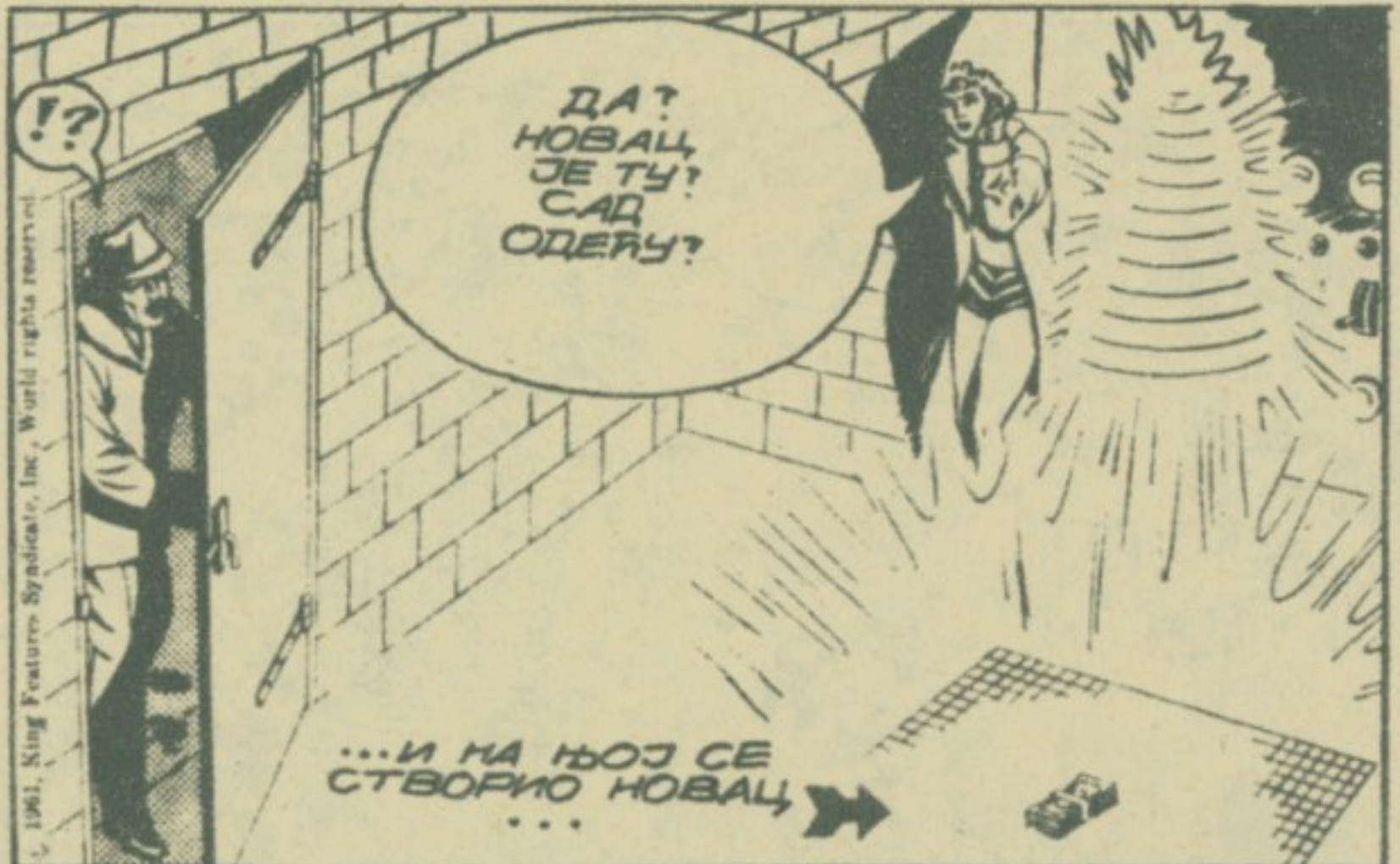
МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

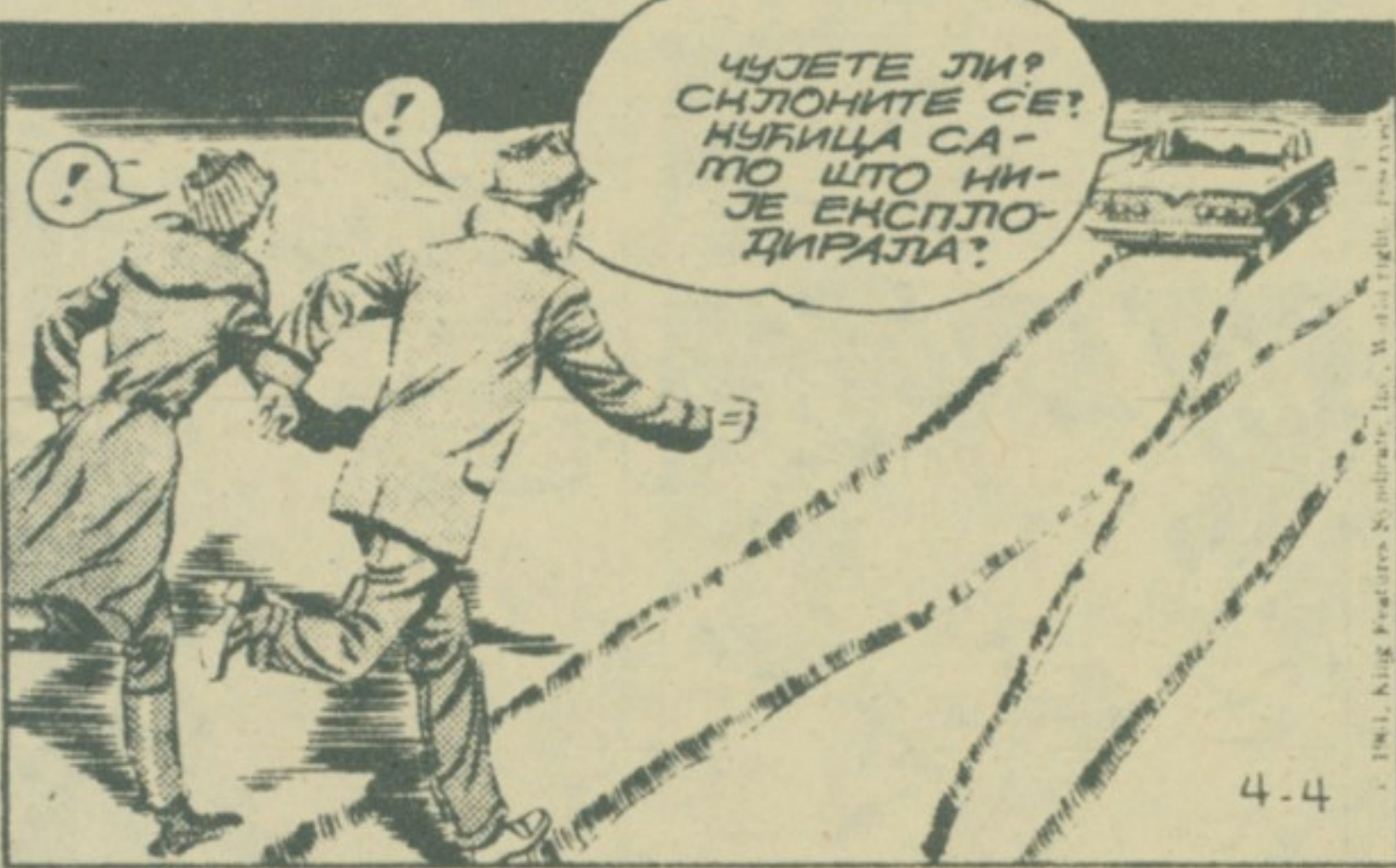
МАНДРАК: ТРИК ЗА МАЂИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

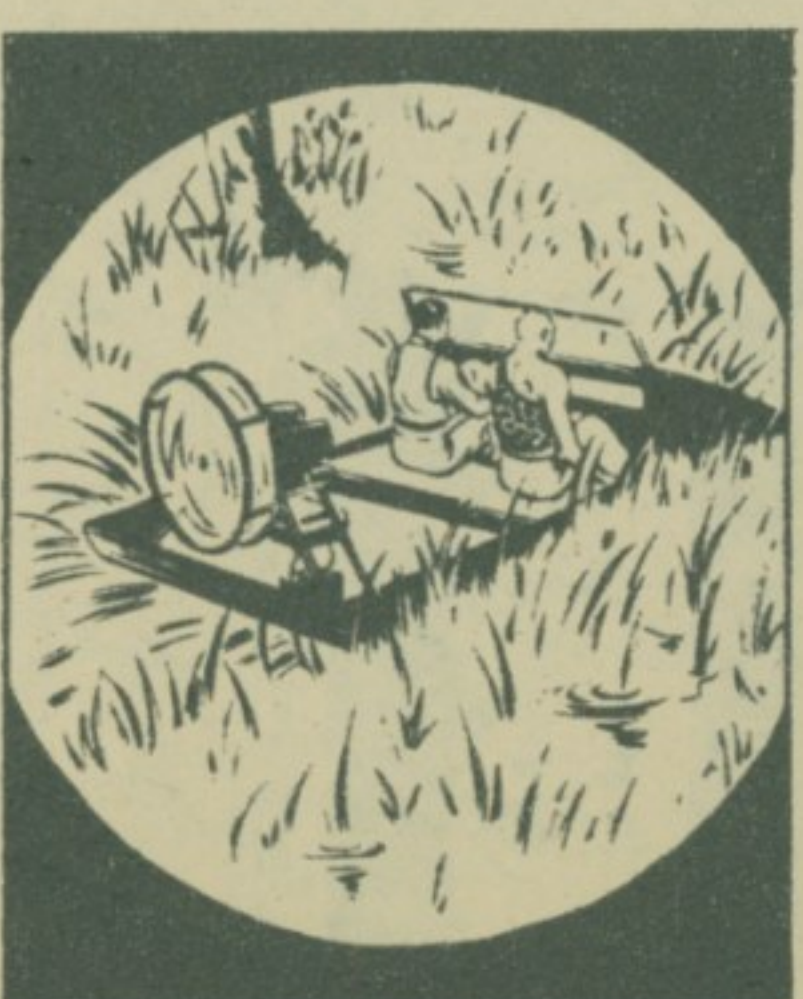
МАНДРАК: ТРИК ЗА МАЂИОНИЧАРА

МАНДРАК: **ТРИК** ЗА МАФИОНИЧАРА

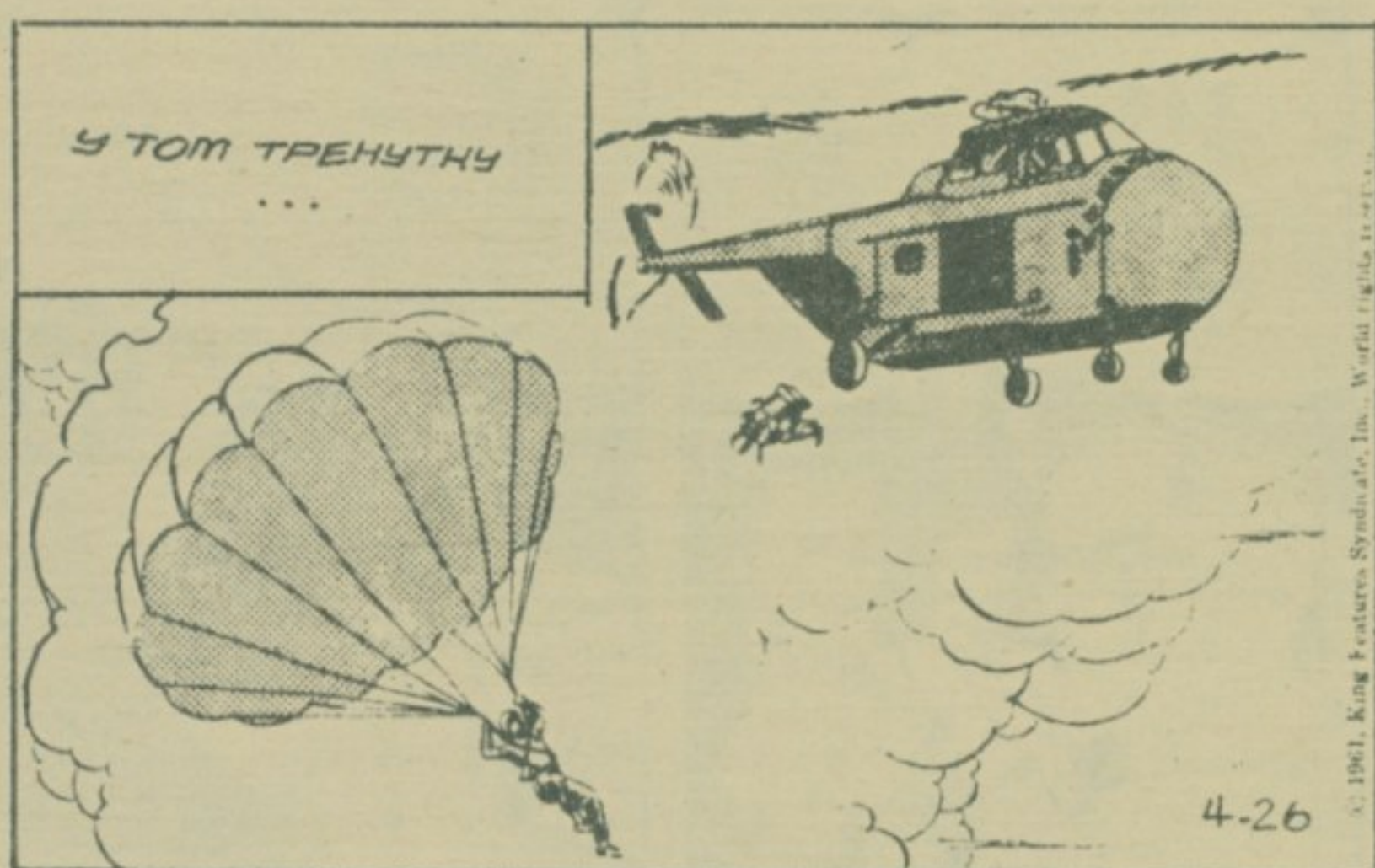
МАНДРАК: ТРИК ЗА МАЂИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАЂИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

МАНДРАК: ТРИК ЗА МАФИОНИЧАРА

КРАЈ ЕПИЗОДЕ

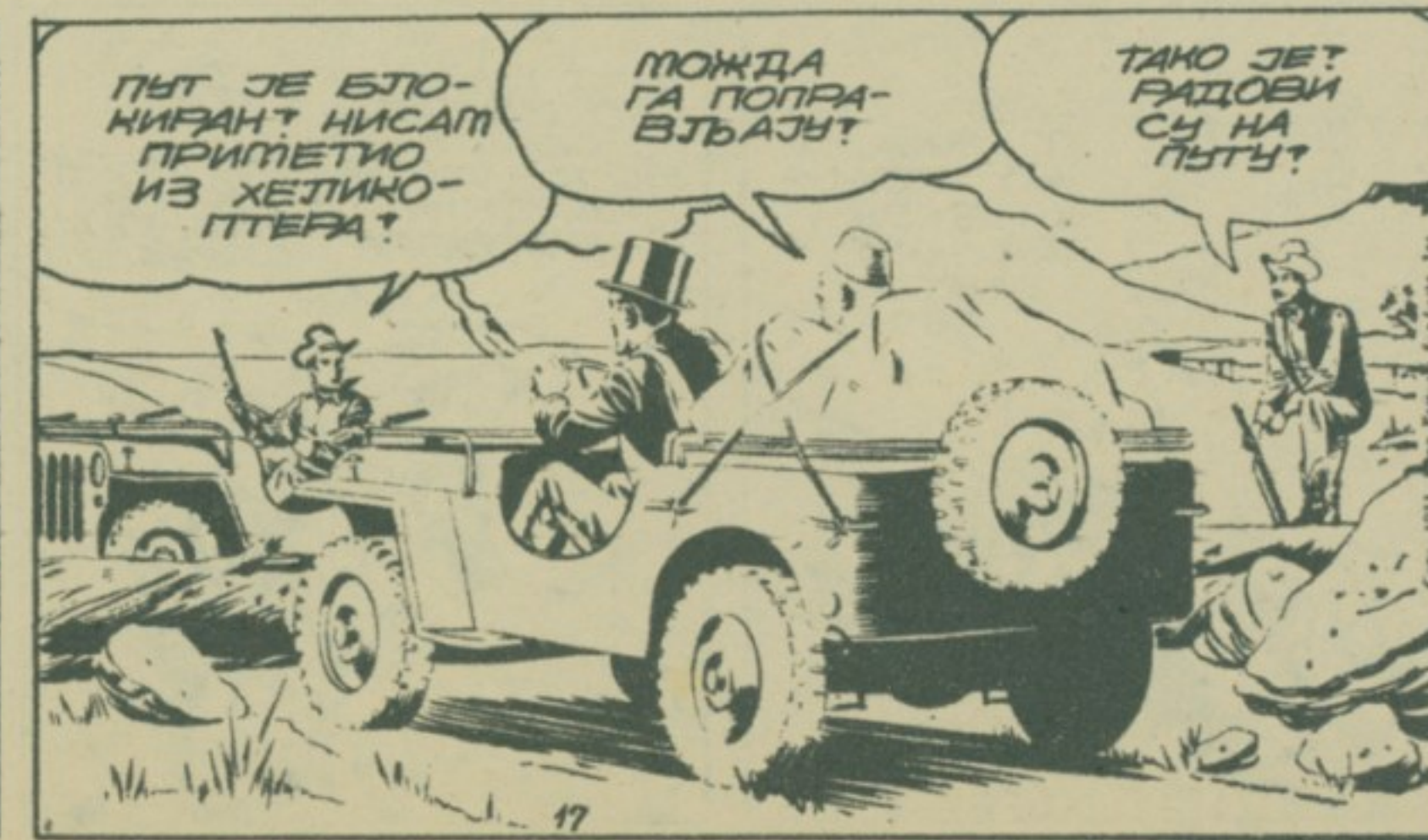
МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

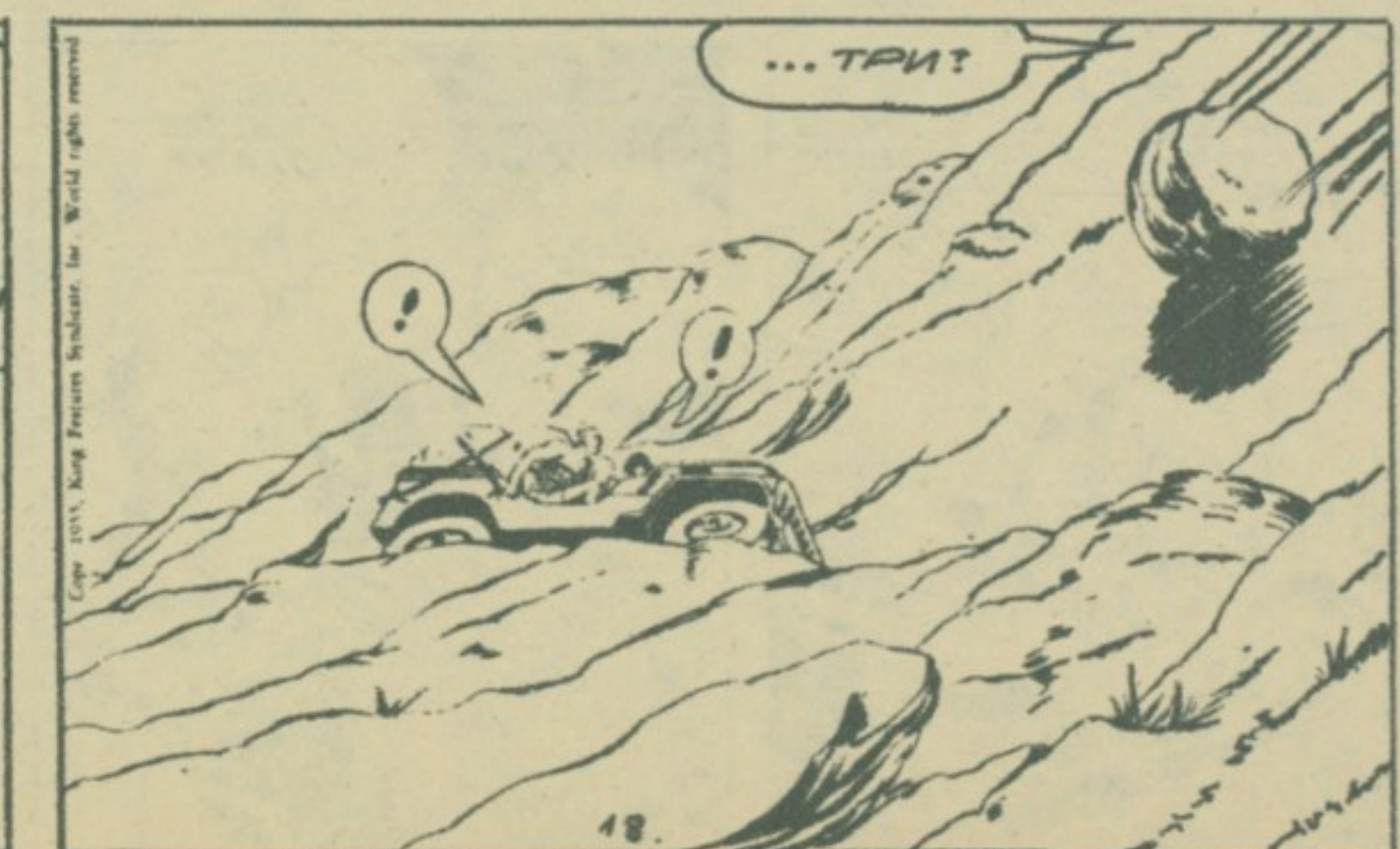
НАЧИРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

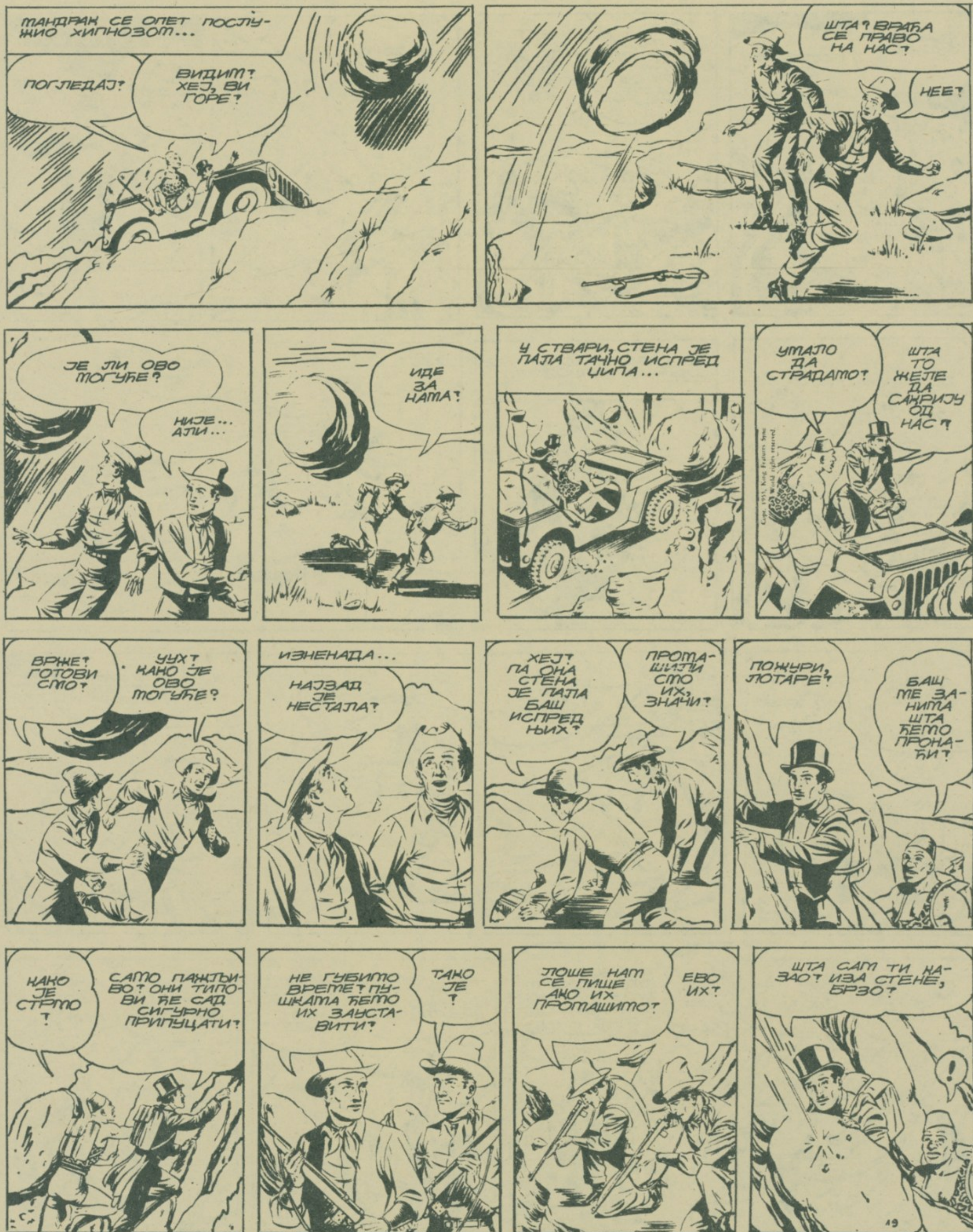
МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

МАНИРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

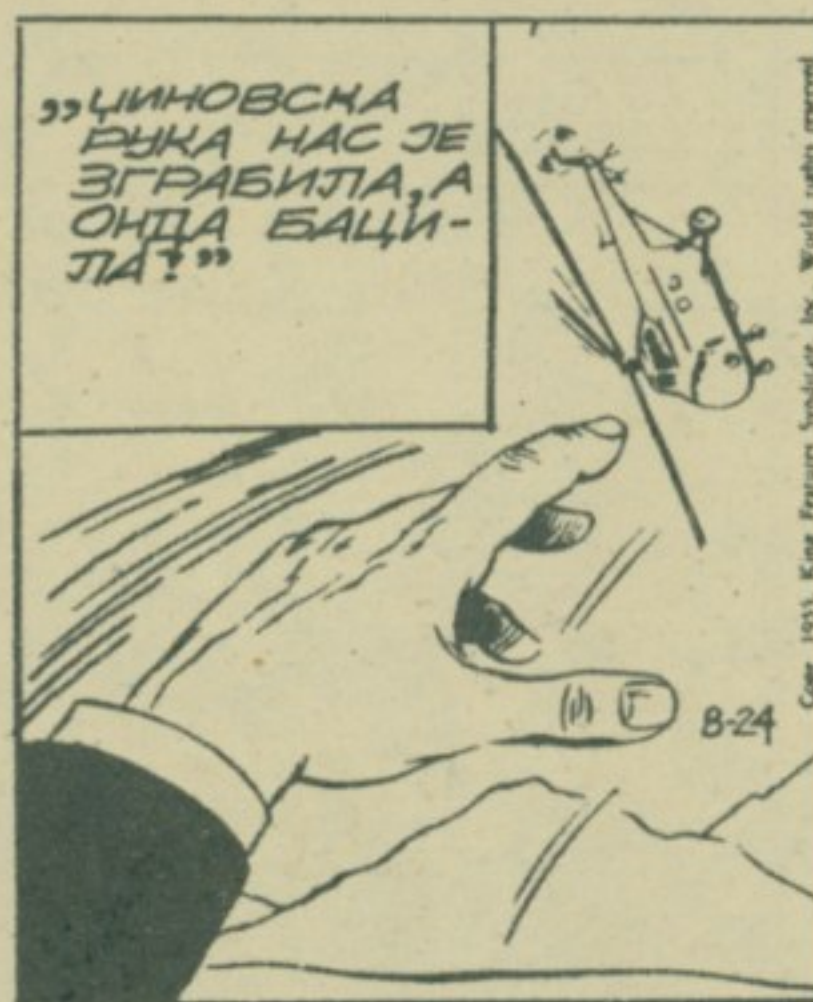
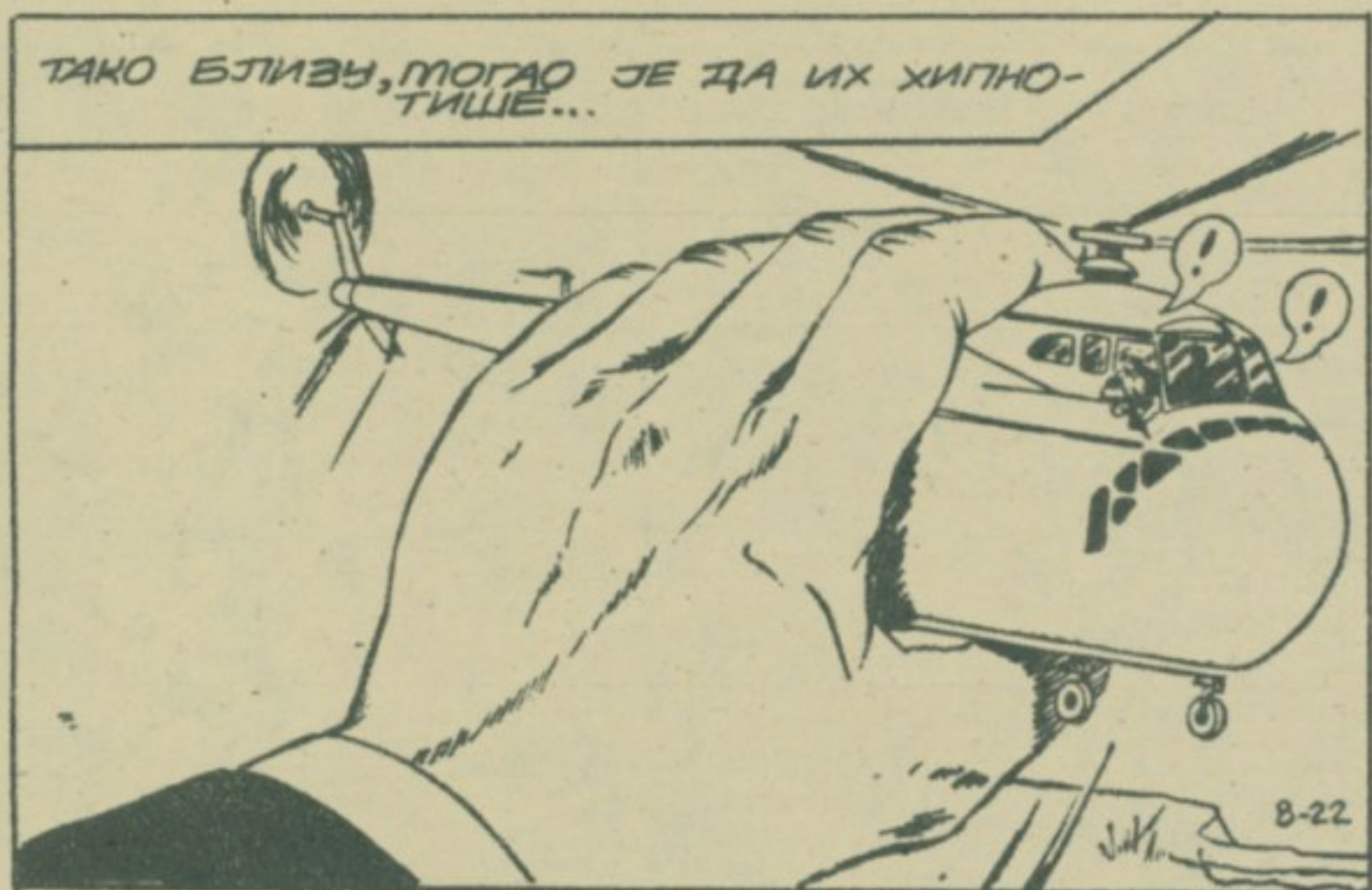
МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

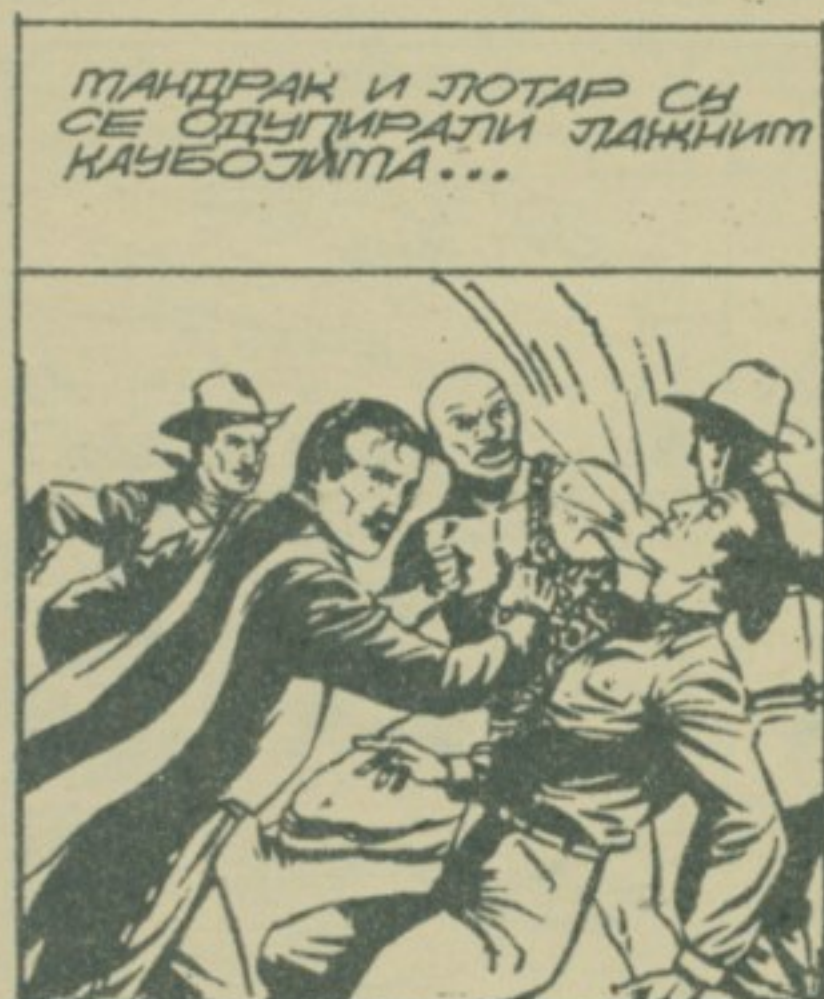
МАНИРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

МАНДРАК: ЛОВЦИ НА УРАН

последња битка ТУПОГ НОЖА

Пуних осам месеци трајала је страшна одисеја Чејена. Њихов поглавица Тупи Нож успео је да прениви

НАРОД ОСУЂЕН НА СМРТ

ТЕК КАДА ЈЕ ОД ПОНОСНОГ ПЛЕМЕНА ЧЕЈЕНА ОСТАЛО САМО ДЕВЕТ ТЕШКО РАЊЕНИХ РАТНИКА, АМЕРИЧКА ВЛАДА ПРИСТАЛА ЈЕ ДА ИМ ДОДЕЛИ ПАРЧЕ ЗЕМЉЕ КОЈА ЈЕ НЕКАДА БИЛА ЊИХОВА...

Почетком 1878. године белог човека више није имао ко да заустави. Црвени Облак, Луди Коњ, Жута Рука и Бик Који Седи убијени су или су положили оружје у борби у којој су били осуђени на пропаст.

Против бедних остатака Сијукса и Чејена америчка војска покреће снаге незапамћених размера. У операцијама које почињу тог лета учествује шест генерала. Под заповедништвом Мајлса, једног од њих, налази се 12 хиљада војника наоружаних пушкама и „хочкисовим“ митраљезима. Америчке снаге надиру са четири стране и успевају да вештим маневрима раздвоје два племена. Сијукси, предвођени Биком Који Седи, беже преко канадске границе. У клопци остаје седамсто Чејена Тупог Нож. Само 235 ратника — остало су жене, старци и деца.

Тупи Нож сазива своје племе и тражи њихово мишљење: да се предаје или да се боре? Одговор је једногласан и долази истог тренутка:

— Борити се!

Њих 235 одлучило је да се бори против дванаест хиљада.

ЛАНГ У ИМЕ ВЛАДЕ

Чејене више ништа не може да поколеба. Ни глад коју трпе у негостљивој Дакоти у коју су их сате-

рале Мајлсове снаге, ни маларија која царује у баруштинама и притокама Мисурија. На почетку зиме Тупи Нож предводи 69 преживелих ратника.

— Сваким даном њихов број се смањивао, али не и храброст преживелих — записаће извесни Бронсон. Његов уредно вођени дневник сачувао је истину о једном народу осуђеном на смрт.

Бронсон их је први пут угледао једне зоре када су

пролазили поред његовог ранча:

— Пребројао сам их: 269. Две стотине жена и деце од којих су многи болесни. Коња немају. Побијени су или су их појели. Неколико дана касније придружио сам се војницима који су их гонили.

Брзина којом се Чејени, и поред свега, крећу просто је несхватљива. Успевају да прелазе по сто километара дневно. Пуних педесет дана две хиљаде

америчких коњаника не успева да их стигне. Кад год би се чинило да су у клопци, Индијанци су нестајали без трага.

Тупи Нож је своје људе водио на југ: вероватно да би умакао суровој зими, али и зато јер је покушавао да се докопа Стеновитих планина. Једнога дана пред њим се нашао Форт Робинсон. Није могао да га заобиђе, па се тако одлучио да га нападне усред ноћи. Индијанци не траже борбу, потребни су им коњи и они успевају да их се домогну, али себи на врат навлаче још четири коњичка одреда из Форт Робинсона.

— Поново смо их сустигли код брежуљка Кроу Бјут — пише даље Бронсон. — Ни чудо више није могло да спасе те јаднике. Чекали су нас на врху, спремни да се супротставе кружном нападу пет пукова. Наш напад је почео у зору, али када су се први војници успели на врх — од њих није било ни трага. Као да су у земљу пропали.

Сустигли су их девет дана касније. Мајлсовим људима то вероватно ни овога пута не би пошло за руком, да Индијанци нису били заробљени снежном олујом. По таквом времену, војници су морали да одложе напад. Када је снег коначно стао, а коњаници кренули у јуриш, сачекала их је паљба. Пуковник Џексон тада наређује да се употребе топови. У тренутку када су циви уперене према рову у коме су се налазили Чејени, Тупи Нож излази из заклона. Могао је да се бори, али не и да допусти бесмислени масакр деце и жена.

— Све што тражим за свој народ јесте парче земље на којој може да се живи — рекао је Тупи Нож.

У име америчке владе капетан Веселс обећао је

поглавци земљу која је некада била њихова.

— Празна обећања — записао је Бронсон у свој дневник.

ДНЕВНИК НЕ ЛАЖЕ

Трећег јануара глас капетана Веселса више није тако пријатан као онда када је Индијанце требало наговорити да положе оружје:

— Добио сам наређење да вас спроведем у Форт Рено.

Сви су могли да га виде. Достојанствено и хладно, Тупи Нож је показао на своје ратнике и гласом у коме није било ни трунке колебања проговорио:

— Ако нас чека затвор, умрећемо овде!

— Све док не будете пристали, нећемо вам ништа дати ни трунку хране — гласио је одговор.

8. јануар. Индијанци су полутоли, промрзли, гладни. Па ипак, већ пет дана не престају да певају своје погребне песме.

9. јануар. Јутрос је капетан Веселс покушао да силом нахрани децу, али му то мајке нису дозволиле. Одлучиле су да и деца умру с њима.

10. јануар. Целе ноћи слушао сам како Чејени певају своју погребну песму. Овога пута још страшнију још очајнију. У зору су ме пробудили пуцњи. Тупи Нож и његови људи изненадили су стражаре и успели да се домогну пушака и муниције. Пре него што смо се снашли, умакли су нам.

11. јануар. Да са собом немају своје породице, успели би да нам побегну. Овако су морали да прихвате борбу. Стигли смо их код једног узвишења. Бориле су се чак и жене. За неколико часова погинуло

је више од половине ратника, али отпор не престаје. До краја дана нисмо успели да освојимо брежуљак.

12. јануар. У зору смо поново кренули у напад. Када смо се попели на врх, тамо више никога није било. Опет су нам умакли.

13. јануар. Сустигли смо их и опколили. Не престајемо да нападамо, али Тупи Нож је изабрао одличан положај.

19. јануар. Већ девет дана их опседамо. Они немају шта да једу.

20. јануар. Побегли су нам. Успели су да под окриљем ноћи, ко зна како, пробију наше линије. Настављамо да их следимо.

21. јануар. Тупи Нож и његови ратници склонили су се у стене Вор Бонет Крика, осамдесетак километара од Форт Робинсона. Наша артиљерија почела је бомбардовање. Одједном се из заклона појављују три ратника, наоружана само ножевима. Траже смрт. И добиће је: падају изрешетани мечама. Били су то последњи Чејени способни за борбу...

Када су војници продрли међу стене нашли су тамо двадесет и двоје мртвих и девет тешко рањених бораца. Међу њима је био и Тупи Нож. Девет ратника је било све што је остало од храбрих Чејена.

Тек тада је америчка влада коначно одлучила да парче земље да — народу који више и није постојао.

Можда би у догађаје које је записао Бронсон било тешко поверовати да их не потврђују службени извештаји са потписима капетана Веселса, капетана Врума, поручника Дода, Крафорда и Хардија.

М. И.

УЖИЧКЕ
ЗГОДЕ

И

НЕЗГОДЕ

**КРАТКА
КАЛУЂЕРА
ЗДРАВКА**

На крају првог светског рата сви су градови свечано дочекали улазак српске војске која је брзо надирала од Скопља према северу. Ужичани нису били изузетак: и они су желели да што боље дочекају ослободиоце. У варош је већ била стигла вест да се од Пожеге и Сарића Осоја појављују прве извиднице. Ужице се усталасало, узнемирило: Швабе тек што су напустиле град водећи са собом и групу таоца, махом старијих, богатих људи.

Непун час после њиховог одласка, пуче вест: „Иду наши! Тек што се нису појавили!“ Сви су се, и млади и стари, обрадовали. Деца истрчала испред првих градских кућа да дочекају јунаке. Радост је велика, али помало помућена страхом: шта ако, у међувремену, наиђе неко непријатељско одељење које одступа? Разум је налагао опрезност. Треба бити спреман за тако нешто, али и за дочек. А баш он, дочек, задаје највише мука председнику општине и градским оцима. Јер, знало се да са српском војском иду и неки савезнички официри. А ред је основни, онај чаршијски, да се угледни и други гости бар поздраве на њиховом језику.

Цвет за војника

Узвртео се председник општине, један стар и богат трговац, па не зна где да се окрене, шта пре да започне. Он ниједан, сем свог, језика не зна. Кад би, нешто, тај поздравни говор на немачком требало да одржи, већ би некако ишло, натуцао је он помало „швапски“. Али

на француском и енглеском... То је превазилазило његове моћи. Шта ће, како ће, прозичаво је размишљао.

У један мах се досети, па нареди пандурима да се растрче по граду, похватају и брзо доведу све оне који било какав „странски“ језик знају. А време не чека, одмиче. Дуго нема ни пандура, ни оних што језике знају. Мало ко је у овом великом часу расположен да размишља о председниковим невољама.

Срећом, све остале припреме текле су без проблема. И већ се цео град слегао на улице: ни онемоћали старци нису остали у кућама. Ту су заставе, цвеће, свечана и озбиљна лица пуна ишчекивања. Сви у рукама држе понешто, ко цвет, ко гранчицу, да је добади првом војнику. Све је спремно. Све, сем добродошлице на страном језику. Њу још никако да сроче, а поворка грађана, на челу с представницима власти, већ креће према тргу у центру града где ће дочекати јунаке. Из редова сваки час истрчавају деца, јуре некуда, дозивају се, вичу, певају.

Радују нам се...

Одједном из једне покретне улице искрснуше два босонога и поцепана дерана и, полетевши право председнику општине, повикаше:

— Ево их!

Све се очи окренуше према њима. Деца су узбуђено причала како су с врха брда више града видели групу коњаника како јаше према Ужицу.

— Чули смо их како пуцају — тврдили су малишани.

Међу званичницима наста тајац.

— То су они, сигурно су они! — рече сувоњави

ВЛАДА

Ослободиоцима је припреман свечан дочек, али уместо њих појавили су се — хајдуци

старчић. — Иду и пуцају. И они се нама...

Још старчић није завршио реченицу, кад калдр-

мом одјекнуше ударци копита и на трг бану дежмекаст човек у суром сељачком копорану, јашући на омаленом зеленку. Чутура вина висила му је о бедрима. Чудан неки војник, шапну неко. Јахач за овим био је сушта супротност: висок и снажан, сав зарастао у браду и бркове. Око груди су му били опасани реденици. Трећи јахач носио је заставу и пуцао из пиштоља у ваздух. За њим је ишао четврти, пети, осми, једанаести... Само су двојица од њих била у неким униформама, остали у полутрајанским оделима.

У окупљену масу света као да је пром из ведре неба ударио. Просто нису

могли својим очима да верују: па то није српска војска већ — хајдуци!

Спасти живот и новац

За тили час почеше улице да се празне. Прво се некуд изгубише богати трговци: требало је што пре спасити животе и новац. За њима представници власти и остали. На тргу остадоше само деца и млађарија. Они нису имали чега да се плаше.

Најмлађи су облетали око хајдука и њихових коња. Посебно их је занимао хајдучки старешина, уцењени и озлоглашени калуђер Здравко из Раче који се, кад какав зулум није чинио, крио по дубоким и неприступачним јаругама Таре. А он је, не обазирјући се нimalo на њих, круто и непомицно седео у седлу, издајући каткад кратке заговести. Ништа црном калуђеру из Раче није сметало што су улице брзо опустеле: то му је чак и одговарало.

Док дланом о длан, његова је дружина заузела општину и нека надлешт-

ва па се чак спремала да и власт образује. Са балкона гимназијске зграде харамбаша је одржао кратак, али језив говор. Сви присутни дрхтали су слушајући његове речи.

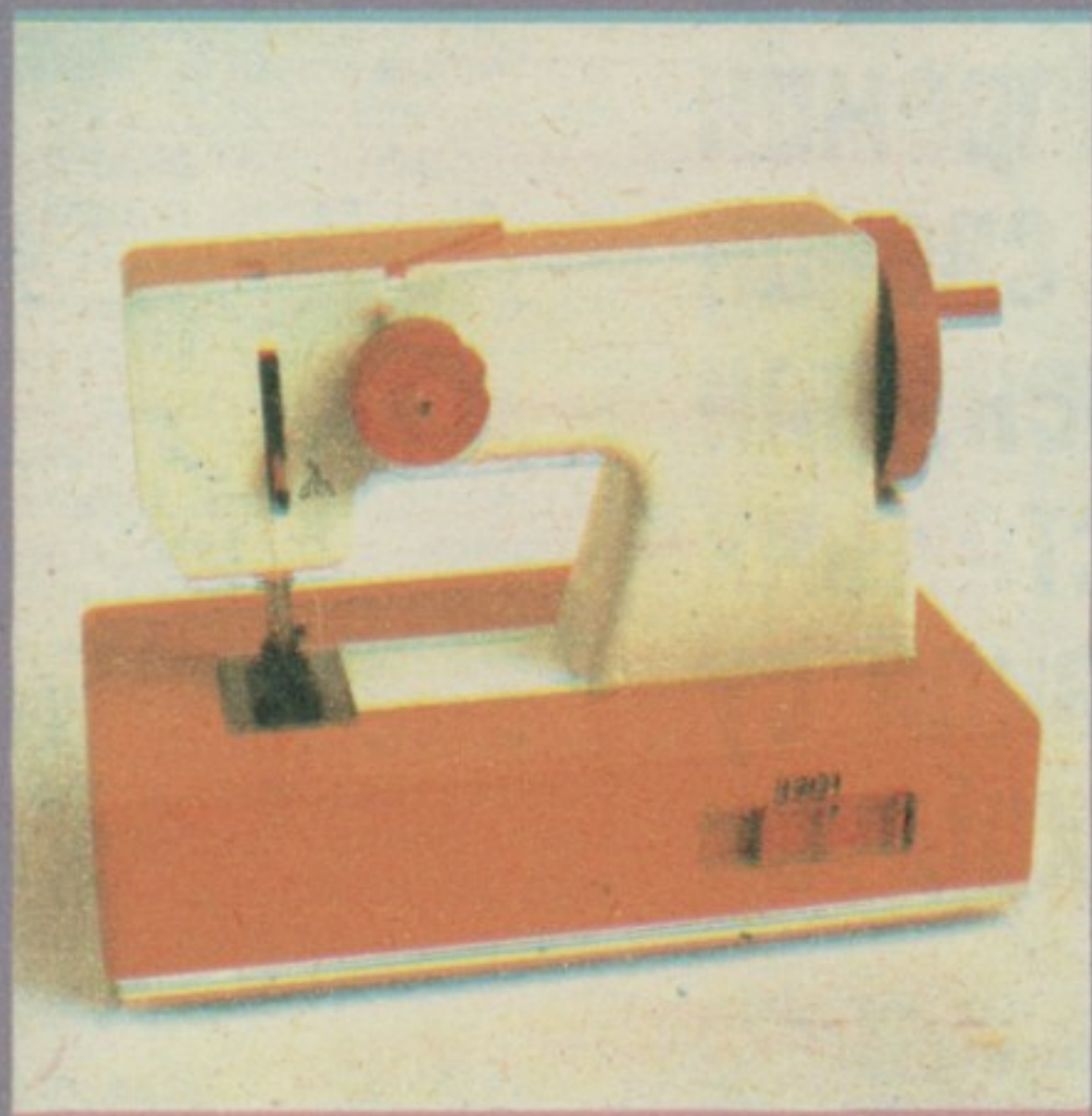
И таман се Здравко спремао да завлада градом, кад дође до новог преокрета: у варош уђе одред српске војске! Међу хајдуцима настаде узбуна: неки успеше да се разбеже, док неколицина паде у руке ослободиоцима.

Однекуд, као да је из земље изникао, појави се председник општине бришући зној са чела. На говор више није мислио: у општој збрци и јурњави за хајдуцима, нико више није мислио на дочек.

Љ. Ђенић

ВУЉЕ ОД УГРЕ

играчке 'механотехника'

Р. Б. 2 арт. бр. Е 076 — ел. шиваћа машина
цена дин. 250,00

Р. Б. 1 арт. бр. Е 182 — електропионир
цена дин. 180,00

Р. Б. 3 арт. бр. 133/27 — лутак Тони
цена дин. 132,15

Р. Б. 4 арт. бр. Е 032 — старин. телеф. плавн
цена дин. 270,10

НАРУЧБЕНИЦА БР. 2
МЕХАНОТЕХНИКА
Поље 9 66310 — Изола

(Име и презиме)

(Улица и број)

(Пошт. бр. места)

ПИШИТЕ ЧИТКО ШТАМПАНИМ
СЛОВИМА

Неопозиво наручујем следеће производе МЕХАНОТЕХНИКЕ, по-
шиљку ћу платити поузећем

Ред. бр.	Бр. артик.	Цена арт.	Комада

ПАЖЊА!

Овом наручбеницом можете наручити и артикле који су раније
објављени у листу „Здраво“ и „Политикином Забавнику“ а нису
овде наведени.

ТАЈАНСТВЕНИ КРИЦИ

За последњих тридесетак година, истраживачи „језика“ животиња дошли су до многих открића. Дешифроване су, на пример, разноврсне информације које у себи садрже звучно споразумевање птица. Потврдило се да су птичји сигнали повезани са свим значајним појавама из њиховог живота: очувањем врсте, исхраном, стварањем гнезда, извођењем птичица, селидбама итд.

КОМАНДА ЗА ПОЛЕТАЊЕ

Чак и код релативно ћутљивих птица, звучна сигнализација се састоји од стотинак различитих сигнала који, понекад, могу да се дешифрију само пажљивом анализом магнетоскопских снимака. Ево једног примера. Истраживач се са магнетофоном сакрио иза гомиле шаше, одакле је посматрао јато врана на обраном кукурузном пољу. После извесног времена једна птица из јата се уз сигнал „краа“ подигла увис и слетела педесетак метара даље. Остале вроне нису на то обратиле никакву пажњу. Неколико минута касније она изолована врана поновила је сигнал и полетела увис. Али, овог пута, следећи њен пример, читаво јато је готово истовремено полетело и зауставило се стотинак метара даље. Истраживач је био зачуђен. На који начин је вођа јата саопштио својим саплеменицима да је прво полетање било само његова „приватна ствар“, а друго — команда за полетање свих птица? Тек каснијом, брижљивом анализом магнетофонског снимка, истраживач је сазнао да је други сигнал „крааа“ био нешто дужи и имао виши тоналитет од првог сигнала.

Интересантно је запажање америчких орнитолога (стручњака за изучавање живота птица). Они су утврдили да „језици“ исте врсте птица могу да се разликују. На пример, сeosке вроне не разумеју градске вроне, али — ни америчке вроне не могу да „разговарају“ са европским. Једино је сигнал за узбуну, пред највећом опасношћу и за тренутно спасавање живота, био заједнички.

Ту околност о истом сигналу за „највећу опасност“ користе данас управе многих аеродрома да би са по-

летно-слетних стаза одагнале разне птице које представљају велику опасност за авионе и путнике у њима.

УШИ НА НОГАМА

За разлику од виших животињских врста, код инсеката преовлађује чуло мириса. Многи инсекти имају само једно или два чула која се понекад знатно разликују од наших. Неке врсте ноћних лептирова, женки, на пример, привлаче мужјаке својим специфичним мирисима (атрактанима). „Домет“ тих сигнала достиже понекад и више километара.

Истраживања научника у том правцу такође имају велики практичан значај. На пример, хемичари су издвојили око 20 атрактаната штетних инсеката, помоћу којих производе синтетичке мирисне мамце и уништавају штеточине. Препоруку таквог метода борбе против њих очигледна су: мамци су отровни само за оне инсекте којима су намењени, а корисни инсекти остају поштеђени.

„Уши“ зриковаца налазе се на његовим задњим ногама. То су два микроскопски мала отвора помо-

ћу којих инсект чује. Да би открила место на којем се налази извор (предајник) информација, женка, зриковаца на пример „ставља у погон“ своје „уши“ које дејствују попут радара. Ако сигнали при окретању његових ногу улево постају слабији, зриковац „схвата“ да се извор сигнала налази у супротном правцу, окреће своју „антену“ у десно и сигнализација може да започне.

ОДБРАНА У НАСЛЕЂЕ

Учествујемо у једном експерименту! Зато нам је потребан обичан генератор ултразвучних фреквенција, који се данас примењује у медицини, биологији, техници и у још неким научним дисциплинама. Започнимо са генерисањем ултразвукова на фреквенцији од 10 хиљада херца. Ноћ је... Ноћни лептир лети недалеко од генератора не обраћајући никакву пажњу на наш експеримент. Повећајмо фреквенцију на 11, 12, 13, 14 хиљада херца. Продорни писак почиње да мучи наше бубне опне, али је лептир и даље спокојан. Најзад, фреквенција достиже 15 хиљада херца. Изненада, он се стрмоглављује на земљу... Чини се да је мртав. Али, чим се искључи генератор, леп-

СПОРАЗУМЕВАЊЕ ЖИВОТИЊА, ЊИХОВИ РАЗЛИЧИТИ СИГНАЛИ У НЕКИМ СЛУЧАЈЕВИМА СУ ТОЛИКО ТАНАНИ И САВРШЕНИ ДА ТО ИЗЕНАЂУЈЕ ЧАК И НАУЧНИКЕ.

тир оживљује и полеће весело, весело леприша крилима. Зашто је управо фреквенција од 15 хиљада херца изазвала такву његову реакцију? Зато што при оријентацији по мраку својим писковима (импулсима свог природног ултразвучног радара) слепи мишеви — најопаснији непријатељи ноћних лептирова — генеришу ултразвукове управо на тој фреквенцији. А хиљаде, па и милиони генерација ноћних лептирова пренели су својим генима у наслеђе потомству инстинкт и начин понашања када се чује оријентациони писак смртних непријатеља.

Недавно су совјетски истраживачи установили да се и мрави споразумевају путем звучних сигнала. У једном совјетском зоолошком часопису недавно је објављен чланак о мравима у којем се, између осталог, говори о томе да мрави-ратници свој јуриш на непријатеља оглашавају правим ратним покличима. Рањени или повређени мрав посебним звучним сигналом позива своју сабраћу у помоћ. Друкчијим сигналом мрави позивају

саплеменике у лов на тек откривени плен или обављање неког хитног посла. Детаљнија анализа мрављих сигнала показала је да се тим „језиком“ могу саопштавати најразличитија збивања у животу тих вредних инсеката.

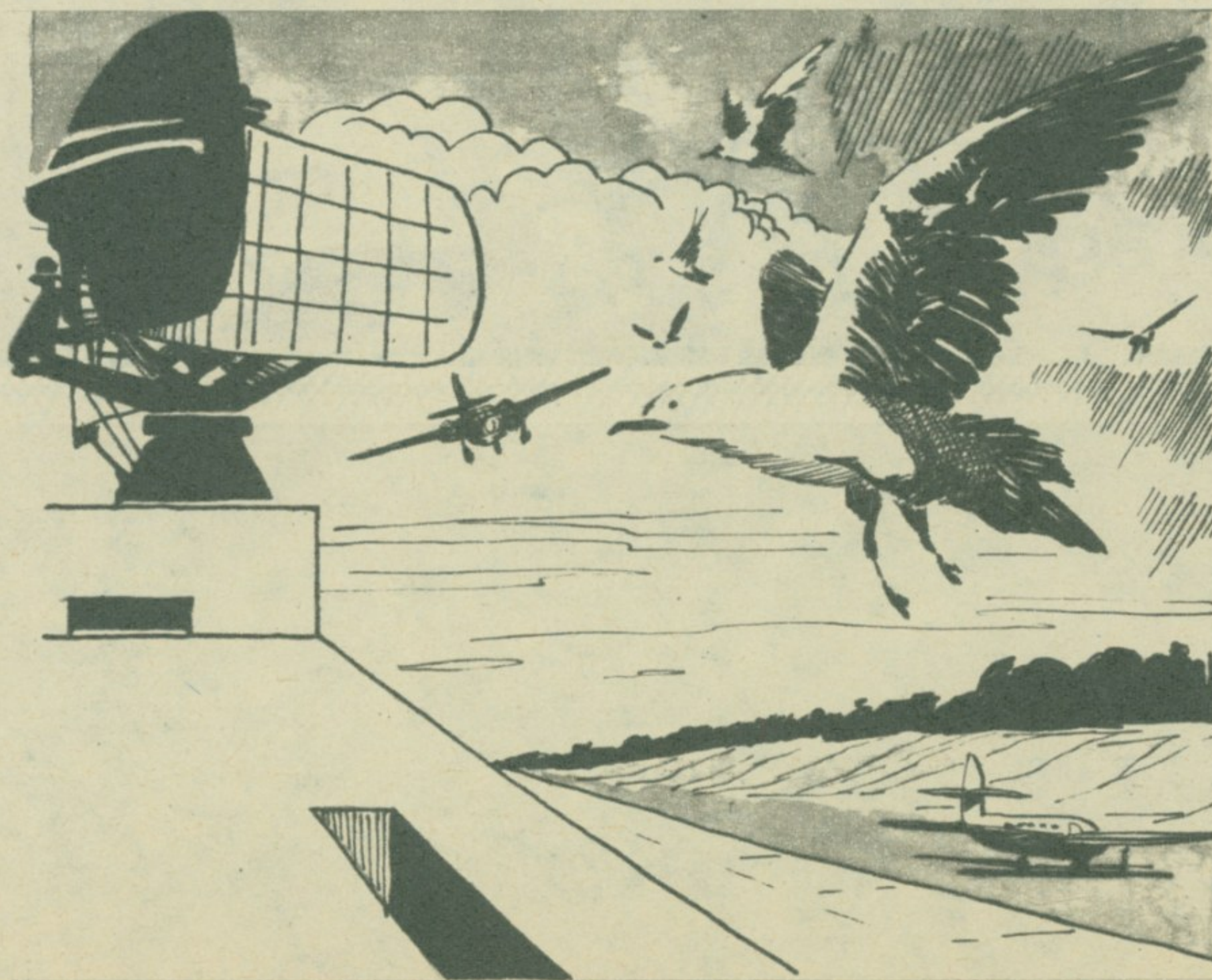
БРБЉИВЕ РИБЕ

Код многих риба развијен је систем споразумевања помоћу разних покрета и одређених поза, на пример, за указивање на постојање хране или позив на одбрану. Дубоководне рибе, које живе у условима слабе осветљености или у пуном мраку, располажу светлећим органима које користе и као мамце, али и за узајамну оптичку сигнализацију. Али, најраспрострањенија је акустичка сигнализација, па она изрека „нем као риба“ не одговара стварности. Данас постоје подаци о око хиљаду врста риба које се споразумевају звучним сигналом, чији се дијапазон простире од инфра до ултразвука. Применом специјалних инструмената, истраживачи су регистровали рибе звезде, грактање, шкљоцање, шкрипање и лупкање. Све су то сигнали разних подводних животиња, укључујући и рибе, које оне обилато користе у међусобном споразумевању.

Како се ова сазнања о акустичкој вези међу рибама могу искористити? У индустријализованом риболову почиње да се користи специјална техничка опрема за мамљење риба помоћу звука. У Јапану је конструисана радио-акустична бова која се поставља на правцу кретања рибљих јата. Региструјући звучне сигнале риба, бова аутоматски, преко радио-предајника, шаље рибарским бродовима сигнал и податке о наиласку рибљих јата.

Проучавање „језика“ животиња и поступака у њиховом понашању може допринети и одомаћивању дивљих врста. Међу њима се, обучавањем, могу стећи и „помоћници“ за разна научна истраживања.

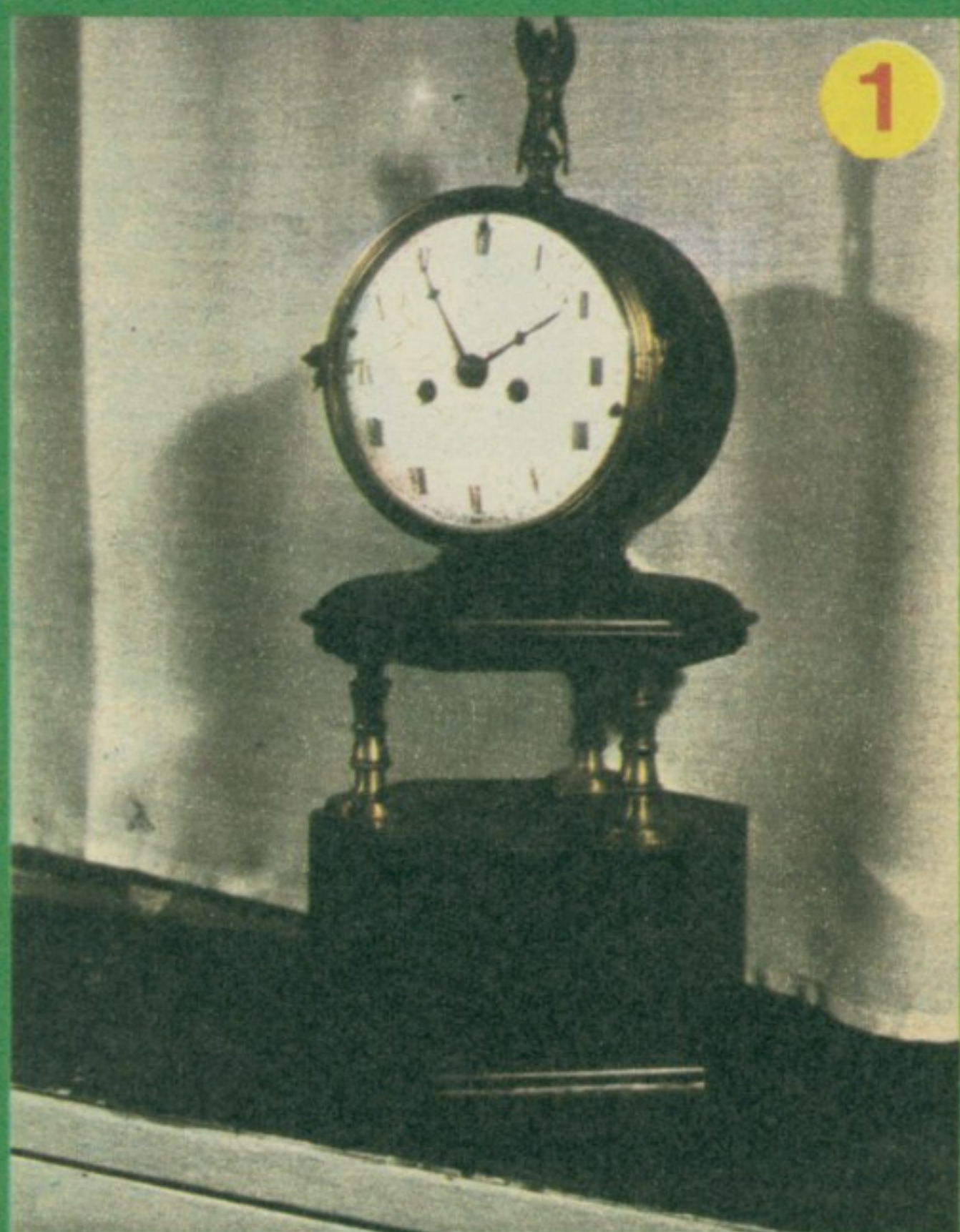
Н. В.

КУЋНИ САТ КРОЗ ВЕКОВЕ

2

СА КИНЕСКОГ ДВОРА У-АТЕЉЕ

**1 НА ГРАНИЦИ
УКУСА** — Ам-
пир, последњи из-
разито дворски стил,
представља заправо јед-
ну од варијанти класи-
цизма. Насто је у Фан-
цуској и везује се за пе-
риод владавине Наполе-
она Бонапарте. Кућни са-
тови рађени под утица-
јем ампира углавном за-
државају кућишта исто-
ветна класицистичким,
али оптерећена разним
декоративним додацима,
често на граници укуса.
Има ту свега, почев од
амазонки, викторија с

трубама па све до рим-
ских војника, сфинги,
делфина. Кућишта су др-
вена, најчешће црно обо-
јена да би подсећала на
скупочену ебановину. Ка-
заљке, што је посебно
карактеристично за ам-
пир, издужене су и јед-
ноставне.

2 ОН ЈЕ КРИВ! —
— Овај сат, ра-
ђен под утицајем
ампира, заузима посебно
место у колекцији Нико-
ле Граовца. Али не због
својих стилских одлика:
он је, наиме, „крив“ што

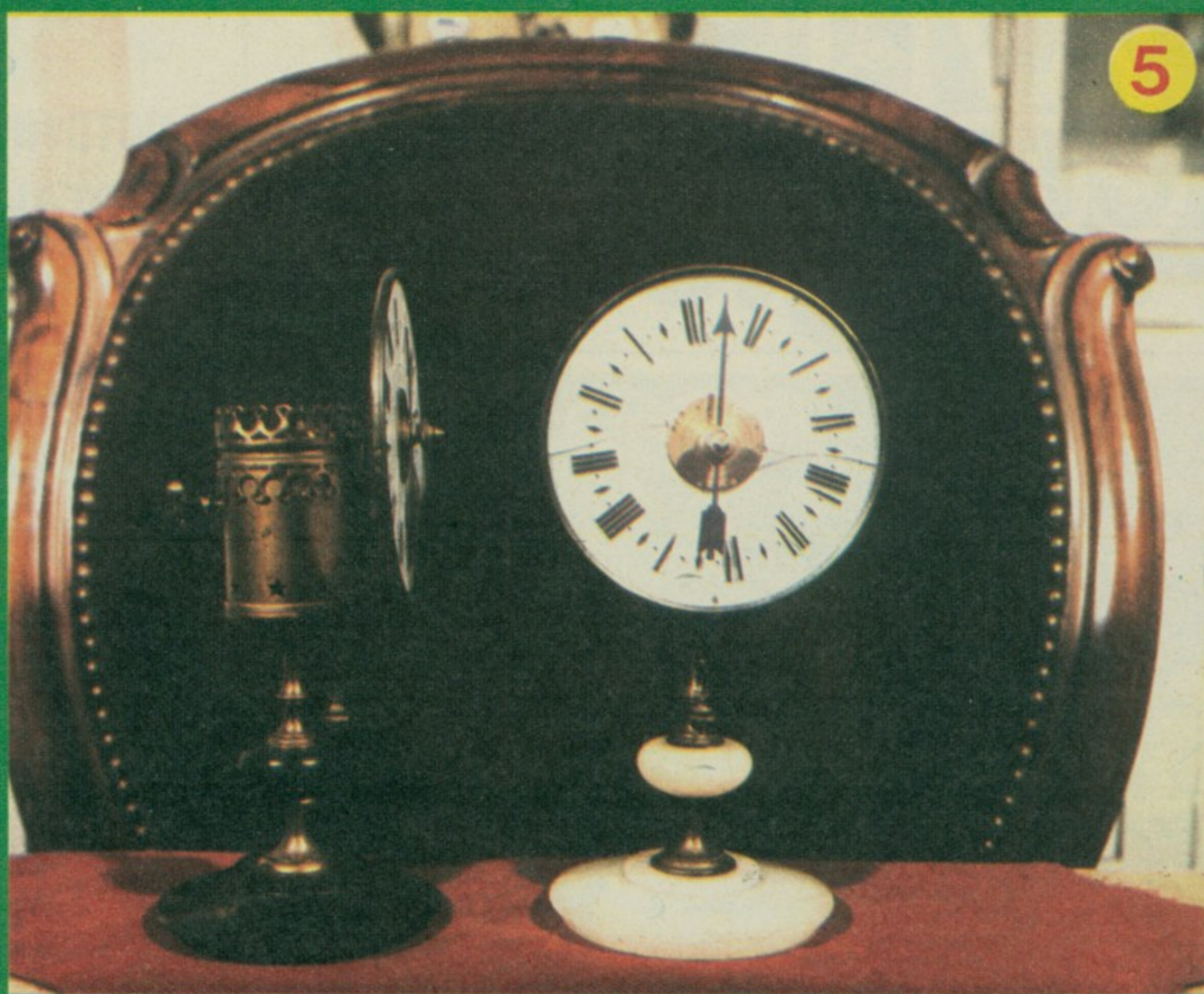
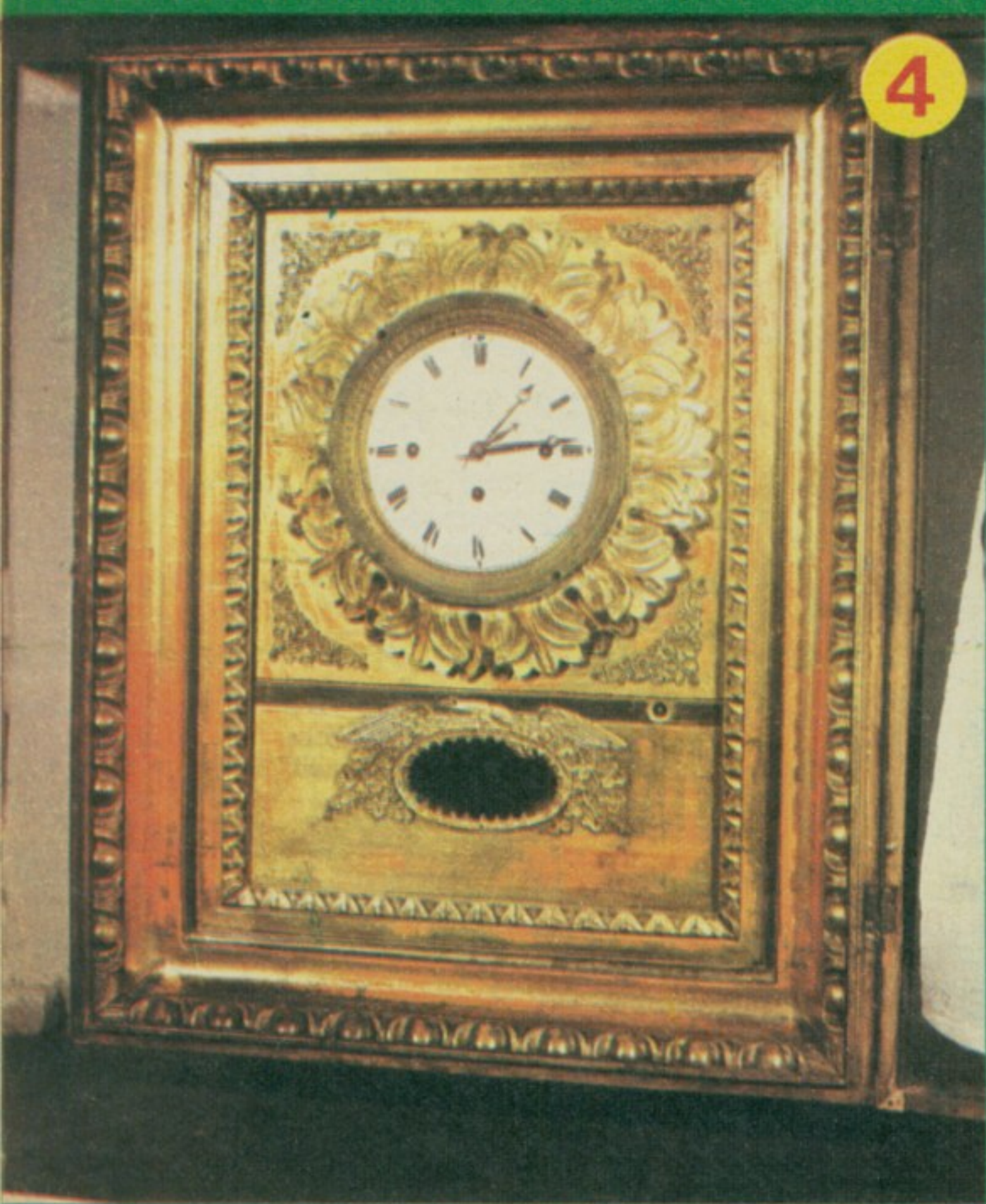
је у животу познатог сли-
кара почело да бива зна-
чајно још нешто осим
слика — сакупљање сато-
ва. Кад га је од пријате-
ља добио на поклон, Гра-
овац је морао данима да
га чисти, дотерује попра-
вља. Једног дана његов
механизам се покренуо!
Тако је Граовац заволео
сатове.

**3 ПОВРАТАК ИЗ
ЕГИПТА** — И
овај сат настао
је у доба Наполеонове
владавине, тачније по
његовом повратку из Еги-

пта. Кад га је Граовац
добио, био је у доста до-
бром стању. Ту и тамо,
био је помало оштећен.
На њему неће бити мно-
го посла, помислио је сли-
кар и, извадивши меха-
низам, ставио кућиште у
амонијак. Међутим, рас-
твор је био сувише јак
и сва позлата се скинула,
тако да Граовцу није пре-
остало ништа друго него
да цео сат поново пре-
крије листићима злата!

**4 ГРАЂАНСКИ
СТАЛЕЖ ДИК-
ТИРА СТИЛ** —

Године 1815. грађански
сталеж средње Европе по-
чине да прихвата стилске
одлике ампира, али их
добрим делом и мења. Та-
ко се у време кад кућни
сат престаје да буде само
део луксузног декора и
постаје неопходан пред-
мет, рађа нови правац
бидермајер. За разлику
од раскошног, царског
стила, бидермајер се од-
ликује „скромношћу“: са-
тови израђени под њего-
вим утицајем су једнос-
тавни, с мирним површи-
нама, занатски веома до-
бро изведени. За тих 25

година, koliko ће потрајати овај правац грађанског порекла, правили су се најразличитији облици сатова. Врло често среће се слика-сат на којој се бројчаник, смештен на какав црквени торањ, једва назире. Праве се и разне варијанте стојећих, ноћних, стоних и путних сатова.

5 БЕЛИ И ЦРНИ — Међу најдрагоценије примерке у својој колекцији Никола Граовац сврстава и ова два сата у стилу

бидермајера. На њих је, каже, чекао пуних двадесет година. Добио их је неочекивано од познаника, аквизитера књига. Они су необични не само по свом изгледу (један је направљен од белог, а други од црног мермера), већ и по начину на који раде. Код њих се не окреће, као што је то уобичајено, казаљка већ — бројчаник! По својој намени спадају у ноћне сатове: на то указује кућиште механизма, налази се иза бројчаника од млечног стакла, на које се ноћу

ставља мало кандило са фитиљем. Захваљујући тој слабој светлости, ноћу није тешко установити колико је сати.

6 У ЗНАК РЕВОЛТА — Крајем 19. века, кад је у Европи већ увелико била у току индустријска производња, јавља се покрет за обнављање уметничког заната. Тај револт против масовног, унифицираног, довео је до рађања „нове уметности“ — сецесије. Њени представници теже да се и

предметима за свакодневну употребу да уметнички тон. Међутим, сецесионистички покрет није почивао на чврстим и одређеним концепцијама, па се његова улога свела на стилизацију и декоративност. Основне карактеристике су му изразита асиметрија и валовите, таласасте линије.

7 У ОБЛИКУ ПАГОДЕ — Мада направљен у Европи под утицајем сецесије, овај табернакл-сат неодољиво подсећа на па-

годе. Ништа необично ако се зна да је рађен по наруџбини кинеског двора. Игром случаја, сат је преживео распадање царства и дошао у руке нашег дипломате у Пекингу, иначе доброг пријатеља Николе Граовца. Тако је и нашао своје место у сликаревом атељеу. Занимљиво је да овај сат, сем пуних часова, откуцава и сваку четвртину.

Снимио: Д. Јовановић

ЖИТ Страна

ОЛИВИЈА ЊУТН ЏОН • OLIVIA NEWTON JOHN •

Главну женску улогу у филму „Бриљантин“ („Grease“) тумачи и нама добро позната ОЛИВИЈА ЊУТН ЏОН. Ова нежна и крхка плавуша, коју смо у филму гледали у романтичној гардероби, заљубљена је у фармерке и чизме.

Оливија живи са својим вереником (уједно и менаџером) Ли Крамером на фарми у малом месту Малибу, недалеко од Лос Анђелеса. Ту њих двоје проводе сваки слободан тренутак окружени многим животињама. На фарми се налазе: два расна коња, два понија, две доге, ирски сетер и две мачке. Оливија изјављује: „Обожавам живо-

тиње. Свакој животињи посвећујем љубав и пажњу кас да је она једина.“ Оливија је члан различитих удружења за заштиту животиња и једне организације за очување живота у мору.

Ускоро Оливија намерава да оснује породицу. „Мени је скоро тридесет година“, каже она, „а желим да имам много деце. Зато ћу, чим се Ли и ја будемо венчали, да се повучем за извесно време и посветим својој породици. Радим већ петнаест година и постигла сам велики успех, међутим то не значи да не желим и успех у приватном животу. Они који се лишавају приватног живота обично нису срећни, а ја не желим да будем несрећна.“

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ПОТПУНО ВРУЋЕ (TOTALLY HOT)

Пева: Оливија Њутн Џон

I want you
But Taking it easy
Ain't an easy thing to do.
And I want you, want you,
You must know,
'Cause, baby, I can't begin,
To keep it in.

Our love is so hot,
Totally hot,
You got to me.
Baby, baby, so hot,
Totally hot,
You got to me.
Gimme what you got,
Ready or not,
Our love is totally hot.
Ooh, and if my man

could read my mind,
She'd lock me up.
And I'm burning, burning,
You must know,
'Cause, baby, when you're

around

I come unwound.

Play the game
And let me do the same,
And we're gonna get along,
Gonna get along,
Gonna get along fine.

Watching out for my heart,
But when I am near you,
Near you ain't the place

to start.
No, no, no, no.
Taking it slow,
Whenever I cross your

trail,
My brakes just fail.

ЗА ЊИМА ЈЕ ОСТАЛА САМО МУЗИКА

После дванаест година рада престала је да постоји једна од најбољих и најстаријих рок-група света ПРОКОЛ ХАРУМ (PROCOL HARUM).

НОВА ПЛОЧА

БИ ЏИЗ (BEE GEES)

За групу БИ ЏИЗ још прошле године се говорило да доживљава своју другу младост. Захваљујући популарности филма „Грозница суботње ноћи“, састав је поново у првом плану. А исто тако и све плоче које издају. На овој малој плочи представљају се нумерама „Too Much Heaven“ и „Rest Your Love on Me“.

СУНЦОКРЕТ

У продавницама грамофонских плоча, после дискографске паузе од скоро годину дана, појавило се ново музичко остварење поп-групе СУНЦОКРЕТ. Њихово ћутање дошло је после персоналних промена и прихватања новог стила свирања, што се свидело публици (на „Бум фестивалу“ у Новом Саду прошле године били су међу најистакнутијим рок-групама).

Ако је почетак групе СУНЦОКРЕТ био везан за полуакустичну музику, баладе и обрађени национални фолклор, данас они користе једну жестоку варијанту рок-ен-

-рола, што им по општој оцени више одговара. У новој музичкој постави и са измењеним стилем музицирања до пуног изражаја долази раскошни вокални таленат Снежане Јандрлић која, уз басисту Бату Сокића, представља и јединог члана из првобитне поставе СУНЦОКРЕТ.

„Длакаво чудо“ и „Ноћна птица“ су композиције са њихове нове сингл-плоче, које са допадљивим текстом чине нераскидиву рок-целину. Зато с надам очекујемо нова узбуђења која нам група СУНЦОКРЕТ сигурно може пружити.

АДРЕСЕ ФЕН КЛУБОВА

OLIVIA NEWTON-JON FAN

PO Box 730
Medina
Ohio 44256
USA

THE KATE BUSH CLUB

PO Box 38
Brighton
Sussex BN 1 5QA
England

Многе који прате збивања у поп-музици име ПРОКОЛ ХАРУМ подсећа на „бесмртне“ хит-композиције „Блеђе од блеђег“ (»A Whiter Shade of Pale«) и „Хамбург“, које су они направили још 1967. године. Мало је било оних који су веровали у могућност њиховог одржавања више од једне деценије, мада су у том временском периоду ПРОКОЛ ХАРУМИ имали запажене музичке успехе. Године 1970. учествовали су на једној од највећих рок-манifestација Поп-фестивалу на острву Вајт, где су надахнуто извели композиције са албума „Слани пас“ (»Salty Dog«). У групи су тада још свирали гитариста Робин Трауер (Robin Trower) и оргуљаш Метју Фишер (Matthew Fisher), који су касније наставили

рад у другим музичким саставима, да би средином седамдесетих година постали истинске звезде британске и светске рок-сцене и, уз пијанисту Гарија Брукера (Gary Brooker), басисту Дејвида Најтса (David Knights), бубњара Барија Вилсона (Barrie Wilson) и текстописца Кејта Рида (Keith Reid),

они су чинили најбољу поставу групе ПРОКОЛ ХАРУМА.

Најплоднији период групе везан је за 1973. када су њихову ЛП плочу „Гранд хотел“ рок-критичари прогласили за најбоље музичко дело године. И у каснијем периоду свог постојања састав ПРОКОЛ ХАРУМ добио је низ признања, и то не само рок-критичара већ и од поп-публике широм света која је умела да награди уметничка остварења (снимили су укупно тринаест ЛП албума) овог рок-састава.

За протеклих дванаест година ПРОКОЛ ХАРУМ није имао ниједан испад или аферу, што је, иначе, чест случај с многим рок-групама. У томе и јесте, поред музичких квалитета, њихова величина.

*Општина Политикина
Заборава
Мирза Јат*

ПОП-ВЕСТ

У МИРЗИНОМ ЈАТУ дошло је до персоналних промена. Уместо Иване Кисић и Горане Лончар у »Јату« су сада Зузи Мицић и Гордана Ивандић.

★★ БЕРЗА ПЛОЧА ★★

Дајем ЛП »Greatest Hits« групе SMOKE за било коју ЛП плочу састава SWEET, осим албума »S. F. A.«, или за било коју ЛП BEATLES, осим плоче „1965—67“.

Марио Богачи,
Гајева 12,
42240 Иванац крај
Вараждина

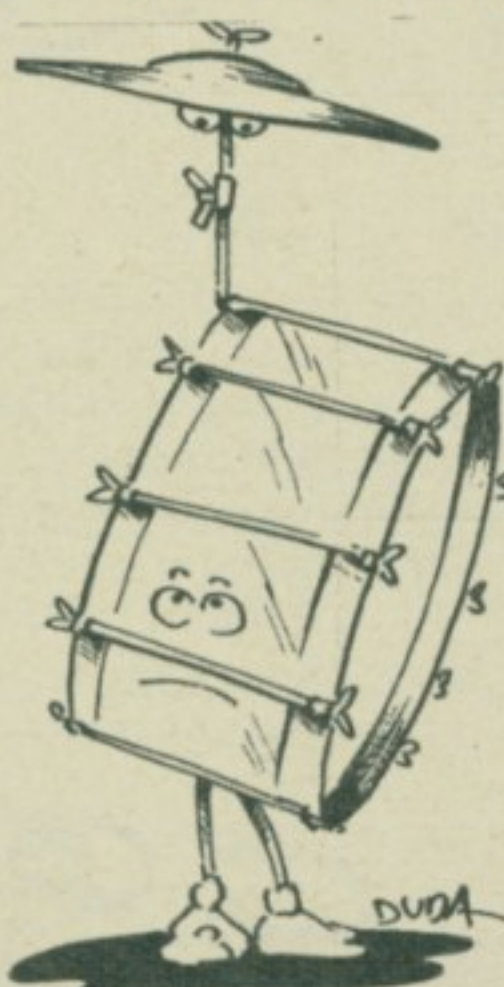
Мењам добро очувану ЛП плочу »Sweet Revenge« (Amanda Lear) за ЛП „Пљуну испину у очи“ (БУЛДОЖЕР) и ЛП »Ball« (IRON BUTTERFLY) за ЛП „Хо-рук“ (ТЕШКА ИНДУСТРИЈА).

Сенад Хасановић,
М. Трифуновић — Уче 30,
71000 Сарајево
(телефон: 071/515-069)

Продајем добро очуване ЛП плоче: »News of the World« (QUEEN), »A New World Record« (E. L. O.), »Greatest Hits« (NAZARETH), »Rockin' All Over the World« (STATUS QUO) и још многе друге.

Молим читаоце „Политикиног забавника“ који поседују плоче групе PINK FLOYD „Gumma“ и „A Nice Pair“ и желе да их продају да ми се јаве.

Сандра Михајловић,
Васе Стајића 34,
21000 Нови Сад

ГЕНЕРАЦИЈА 5

Многи сматрају да ће ова година бити у знаку београдске рок-групе ГЕНЕРАЦИЈА 5. Овакво мишљење не заснива се само на чињеници да су они добитници једне од награда на последњем фестивалу у Опатији (стручни жири им је доделио награду за коришћење елемената националног фолклора у композицији „Свему дође крај“, коју су извели на вечери рок-музике), већ и на томе што

њом музике, представља оно што се можда може назвати југословенском поп-музиком будућности. Сам почетак њиховог свирања био је синтеза цеза и рок-музике, увек привлачна за млађе рок-групе, која нашем менталитету и поднебљу као музички вид ипак не одговара. Увидевши неоправданост таквог стила музичарења, ГЕНЕРАЦИЈА 5 се у свом даљем раду окренула народним изворима и темама ко-

ЕГЗАЈЛ • EXILE •

Група ЕГЗАЈЛ прославила се хитом „Љубим те“ (»Kiss You All Over«). У Америци је тренутно један од најпопуларнијих састава, али још наступа као предгрупа. ЕГЗАЈЛ постоји већ 14 година.

Соло-гитариста састава Ј. П. Пенингтон (Pennington), за клавијатуру су Баз Корнелисон (Buzz Cornelson) и Марлон Хоргис и њих двојица дају специфичну боју саставу. За ритам-секцију задужени су басиста Сони Лемер (Sonny Lemaire) и бубњар Стив Гетсман (Steve Goetzman), а за публику је најатрактивнији певач Џими Стокли (Jimmy Stokley).

ЕГЗАЈЛ тренутно снимају свој нови албум, који ће се ускоро појавити у продаји и од кога они много очекују. Тада ће први пут ЕГЗАЈЛ кренути на турнеју на којој ће они бити звезде вечери.

Група ЕГЗАЈЛ чине шесторица музичара. Соло гитару свира Пенингтон (Pennington), за клавијатуру су Баз Корнелисон (Buzz Cornelson) и Марлон Хоргис и њих двојица дају специфичну боју саставу. За ритам-секцију задужени су басиста Сони Лемер (Sonny Lemaire) и бубњар Стив Гетсман (Steve Goetzman), а за публику је најатрактивнији певач Џими Стокли (Jimmy Stokley).

ЕГЗАЈЛ тренутно снимају свој нови албум, који ће се ускоро појавити у продаји и од кога они много очекују. Тада ће први пут ЕГЗАЈЛ кренути на турнеју на којој ће они бити звезде вечери.

Пре неколико месеци у Зрењанину је основана група ВРЕМЕПЛОВ која се веома брзо пробила међу најпопуларније саставе у граду. Вођа ВРЕМЕПЛОВА је Геза Бораи који за собом има богато музичко искуство и у саставу свира бубањ. Остали чланови су: Милан Вајић (соло-гитара), Љубомир Миладинов (бас-гитара), Драган Варадицац (ритам-гитара), Слободан Савић (органе) и Роберт Бођа (певач).

Младићи свирају тешки рок и за кратко време компоновали су шест песама које говоре о животу и проблемима младих. Те композиције могу се чути и на Радио-Зрењанину. Верујем да ће се о овој групи чути и изван нашег града.

Едита Месарош
Мостарска 64
Зрењанин
(Хонорар 100 дин)

су на последњем Бум-фестивалу 78 у Новом Саду представили београдску рок-сцену на најбољи могући начин — музиком правих рок-мајстора.

Ако их музички стручњаци на почетку њиховог музичког деловања (прве музичке кораке начинили су пре две године), због младости и начина свирања и нису узимали озбиљно, данас ГЕНЕРАЦИЈА 5 својим прилазом и схвата-

је су они потом спојили са својим првим стилским опредељењем — цез-роком.

ГЕНЕРАЦИЈУ 5 чине: Драган Илић (инструменти са клавијатурама), Јован Рашић (вокални солиста), Милош Цајгер (бас-гитара и вокал), Бобан Ђорђевић (бубњеви), Душан Петровић (бас-гитара, тренутно на одслужењу војног рока) и Драган Јовановић (соло-гитара и вокал).

Читаоци јављају...

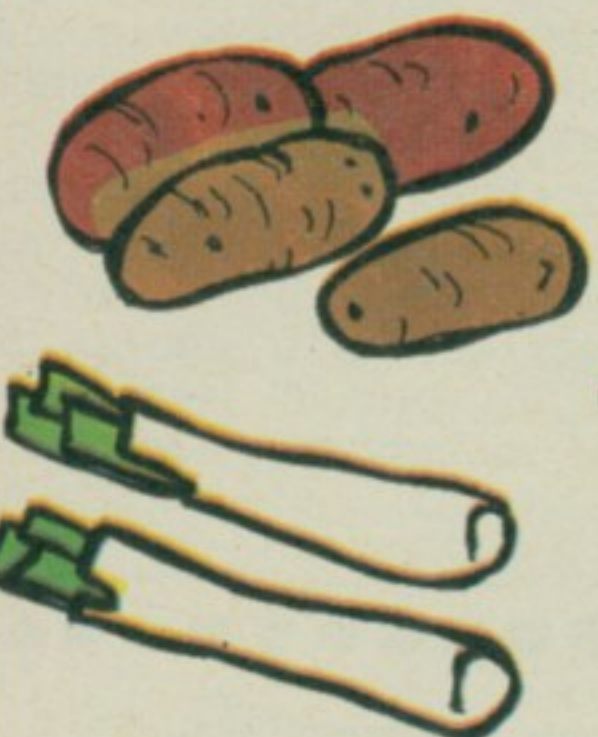
ВЕСТИ ИЗ ЗРЕЊАНИНА

укусни кучињак

лак
ручак

КРЕМ-ЧОРБА ОД КРОМПИРА И ПРАЗИЛУКА

ЗА 6 ОСОБА УЗМЕ СЕ:
4 ВЕЉА КРОМПИРА
ОЉУШТЕНА И ИСЕЧЕНА НА
КОЌКИЦЕ, ДВА ПРАЗИЛУКА
~ ОД ЊИХ СЕ СЕЧЕ
САМО БЕЛИ ДЕО -
И КАШИЧИЦА СОЛИ
ПА СЕ СВЕ ТО КУВА
У ДВА ЛИТРА
ВОДЕ.

ЗАТИМ СЕ КРОМПИР И ЛУК
ПРОПАСИРАЈУ, ВРАТЕ У ВОДУ, ДОДА СЕ
ВЕЛИКА КАШИКА МАСЛАЦА И ДВА ЖУМАНЦЕТА
УМУЉЕНА С ПОЛА ЧАШЕ МИЛЕРАМА. НЕКОЛИКО
КРИШКИ ХЛЕБА ТРЕБА ИСЕЌИ НА КОЌКИЦЕ
ПА ИХ ПРОПРЖИТИ НА МАСЛАЦУ, СТАВИТИ У
ТАЊИР И ПРЕЛИТИ ЧОРБОМ.

РЕЦЕПТ СЛАВИЦЕ ПАЈИЌ, СЕЛО УРОВЦИ 140
11500 ОБРЕНОВАЦ

ПУЊЕН ПАРАДАЈЗ

УЗМИТЕ
НЕКОЛИКО ЧВРСТИХ
ПАРАДАЈЗА, ПРЕСЕЌИТЕ
ИХ НА ПОЛА, ИЗВАДИТЕ
КАШИКОМ СРЦЕ И СЕМЕНКЕ
И СТАВИТЕ НА ПАПИРНИ
САЛВЕТ ДА СЕ ОЦЕДЕ.
НАДЕВ НАПРАВИТЕ ОД
КУТИЈЕ ТУЊЕВИНЕ,
ФИЛЕТА ОД СЛАНИХ
САРДЕЛА, ТУБЕ МАЈОНЕЗА
И ПЕРШУНА.
СВЕ ТО ИЗГЊЕЧИТЕ И
ПУНИТЕ ПАРАДАЈЗЕ.

РЕЦЕПТ ЈАТЈАНЕ РИХТЕР
АЛЕЈА МАРШАЛА ТИТА 26/4
24000 СУБОТИЦА

МЛАДИ КРОМПИРИЌИ

МЛАДЕ КРОМПИРИЌЕ
ЛАКО ЋЕТЕ ОЉУШТИТИ
АКО ПОСТУПИТЕ НА
СЛЕДЕЋИ НАЧИН. ПРВО
ИХ ОПЕРИТЕ, ДОБРО
ПОСОЛИТЕ И ПУСТИТЕ
ДА ОДСТОЈЕ ПОЛА ЧАСА.
ЗАТИМ ИХ СТАВИТЕ У ЧИСТУ
КРПУ, ДОБРО ИСТРАЈАЈТЕ ДА
СЕ СКИНЕ ЉУСКА,
ЗАТИМ ПОНОВО ОПЕРИ-
ТЕ. ПРЖЕ СЕ
НА ДОБРО
ЗАГРЕЈАНОМ
УЉУ.

ВОЌНИ СОК

УЗМИТЕ ПОЛА КГ СЕЗОНСКОГ
ВОЌА (МАЛИНЕ, ЈАГОДЕ,
ТРЕШЊЕ). УБАЏИТЕ У МИКСЕР
ДВА ЈАЈЕТА ПА КАД СЕ МАСА
ИЗЈЕДНАЧИ УБАЏИТЕ ВОЌЕ,
ТРИ ЧЕТВРТИНЕ ЛИТРА МЛЕКА,
3 КАШИКЕ СУВОГ ПРОЖЊА, СОК ОД
ЛИМУНА И ШЕЌЕРА ПО УКУСУ И СВЕ
ПОНОВО ИЗМЕШАЈТЕ.

сваки рецепт
наших
читалаца
награђујемо
са
100 динара

РЕЦЕПТ АЛЕКСАНДРЕ ПОПИТ
ТОШИН БУНАР 69/II
1070 НОВИ БЕОГРАД

Узбудљив секунда

Сваког секунда у неком делу света роди се по једна беба. За то исто време Земља пређе око 28 километара своје кружне путање, нашу планету погоди по једна озбиљнија олуја са грмљавином и отприлике 100 муња.

Воз који путује брзином од 96 километара на час пређе за тај секунд око 26 метара, а млазњак брзине 1600 километара на час — 445 метара. А док ви ово читате, широм све-

та одиграва се приближно 2000 злочина. Врло кратко, али и узбудљиво.

ВИСОКИ И НИСКИ

Највишим људима у свету сматрају се судански Црнци из племена Нуер — средња висина мушкарца из тог племена је 185 см.

Најнижи људи такође су Африканци из племена Пигмејаца — Мбути. Њихова средња висина достиже само 144 см.

Тужан крај мазге Меги

На надгробној плочи једног америчког војног гробља у близини Париза стоји натпис:

„Овде почива мазга Меги. За свог храброг живота ритнула је 2 генерала, 8 пуковника, 7 капетана, 16 поручника, 541 редова и једну немачку мину“.

ХУЛАХОП И СКИПАЛУП

Једна нова лудост захватила је САД. Име јој је скипалуп и подоста подсећа на хулахоп, помало заборављену пасију шездесетих година. Али док се хулахоп вртео струком, скипалуп (велико слово О израђено од шупљих пластичних шипки) покреће ручица коју морате сами да окренете.

ДОКАЗИ НА ДЕЛУ

Чувени антрополог Луис Лики је својевремено говорио да се праисторијски људи, као произвођачи оруђа за рад, могу у потпуности упознати само ако се истраживачи и сами посвете изради тих оруђа али онако како су их наши прапреди правили. У току радова на неком праисторијском налазишту у Африци, он је своје мишљење и потврдио. Ликијеви помоћници су посумњали у вредност хипотезе да су

древни људи као оруђе за рад користили камење откривено у релативно дубоким слојевима земље. Тада је Лики наложио да му се донесе један ован. Пред очима „неверних Тома“ он је прилично брзо из великог облутка ударима камења начинио примитиван нож и помоћу њега исекао труп овна истом брзином, којом и савремени месар то чини челичним ножем и секиром. Читав тај посао трајао је свега двадесетак минута.

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!

30 ДИН.

Комплет 50 ДИН.

30 ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите. Наша адреса је:

Биро за публицистику — МИНИ ФОРМУЛЕ
71000 САРАЈЕВО ул. Валтера Перића бр. 3/III

EUROCREM[®]

ДРАГОЦЕНЕ СНАГЕ ПРИРОДЕ, САДРЖАНЕ У УКУСНОМ ПРОИЗВОДУ

МАМА ЈЕ
ИЗАБРАЛА ЗА ВАС
EUROCREM,
ЈЕР EUROCREM,
СА ХЛЕБОМ,
ОБЕЗБЕЂУЈЕ,
ВЕЋ ГОДИНАМА,
СВАКИ ДАН,
ЗДРАВУ ИСХРАНУ

ПРИЈАТЕЉИ, ПАЖЊА! НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ЛИЧИ НА EUROCREM
ДА БИ БИО EUROCREM!

Шаца убавић; Озбиљан момак

ОН И 15 ХЛАВАЧА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Роберт Шекли

Једног септембарског јутра, прегледајући пошту, Питер Хоноријус нашао је неодложну директиву локалног Бироа за крвно сродство којом му се налагало да се 1. октобра исели ако неће да буде оптужен за кршење породичних прописа и кажњен новчаном глобом, а можда и затвором од једне до пет година.

Хоноријус је то збунило и забринуло. У августу је био упутио молбу за продужење садашњег стања и очекивао је повољно решење. Тако би имао још шест месеци да нађе себи жену. Сад када је одбијен, остајале су му само две недеље: или да се жени на брзину или да бежи у Мексико.

Проклетство!

На њравом месју

Тога дана, за ручком, пожалио се свом старом пријатељу Ерлу Ангерфјорду.

— То је непоштено од њих — рекао је. — Неко мора да има нешто против мене. Али, зашто? Ничим се нисам замерио. Знам добро да је брак темељ државе и прва дужност сваког одраслог грађанина. До ђавола, ја хоћу да се женим, али досад нисам успео да нађем погодну особу.

— А зашто ниси? — рекао је Ангерфјорд. Био се оженио пре месец дана и био је одушевљен.

— Сад ћу морати да се одлучим — уздахнуо је Хоноријус. — Невоља је само што, и поред помоћи компјутера, човек не може бити сигуран да је изабрао добро док се у то не увери, а онда је сувише касно да се нешто поправи.

— То је тачно — сложио се Ангерфјорд — али сви смо били у твојој кожи. Но, постоји један систем који неизвесност своди на минимум. И ја сам се послужио њим. Тако сам нашао Џени. О овоме ти досад нисам причао, јер није баш у складу са законом.

— Реци само, молим те. Случај је такав да могу бар једном да учиним нешто мимо правила. Шта треба да урадим?

Ангерфјорд је отцепио један лист из бележнице и написао адресу.

— Потражи господина Јулера. Он је директор тајног компјутерског сервиса. Кажу ми да те ја шаљем.

Тајни компјутерски сервис био је привремено смештен у једном прашњавом апартману преуређеном у канцеларије, а на вратима је писало „Трикотажа Џоберс“. Јулера секретарица, једна љупка девојка по имену Дајна Гребс, увела је Хоноријуса у приватни студио свога шефа.

Јулер је био дежмекаст човек, ћелав, румених образа, са два паметна кестењаста ока. Своју канцеларију је био уредио по узору на неки енглески салон, али је више

личила на магацин старог намештаја.

— Дошли сте на право место — стао је да га уверава Јулер. — Бићете задовољни, видећете.

— Значи, имате неки практичан систем?

— О, да, систем постоји. Зове се Синтезатор и симулатор политичких и војних података, или краће ССПВП.

— Чуо сам — рекао је Хоноријус. — То је суперкомпјутер сакривен испод једне планине у Северној Дакоти који обрађује поверљиве војне податке. Само, не видим како ми он може помоћи да нађем жену... уколико није нека генералица или тако нешто.

— Размислите мало, господине Хоноријусе. Ако је тај суперкомпјутер у стању да предвиди, рецимо, понашање противничког генералштаба, како не би могао предвидети и понашање једне особе: конкретно, евентуалне супруге?

— То је могућно, али како стићи до њега? Сигурно је чуван боље од трезора у Форт Ноксу.

— Е, мој господине, лако је чувати злато, али како да сачуваш информацију? Свуда има корумпираних особа. Није важно како, тек ми се можемо прикључити на тај суперчувани војни систем и прилагодити податке нашим циљевима.

Хоноријус је зазвиздао од дивљења.

— Господине Јулер, кад можемо почети?

— Већ сутра ако хоћете.

Питање хонорара било је зачас решено и Јулер је погледао у једну табелу.

— С обзиром на то да је ваш случај хитан, дајем вам десет минута на дан, почев од сутра. Дођите око подне и јавите се госпођици Гребс. Она ће вас одвести до терминала и објасниће вам шта треба да радите. Не заборавите да понесете картоне с подацима о себи и о могућим супругама.

Ошишана до лабе

Хоноријус је сутрадан дошао тачно у одређено време, са ковертом у којој су били подаци о пет-

наест кандидаткиња. Ове девојке је за њега изабрала једна ексклузивна агенција из Медисон авеније између стотина хиљада неударних Американки на основу одговора на 1006 брижљиво сачињених питања. Девојке су носиле бројеве; правила су налагала да остану анонимне све до доношења коначне одлуке.

Што се тиче Хоноријусовог картона, тамо је стајало да је он висок, плавокос, пријатног изгледа, уравнотежен, да воли децу и животиње и да зарађује 35 хиљада долара годишње.

Госпођица Гребс га је одвела у једну гаражу у Деколб авенији, где је, у једном расходованом камиону, био сакривен терминал војног суперкомпјутера. Два техничара, прерушена у просјаци, посадила су га на седиште, везала га и на зглавке руку и ногу наместила му психоменталне електроде.

Мис Гребс је извадила картоне из коверте.

— Можемо проверити само једну на дан — рекла је. — Видећете

Одмах затим амбијент се изменио. Становали су у једном луксузном апартману у Сатон Плејсу. Она је спремала ручак у кухињи и гунђала, а он је у дневној соби читао „Фајненшел тајмс“. Били су се посвађали и нису говорили...

Ево нове сцене. Живели су у једној лепој, старој кући у Конектикету. Имали су двоје деце. Он је те зиме сам пошао на скијање, а она је студирала будистичку филозофију у Мериленду. Кад се вратила, била је ошишана до главе и проводила је читаве сате у лотос-позицији. Гледала га је не видећи га и није му допуштала да је омете у њеним медитацијама... Идуће године више нису живели заједно. Он је имао пријатељицу у Братлбруу...

Толико што се тиче кандидаткиње број 1. Сутрадан је госпођица Гребс уметнула други картон и сцене су почеле да се нижу.

То је сад била висока, снажна девојка, весела с косом боје песка

период од пет година згуснут у само десет минута. Према томе, морате пажљиво пратити догађаје који ће се муњевито смењивати... Који картон да уметнем у апарат?

— Било који. Почните од броја 1. Госпођица Гребс је уметнула картон и машина је почела да зуји. Истог тренутка, Хоноријус је осетио да га очи пеку. Вид му се смраччио, а кад се мрак развишао видео је себе у друштву једне грациозне девојке, омалене али лепо грађене.

Информације су стизале у виду одвојених сцена које су се брзо смењивале. Седели су у италијанском ресторану и ручали, а затим су шетали Блекер стритом држећи се за руке. Како је била слатка! И како су он и она изгледали срећни!

После тога, нашли су се испред камина у једном апартману у Геј стриту. Она је била брижљиво очешљана, са раздјелком на средини. Имала је наочари и читала је неки сценарио. Дакле, радила је на филму!

и с петицама на носу. Живели су у Малибуу. Она је по цео дан играла тенис и читала часописе о унутрашњој декорацији. Како је била лепа док га је служила салатом „валдорф“ крај роштиља у дворишту! Затим су се обрели у Паризу, на Монпарнасу. Она је била мртва пијана и обасипала га је псовкама. То се понављало у Вилфраншу, Риму и Ибици.

Добили су сина, али она није престала да се опија. Затим се родило још једно дете. Имали су и две мачке. Узели су дадиљу да се брине о деци док се она лечила од алкохолизма на једној приватној клиници... Тиме се завршавао петогодишњи период са кандидаткињом број 2.

Девојка број 3 била је веома бојажљива и ћутљива. Заједно с њом, заласци сунца у Истхемпτονу били су чаробни. Две године касније, у Тулси, он је викао на њу: „Кажу нешто, будало! Хоћу да чујем бар једну реч!“

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Боље је да се на челу стада оваца налази лав но овца на челу чопора лавова

(Данијел Дефо)

ЗАКОН МУ ЈЕ НАЛАГАО ДА СЕ ОЖЕНИ, АЛИ НИКАКО НИЈЕ УСПЕВАО ДА НАЂЕ ПОГСДНУ ОСОБУ.

Девојка број 4 била је спортски тип, вечито на неким такмичењима. Број 5 се стално носила мишљу о самоубиству, али се никако није решавала да то и оствари... А можда је то била девојка број 6?

Комад козјеј сира

Двадесет деветог септембра, пошто је одгледао првих пет година живота са четрнаест кандидаткиња, Хоноријус се ухватио за главу. На последњу сеансу је пошао у црном расположењу.

Из разлога безбедности, терминал је био пребачен у вечерњи зграда у којој се налазила Јулера канцеларија. Кад су му наметили електроде, Хоноријус је видео себе са једном лепом девојком која га је подсећала на некога. Прелазили су, срећни, преко моста Џорџа Вашингтона, слепи за све

— Чини ми се да сам негде већ чуо то име — рекао је Хоноријус.

— И мени се чини. Гребс... Гребс...

— Звали сте ме, шефе — рекла је госпођица Гребс, улазећи.

— То сте ви! — узвикнуо је Јулер.

— Она! — викнуо је Хоноријус.

— Па да, девојка ми је однекуд била позната.

Било је потребно десетак секунди да се Јулер сасвим прибере.

— Госпођице Гребс — рекао је строгим гласом — хоћете ли ми објаснити како је картон с вашим подацима доспео у терминал?

— То ћу објаснити само њему — рекла је девојка гласом тихим, али пуним пркоса.

Замало шамар

Кад је Јулер изашао, Хоноријус је рекао:

— Зашто сте то урадили, госпођице Гребс?

— Зато што сам се заљубила кад сам вас први пут видела. Тада нисам још ништа знала о вама, али била сам сигурна да смо створени једно за друго. И тако...

— Схватам вас — рекао је Хоноријус — али ви немате никаквог законског основа да захтевате брак са мном. Но, имајући у виду све оно што се догодило, спреман сам да вам исплатим извесну новчану накнаду.

— Новчану накнаду? — узвикнула је девојка. — Да бисте се ослободили мене? То вас неће стајати ни динара. Ви тиме губите, не ја.

— Тренутак, молим! Не допада ми се ваш тон. Треба да се стидите. Сигурно сте подесили све онако како вам одговара.

— Признајем, то није било фер, али хтела сам по сваку цену да дођем до вољеног човека. А сад тек видим ко је он. За вас би била добра било која од оних четрнаест удавача. Препоручујем вам девојку број 3, ону која стално ћути. С њом ћете бар увек имати последњу реч.

Хоноријус је нешто промрљао и хтео да се окрене да оде кад је видео како је она замахнула да га опшамари. Успео је да јој ухвати руку... и одједном су се нашли ако не баш загрљени, а оно у тесном контакту, задихани.

Љубав је непредвидљива. Био је потребан један неостварени шамар па да Питер Хоноријус схвати да воли ову девојку из чијих очију севају варнице и да ни по коју цену не сме да је изгуби.

Касније, кад је све било срећено и брачни уговор потписан, Хоноријус је упитао:

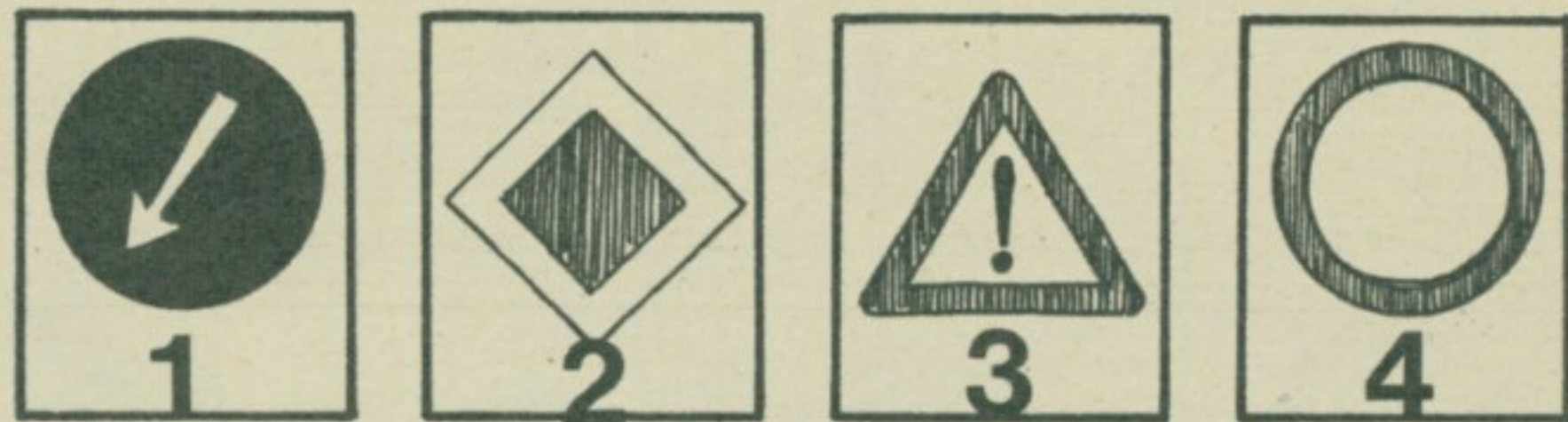
— Хеј, да ли је оно предвиђање наше будућности тачно, или си и то дотерала?

— Сачекај и видећеш — одговорила је.

укрштене речи

ВРСТЕ САОБРАЋАЈНИХ ЗНАКОВА

АУТОР: БЕ-МАК	1	ЗНАК ПАНЧЕ-ВА	"АУТО-НОМНА ОБЛАСТ"	ЗНАК ЗА АНТИ-МОМ	РЕЧЦА ЗА ГРАЂЕЊЕ СУПЕРЛАТИВА	2	ВУКАН НА СИЦИЛИЈИ	ПОКВАРИТИ
3								
ВРСТА ТРОПСКОГ ДРВЕТА							НОВИ САД	
ДИВАЊИ ЗОБ		СПОМЕННИЦИ У ВИДУ ЛУКА	4	ПРИТЕЉ ХАЈДУКА			ИТАЛИЈАНСКИ СЛИКАР	
				ЗНАК КАРЛОВЦА				
ГЛУМИЦА МАРТИНЕЛИ					ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА		МУНИЦИПАЛНА КОЛА	
КОМПРЕНА, БЕО				БРИТАК	ПЕВАЧ ПОЛ			
				ФРАНЦ. ДРЖАВНИК ФРАНСОА	РЕКА У КОЛУМБИЈИ			
СТРУЧНАЦИ ЗА НАВИГАЦИЈУ	ОРГАН ЧУЛА ВИДА (МН.)				УЛИЧНИЦА КРИСТИНА			
	МУШКО ИМЕ				ЖИТНИ МАШИНИ			
СПОРТ НА ЛЕДУ							ЗНАК ИТАЛИЈЕ	
ВАТРЕНО ОРУЖЈЕ							СПОРТСКЕ САДНИЦЕ С ВОЛАНОМ	БОКСЕР МОХАМЕД
ЖИТЕЉИ ИРСКЕ					ЗНАК БОРА	И ЈЕДАН И ДРУГИ		
					"ВОЛТ-АМПЕР"	ЗНАК РЕЦИДИВА		
ЗЕЛЕНАШ							СВЕ (ЕНГ.)	
							"ДИНАР"	
НУЛА		ЗАЈЕДНО СА 4.						

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРЕШЛОГ БРОЈА

ВОДОНАВНО: А, сокак, Спа, Асам, Перл, рафали, ип, БРАЗИЛИЈА, Ри, обојак, И, анатом, код, над, етар, жаба, Но, ананас, ПЕЛЕ, мм, вир, САМБА, атоли, Тур, тил, такса.

што се око њих догађало... У следећој сцени, јели су козји сир на једној стени на обали Јегејског мора. Затим су били у Мајамију; она је имала на себи кишни мантил и трчала је, смејући се, на киши. Ево их најзад у једној белој кућици, заљубљени једно у друго као првог дана. Он је држао у наручју бебу... и то је био крај петогодишњег периода.

Хоноријус је као вихор улетео у Јулерову канцеларију.

— Нашао сам! — викнуо је. — Девојка број 15!

— Честитам — рекао је Јулер. — Већ сам био почео да се бринем. Кад желите да потпишете брачни уговор?

— Одмах! Питајте матични уред ко је та девојка. Њен регистарски број је 6903.

— Не морам никог питати. Све те податке имамо и ми. Дозволите да погледам... Дакле, број 6903 зове се Дајна Гребс и станује у Рејрод стриту, Флешинг, Квинс.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22.1.1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном знаком претплата на „Политикин забавник“

ПРИЈАТЕЉ ПЕЗ-А

Нова погодност за пријатеље PEZ-а!

Драги пријатељи PEZ-а

Приближава се дан школског распуста а са тиме и дуже време за игру.

Спремили смо вам 5.000 комада PEZ лопти, које нудимо по повољној цени. Пожурите са поруџбином.

Лопту ћеш платити поштару по цени од 65 динара.

Наша адреса је:
PEZ ПРИЈАТЕЉ
61111 ЉУБЉАНА, пп. 8

HP Kolinska
Kolinska Ljubljana

Купон попуни штампаним словима, изрежи и обавезно налепи на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр. бр. PEZ чл. карте ком. PEZ лопти датум рођења

Потпис родитеља

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

БИФУРКАЦИЈА

У броју 1419. и одговорим на питања из Мини-квиза, речено је да је Неродимка, река на Косову, дугачка 32 километра и да се улива у Лепенац. Али, нисте поменули да бифуркација Неродимке чини ову реку познатом у свету, јер се улива у Лепенац и Ситницу и тако своју воду „шаље“ Егејском мору, а други њен крак, преко Ибра, Западне и Велике Мораве и Дунава, стиже до Црног мора.

Користим ову прилику да читаоце упознам да ће ове године бити настављена започета омладинска радна акција „Неродимка“, чији ће учесници наставити са регулацијом тока ове реке и њене обале учинити још лепшим.

Анрија Игњ, О. Ш. „Јединство“
Бабин Мост, САН Косово

У нашој земљи позната је косовска бифуркација, заправо појава да једна река припада различитим

сливовима. Тако се Неродимка која извире у Језерској планини, северозападно од Урошевца, улива у Лепенац — припада сливу Егејског мора — и то код Качаника. Воденим рукавцем с леве стране у вези је са баром Сазлијом из које истиче Ситница — припада сливу Црног мора. По мишљењу неких географа, ова бифуркација вероватно, није природна, јер поменути леви крак Неродимке отиче у Сазлију вештачким коритом.

УБИСТВО У МАЈЕРЛИНГУ

У броју 1418. у тексту „Проклетства рајског острва“, помиње се, између осталог, и убиство у дворцу Мајерлинг. Наиме, принц Рудолф Хабзбуршки није убио вереницу Стефанију већ љубавницу Марију Вечеру. Да ли сам у праву?

Крста Јоцић,
Осаница код Жагубице

Рудолф Франц Карл Јозеф, аустријски надвојвода и аустроугарски престолонаследник (1858 —

1889), био је јединац цара Фрање Јозефа I и Елизабете Баварске. Због својих либералних погледа често је долазио у жестоке сукобе са оцем. Године 1889, док је лежала у кревету прекривена ружама у ловачком дворцу Мајерлинг, престолонаследник Рудолф револверским жицима убија љубавницу Марију Вечеру, а затим пуца себи у главу. Дакле, Рудолф није убио Стефанију, већ Марију, а прави узроци овог тајанственог убиства нису никада тачно утврђени.

ЉУБАВНИ РОМАН

Поред „Забавника“, волим читати и љубавне романе. Поред тога што их читам, ја сам и написала два љубавна романа. Сви ми кажу да сам прерано почела да пишем јер ми је 13 година и идем у осми разред. Гдје бих могла однијети ове своје романе да буду прегледани и штампани.

Нермина,
Мостар

Многи писци написали су своје најлепше странице док су још били млади, али кад је реч о писању романа потребно је животно искуство које тринаестогодишњаци обично немају. То важи чак и

за оне свештице — „романе“ писане тек да забаве, да се допадну читаоцима без већих захтева. Иначе, на свакој књизи и свесци је и адреса издавача који објављује преводе или текстове наших аутора. Роман се нарочито развио у 18. и 19. веку и до данас су се развиле многе врсте: историјски, биографски, пустиловни,

социјални, психолошки, криминалистички, хумористички, фантастични, породични, роман-епеја, роман тока свести итд, зависно од тога да ли их разликујемо према тематици или пишчевом приступу. Већина романа су на изврстан начин и љубавни, јер, сликајући личности и догађаје, друштво и свет у којима те личности долазе у различите односе, као и њихов унутрашњи живот, сликају и њихове љубави. Поред наших писаца о којима ћеш учити у школи, можеш да читаш, на пример, и дела Жила Верна, Сјенкијевича, Игоа, Скота, Горког, Кулера, Гогоља, па доцније и Балзака, Жиде, Толстоја — рецимо његов роман „Ана Каренина“ који говори о несрећној љубави, али и много више од тога.

РАЗБОЈНИЦИ СА ДВА ИМЕНА

Реци ми да ли је ПИРАТ и ГУ-САР једно те исто.

Јасминка Миљовска,
Фјодора Достојевског 24а
Скопље

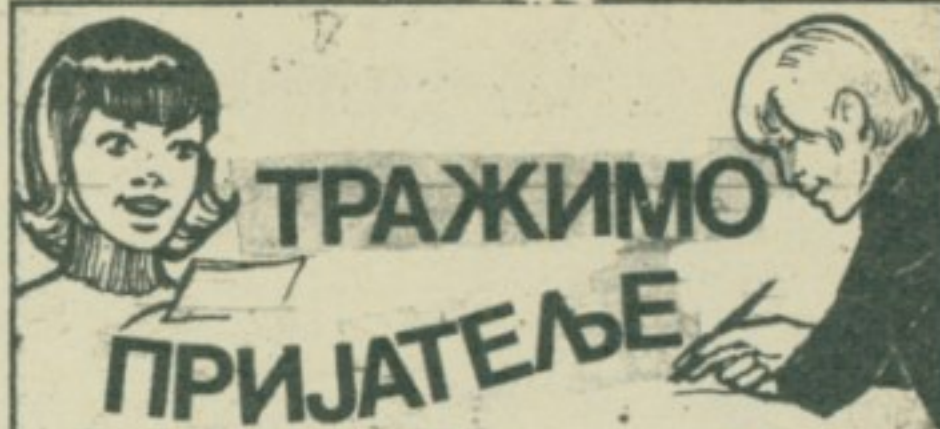
Многи ће погрешити ако кажу да су пирати и гусари једно те исто. Наиме, гусари су поморски борци који су, још од Феничана до првих година нашег столећа, нападали и пленили непријатељске бродове уз званичну или прећутну сагласност наредбодаваца, обично држава или моћних појединаца. Реч гусар раније се употребљавала, на пример у Душановом закону и за разбојнике уопште (гуса,

наиме, значи разбојништво, четовање). Треба их разликовати од пирата, разбојника на мору, који су, пловећи на својим бродовима, нападали и пљачкали друге бродове или насеља уз обалу.

УПИС У ШКОЛЕ

Примили смо велик број писама наших читалаца који се интересују за услове уписа у разне школе, као и на факултете. Сва та писма уступили смо редакцији листа за младе „ЗДРАВО!“, који издаје наш ООУР Издања за младе „Политикин забавник“, за њихову рубрику „Питајте слободно — стручњаци одговарају“. Све што вас интересује из области средњег усмереног, и образовања уопште, можете да питате и „Здраво“ ће вам одговорити. Убудуће, сва таква писма шаљите на адресу: Редакција „ЗДРАВО!“ — за усмерене — Македонска 29, 11000 Београд.

ТРАЖИМО
ПРИЈАТЕЉЕ

Јелена Мијановић, 23000 Зрењанин, Раде Кончар 26 — 15 година, воли забавну музику, навија за „Партизан“

Ксенија Бранковић, 31230 Ариље, Радоша Бојовића II 4/16 — 12 година воли добру музику

Гордана Шпољасић, 54224 Кошка, Б. Радића 6 — 15 година, жели познанство са „забавниковцима“

Симеон Лихвинцев, 91000 Скопље, Ул. 856 бр. 19а, нас. Маџари II — сакупља значке

Драгица Грбавац, 58276 Вргоград, СШЦ „Тин Ујевић“ — 17 година, сакупља постере певача, значке и салвете, бави се спортом

Љиљана Савић, 37262 Бошња не, Братства и јединства 59 — 15 година, сакупља значке и разгледнице

Бранко Николић, 31204 Караш — 12 година, воли забавну музику

Сузана Далипи, 91000 Скопље, ОШ „Крсте Мисирков“ — 13 година

Драган Шиклески, 58212 Каптел Сућурац, Путаљски пут 9/13 — 13 година, сакупља маркете

Ардина Ајвоз, 78370 Босанска Дубица, ОШ „Фадил Шерић“ — 13 година, сакупља значке, разгледнице и постере

Ратко Бајчетић, 21208 Сремска Каменица, Гајева 49 — 14 година, воли спорт, музику и добру литературу

Романа Петринић, 41000 Загреб, Браће Домани 8 — 12 година, воли музику, плес и гимнастику, навија за „Динамо“

Ана Латини, 42329 Коториба, Николе Тесле 29 — 14 година, воли спорт и музику, навија за „Динамо“ и „Хајдук“

Мира Бован, 79202 Буна, Буна 31 — 15 година, филателиста

